EKİM

İşçi sınıfının kurtuluşu kendi eseri olacaktır

BÜTÜN ÜLKELERİN PROLETERLERİ, BİRLEŞİN! Sayı:14, Kasım 1988

Düzenin çözümsüzlüğü ve devrimci sorumluluk

Yaşanan iktisadi ve sosyal bunalım ile, siyasal rejimin kendini tahkim etme ihtiyacı ve sertleşme eğilimi içiçe olgulardır. Sınıf savaşımı alanında tecrübeli ve sınıf çıkarları konusunda hassas Türkiye burjuvazisi, kapitalist ekonominin çözümsüz sorunlar içinde debelendiğini gördükçe, bunun yaratacağı ve daha şimdiden ilk biçimleriyle beliren sosyal-siyasal sonuçları gözeterek, hukuki, siyasi, askeri vb. tüm alanlarda kendini güçlendirme, yakın ve uzak geleceğe hazırlama çabasında. Çeşitli girişim ve davranışlar bunun kanıtlarını sunuyor.

Sermaye düzeninin istikrar bulamadığı, yüzyüze olduğu köklü ve yapısal sorunlar nedeniyle de bulamayacağı açıktır. Son 8 yıldır namluların gücüyle, tam bir zorbalıkla uygulanan "istikrar" politikalarının sonuçları ortadadır: 50 milyar dolara varan dış borç, 20 trilyon lirayı bulan iç borç, %100'lere tırmanan enflasyon, sürekli artan işsizlik, ve bu göstergelerin de ifadesi olarak, tam bir kriz ekonomisi!... Türkiye kapitalizmi eskitmedik "reçete", kullanmadık, "tedbirler paketi" bırakmadı ama, tekellerin kasalarını şişirmenin ve emperyalist mali çevreleri semirtmenin ötesinde bir adım atabilmiş değil. Tekellerin karları sürekli artıyor, uluslararası bankaların kar payları düzenli ödeniyor ama, kapitalist ekonomi de sürekli batıyor.

Burjuvazi; muazzam karların mutluluğunu, derinleşen ekonomik bunalımın sıkıntısı ve aşırı sömürünün beslediği sosyal-siyasal birikimlerin tedirginliği ile birarada yaşıyor. Servet-sefalet kutuplaşması had safhaya varmış bulunuyor. Gelir dağılımı üzerine en son araştırmalar, milli gelirde ücret ve maaşın payı %15.6'ya düşerken, kar-faiz-kira payının %68,1'e çıktığını gösteriyor. 1977 yılında bu oranlar sıra ile %36.8 ve %34 idi(*). Bu rakamlar toplumun on yıl içinde yaşadığı sosyal kutuplaşmanın manzarasını özetliyor. İşçi ve emekçiler on yıl önce yoksulluğu yaşıyorlardı, şimdi açlığı yaşıyorlar. Burjuvazi, bu kutuplaşmanın beslediği birikimlerin -sık sık kullandığı deyimle- "sosyal patlamalar"a dönüşmesini şimdilik, baskı-terör, tehdit, yasal engel, ideolojik etki, demagojik propaganda, burjuva partiler aracılığıyla siyasal denetim vb. bir dizi yol ve yöntemi bir arada kullanarak engelliyor.

Fakat nereye kadar?

Nereye kadar sorusuna burjuvazinin verdiği cevabın gerçekçi olduğuna kuşku yok. Bunun bir yere kadar olduğunu çok iyi biliyor, değişik vesilelerle ve uygun biçimlerde bunu gözettiğini açığa vuruyor, plan ve hazırlıklarını da buna göre yapıyor.

Burjuvazi çatışmayı ve "iç kargaşa"yı öngörerek hazırlanıyor. Yasalarını ve baskı aygıtlarını buna göre düzenleyip tahkim ediyor. Dünyanın beşinci büyük ordusu durumundaki ordusunun ihtiyaçlarını ve düzenlenmesini bu gözle ele alıyor. Savunma bütçesi ve askeri harcamalara "dünyada yumuşama var" gerekçesiyle yöneltilen bazı eleştirileri, "komşu düşman" demogojisinin yanısıra, açıkça "iç kargaşa" ve "Kürt sorunu" gerekçeleriyle karşılıyor. Milyonluk ordusunu bile yeterli görmüyor; dün, çatışmanın daha geri boyutlarında, MHP'li faşist terör çetelerinin oynadığı rolü, çatışmanın daha ileri boyutlarında ve bir iç savaşta oynayabilecek tarzda düşünülen "teritoryal kuvvetler", açık deyişle, resmi ve yasal

---

(*)Geriye kalan oranlar tarımın payını oluşturuyor. Bu pay, 1977'de %29.1'den, 1988'de %16.3'e düşmüş bulunuyor.

bir kimlik kazandırılmış faşist milisler planlıyor.

Tahkim edilen istihbarat ve polis örgüderi; sürekli hale getirilen ve yasal bir dayanağa kavuşturularak topluma bir yaşam biçimi olarak benimsetilmeye çalışılan polisin keyfi ve barbar tutumu; DGM'ler; yapım halinde olan ve yapımı planlanan cezaevleri vb. vb. tüm bunlar öngörülen "iç kargaşa"nm gerekleri.

Kuşkusuz burjuvazi yalnızca baskı ve terör aygıtlarının kuvvetlendirilmesiyle sınırlamıyor kendini. Bir dizi politik alternatif ve manevra da planlıyor. SHP bir alternatif olarak el altında hazır bekletiliyor. Yığınların tepkilerini dizginlemede ve parlamenter kanallara hapsetmede SHP'nin şimdiden oynadığı ve bir dönem için oynayacağı önemli rol açıktır. Sermayenin SHP'den beklentilerini ve SHP'nin buna hevesini, hizip kavgalarının etkisiyle artık Gürkan gibileri bile açığa vuruyor. (2000'e Doğru, 23 Ekim 1988)

Son dönemlerde bizzat faşist elebaşı Evren tarafından gündeme getirilen TBKP'nin legalleştirilmesi tartışması ise, burjuvazinin önemli bir politik manevrasıdır. Bu yolla planlanan, kapitalizmin istikrarını kendine program edinmiş TBKP'nin hizmetlerinden yararlanmak değildir yalnızca. Bunun kadar, hatta kısa vadede bundan daha önemli olan, içten içe sürekli tahkim edilen faşist polis rejiminin "demokrasi" görüntüsünü daha inandırıcı kılabilmek, TBKP ve benzerlerini rejime "asma yaprağı" olarak kullanabilmektir. Böylece ve bu yolla, ihtilalci sol hareketi tecrit etmenin kolaylaşacağı da düşünülüyor. Evren aynı tartışmalarda bunu da uygun bir dille belirtmiştir. Sermaye sözcüleri, yapılacak yasal değişikliğin, "devleti ve rejimi yıkmak isteyen" devrimci akımlara propaganda ve örgütlenme özgürlüğü tanınmaması gerektiğini özellikle vurgulamışlardır.

Özetle burjuvazi, bilinçli ve hesaplı hareket ediyor. Kısa ve uzun vadeli çareleri, devletin tahkimatı ile politik manevraları, polis terörü ile yasal "komünist" partisini birlikte ele alıyor; tüm araç, olanak ve yöntemleri bir arada düşünüyor, planlıyor, hazırlıyor ve yeri ve zamanı geldikçe uygulamaya çalışıyor.

Bunu böylece ortaya koymak, burjuvazinin Türkiye'deki sınıf savaşını ve devrim tehlikesini nasıl ciddiye aldığını, zira rejimin karşı karşıya olduğu sorunların, gerçekten de sert sınıf çatışmalarını ve devrimci patlamaları beslediğini vurgulamak içindir. Burjuvazi, düzenin zayıflıklarını, politik, askeri güç ve araçlarını kuvvetlendirerek dengelemeye çalışıyor. Politik-askeri güç ve araçları pekiştirmek çabası, gerçekte burjuva düzenin zayıflığının açık ifadesi ve dolaysız göstergesidir.

Sermaye düzeninin çözümsüzlükler içinde debelendiği, burjuvazinin kendini bunun yaratacağı muhtemel sonuçlara göre hazırladığı bir dönemde devrimci hareket ne durumda? Ne ölçüde bu gerçeklerin bilinci ve sorumluluğu ile hareket ediyor? İyimser şeyler söylemek gerçekten güç. Devrimci hareket örgütsüz, dağınık, dahası şaşkındır. Bugüne ve geleceğe hiç değilse burjuvazi kadar bilinçli yaklaşabildiğini, perspektif ve görevlerini buna uygun belirlediğini, hazırlıklarını buna göre yaptığını söylemek olanaksız. Her şeyden önce netleşmiş bir çizgi ve programdan yoksun. Bir çok grup geçmişteki bazı temel görüşlerini savunamamakta, ama yerine yeni bir şey de koyamamaktadır. İdeolojik belirsizliğin yarattığı zayıflık gündelik politika ile örtülmeye çalışıldıkça da, kendiliğindenliğe, reformizme ve legalizme kayılmakta.

Türkiye devrimci hareketinin çok büyük bir sorumlulukla karşı karşıya olduğu bir tarihsel dönem yaşıyoruz. Devrimci hareketin bölünmüşlüğü, dağınıklığı ve şaşkınlığı, ciddi sorunlarla karşı karşıya olan sermayenin en büyük avantajlarındandır. Gücünü pekiştirerek egemenliğini sürdürmek çabasındaki burjuvazinin karşısına, güç çıkarmak gerekiyor. Bu güç, yığınların militan politik eylemi, herşeyden önce de, örgütlü militan bir işçi hareketi olabilir ancak.

Bugün burjuvaziye kafa tutabilecek, ona iktidar alternatifi olabilecek, bu iktidar hedefi doğrultusunda tüm diğer emekçi sınıf ve tabakaları etrafında birleştirebilecek biricik sosyal kuvvet, işçi sınıfıdır. Bunu genel teorik bir gerçek olarak değil, bundan öte, bugünkü Türkiye toplumunda, gün geçtikçe daha iyi görülen, açık, canlı, somut bir toplumsal gerçeklik olarak vurguluyoruz. Safları hayli kalabalıklaşmış, sermayeye karşı öfkesi gitgide çoğalan ve özellikle son 30 yılın birikim ve tecrübesine dayanan Türkiye işçi sınıfı, nesnel-toplumsal konumu ile, toplumumuzda zorla burjuvaziyi altetmede biricik belirleyici kuvvettir.

Türkiye devrimci hareketinin bünyesinde yaşa-

Ekim'den okurlara

EKİM, yayın hayatına başlarken, "Örgütlü bir sınıf yöneliminin Merkezi Yayın Organı" olduğunu açıklamıştı. Kuşkusuz bu onun mevcut, oluşmuş ve oturmuş bir örgütün yayın organı olduğu anlamına gelmiyordu. Böyle olması olanaklı da değildi. Karşıdevrimin ortada az çok ciddi, sözüedilebilir, adına ve iddiasına layık örgütler bırakmaması gerçeği bir yana, bizim için bu, öze ilişkin nedenlerden dolayı olanaksızdı. Yönelimimizin doğasına aykırıydı. Biz, ideolojik çizgisi, örgütsel yapısı, sınıf karakteri ve çeşitli eğilim ve çeşitli alışkanlıklarıyla belirli bir iç tutarlılığa sahip, belirli bir sınıfın damgasını taşıyan siyasal yapılardan kopmuştuk. Farklı ve yeni bir ideolojik kavrayışı, politik görüşü, sınıf yönelimini, dolayısıyla da, yeni bir örgüt çizgisini temsil ediyorduk. Halkçı çizgi yerine proleter sınıf çizgisi, küçükburjuva katmanlar yerine işçi sınıfı demek, bu yönelimin doğasına uygun yeni bir örgütlenme demekti aynı zamanda. Doğal olarak bu bilinçle hareket edecektik. İşte EKİM, merkezi olarak oluşmuş ve kendini yukarıdan aşağıya şekillendirip örgütleme hedefindeki bir hareketin faaliyetinde yalnızca bir ilk, fakat temel halkaydı.

*

nabilecek güçlü bir ideolojik atılım ve yenilenme, proleter sosyalizminin gerçek güçlerini belirginleştirip birleştirecektir. İdeolojik bir atılımın birbiriyle sıkı sıkıya bağlı iki temel halkası vardır. Halkçılıktan proleter sınıf çizgisine, demokrasicilikten net bir sosyalizm perspektifi ve proleter devrim programına.

İdeolojik yenilenmeyi sınıf yönelimi tamamlayabilmelidir. İşçi sınıfının politik hareketi olmak, onu temsil etmek iddiası soyut olmaktan çıkarılmalı, sınıfın bağrında ete kemiğe büründürülmelidir. Dikkat, güç ve çabalar işçi sınıfı içinde yoğunlaştırılmalıdır. İşçi hareketinin politik gelişimi en temel görevdir. Türkiye devriminin geleceği proletarya hareketinin politik gelişimine bağlıdır. İşçi sınıfı, mücadelenin ve zaferin biricik güvencesidir. İşçi hareketinin politik gelişiminde mesafe alınmadan, öteki kesimlerde gösterilecek çabalar zayıf, kısır ve ömürsüz kalacaktır.

EKİM

Siyasal bir yayın organından yoksun ciddi bir siyasal hareket düşünülemez. Az çok yerleşmiş, oturmuş siyasal hareketler bile, siyasal bir yayın organından yoksun kaldıkları taktirde ve ölçüde kargaşa, çözülme ve dağılma tehlikesiyle yüz yüze kalırlar.

Biz ise yeni bir harekettik. Siyasal bir hareket olarak oluşup pekişmek bizim için önümüzdeki görevdi. Kendi ideolojik kimliğimizi, politik görüşlerimizi, ilke ve yaklaşımlarımızı ortaya koymak, işleyip derinleştirmek, kamuoyuna ve yığınlara tanıtmak, özellikle de mücadeleci devrimcilere ve ileri işçilere açıklayıp anlatmak sorunlarıyla karşı karşıyaydık. Siyasal bir yayın organı olmadan üstesinden gelemeyeceğimiz görevlerdi bunlar.

Fakat dahası, daha önemlisi var. Biz, farklı bazı düşünceleri olan şekilsiz bir çevre değil, gücünü ve çabasını sınıfın ileri kesimlerine yönelten; bu kesimi eğitmeyi, harekete geçirmeyi ve örgütlemeyi dönemin esas görevi seçen; sosyalizm ile sınıf hareketinin birliğine dayalı, bunun ifadesi gerçek bir sınıf partisi yaratmayı hareketin bugünkü aşamasında şaşmaz bir hedef seçen, örgütlü ve militan bir siyasal hareket olmak istiyorduk. Dolayısıyla, yalnızca ideolojik oluşum, mücadele ve propoganda ihtiyaçlarımız değil, pratik siyasal faaliyet ve örgütlenme ihtiyaçlarımız da merkezi bir siyasal yayın organıyla işe başlamamazı vazgeçilmez kılıyordu. EKİM, bu ihtiyaçların ürünü ve aracı oldu.

Merkezi bir siyasal organ olarak EKİM, yayın yaşamına başlayalı beri, hem bir siyasal faaliyeti ve örgütsel yapıyı yukarıdan aşağı şekillendiriyor, ve hem de, bunu başardığı ölçüde, bu faaliyet ve örgütlenmenin elinde etkili bir siyasal silaha dönüşüyor.

EKİM üstlendiği görevde ne ölçüde başarılı olmuştur? Bunu değerlendirmek için vakit henüz erkendir. Örgüt Konferansımız bunu çeşitli yönleriyle değerlendirip tespit edecektir. Biz yalnızca bazı pratik göstergeleri sıralayacağız: EKİM, 14 sayılık illegal yayın yaşamını düzenli periyotlarla sürdürmüştür. İlk iki sayısı dışarda basılıp ülkeye sokulmuştur; fakat üçüncü sayıdan beri artık Türkiye toprağında basılıp dağıtılmaktadır. Başlangıçta yalnızca üç büyük kentte dağıtılan EKİM, çok geçmeden başka bazı işçi kentlerinde ve Kürdistan'ın bazı bölgelerinde dağıtılmaya başlanmıştır. İlk dört sayısında yalnızca bir işçi mektubu yayınlanmışken, 5. sayıdan itibaren başta işçiler olmak üzere çok sayıda okur

mektubu alınmış ve yayınlanmıştır. EKİM ile örgüt kadroları arasında da bir diyalog oluşmuş, değişik yoldaşlar çeşitli konulardaki düşünce, gözlem, öneri ve eleştirilerini EKİM'e iletmeye başlamışlardır. EKİM'de başlangıçta belli sayıda imza yer alırken, gelinen yerde, siyasal-örgütsel faaliyet içindeki çeşitli yoldaşların kendilerini yalnızca muhabirler olarak değil, aynı zamanda birer yazar olarak görmeleri sonucu imza sayısı hızla artmış, EKİM'in yazar kadrosu güçlenmiştir vb.

*

EKİM illegal olarak çıktı ve illegal yayın sorununa özel bir önem verdi.Kimilerinin bazı bakımlardan bunu anlamakta güçlük çektiklerini biliyoruz. Bu güçlük,yalnızca, yeni bir hareketin, kelime uygunsa sıfırdan örgütlenecek olan ve sınırlı güçleri bulunan bir hareketin, bugünkü azgın polis rejimi koşullarında bu işin üstesinden nasıl gelebileceğine akıl erdirememekten kaynaklanmıyordu. (EKİM, 14 sayılık düzenli peryodik yayınıyla bunun üstesinden gelme yeteneğinde olduğunu fazlasıyla göstermiştir).

Dahası, bu anlama güçlüğü, yeni bir hareketin kendini tanıtmak, fikirlerini yaymak için daha elverişli yöntem ve araçlara, yani legal yöntem ve araçlara önem vermesi, hatta hatta öncelik tanıması gerektiği düşüncesinden de geliyordu. Bir bakıma böyle düşünenler haksız da sayılmazlardı. Kaldı ki, bugünün Türkiyesinde eski gruplar bile, yenilginin yarattığı güç kaybını ve dağınıklığı kolay ve hızlı yoldan gidermek düşüncesiyle legal alandan başşlıyorlar, ya da, illegal alanı tasfiye etmek veya göstermelik hale getirmek pahasına legal yayma yöneliyorlar. Sayıları herhalde 40'ı bulmuş legal sol yayınlar furyası bunun ifadesi.

Dışardan bakan ve bizi yeterince tanımayan birine, eski, adı ve kimliği ile yerleşmiş grupların, sözde partilerin bile legal yayınlarla başlarken ya da dikkati ve ağırlığı buna kaydırırken, EKİM gibi yeni bir hareketin illigal yayınla başlaması ve uzun süre bununla yetinmesi şaşırtıcı ve cüretkar görünebilir. Bizim seçimimiz bir bakıma gerçekten cüretkardır. Güç ve etkinlikte daha yavaş ve daha sınırlı bir gelişmeyi göze almanın ifadesidir. Burada bir "feragat" ve "fedakarlık" var elbet; fakat herhalde sebepsiz ve boşuna değil. Seçimimiz budalalığın ya da şovalyece bir tutumun değil, fakat belli bir değerlendirme ve kavrayışın ürünü, sonucu ve gereğidir. Daha başından bu konuda açık, kesin ve net bir kavrayış ve değerlendirmeyle yola çıktığımızı görebilmek için, daha yolun başında, ilk adımında söylediğimiz şu sözlere bakmak yeterlidir:

"Siyasal koşullardaki nispi gevşeme ve yığın hareketinin ilk belirtileri bir legal yayın furyasına yolaçmış bulunuyor. Liberal sol ve modern revizyonist akım ve partilerin bilinçli ve sistemli olarak körükledikleri, teorisini yaptıkları tasfiyeci-legalist rüzgara bir çok devrimci demokrat grup da kapılmış görünüyor. Komünistler, legal olanakları, ihtilalci proletarya hareketinin çok yönlü gelişimi için kullanma gereğini ve görevini reddetmeyi bir an bile akıllarından geçirmezler. Fakat bugün görülen yeniden toparlanma ve örgütlenme çabalarını legal yayınlar eksenine oturtma eğilimi, tasfiyeci ve tehlikeli sonuçlar yaratacak bir siyasal ufuksuzluk ve bönlük göstergesidir yalnızca. Bu, son 20 yılda iki büyük karşı-devrim saldırısının acı ve yıkıcı sonuçlarını yaşamış devrimci hareketin derslerinden henüz fazlaca bir şey öğrenilmediğinin göstergesi olduğu kadar, düzenin köklü ve çözümsüz sorunları üzerine gelişen bugünkü çatışmanın geleceğini kestirmeme kısa görüşlülüğünün de kanıtıdır.

"EKİM, bu gerçeklerin bilinciyle, ihtilalci bir proletarya hareketinin ve sınıf örgütünün gelişim ekseni olmak hedefiyle, illegal olarak çıkıyor."(EKİM, sayı:1, Başyazı, Ekim 1987)

Bizim ideolojik şekillenmemizde Türkiye devrimci hareketinin son 30 yıllık deneyimini çeşitli yönleriyle değerlendirmek özel bir rol oynamıştır. Biz, "legale hücum" un, legal yayın eksenli sözde illegal örgüt pratiğinin sonuçları konusunda yeterince açığız. D. Yol, Kurtuluş, H. Kurtuluşu, H. Yolu, H. Birliği vb. gibi bir dönemin hayli şaşalı, üstelik hayli de etkili yayın organlarının ortaya hangi sonuçları çıkardığını biliyoruz. Bunu, kavrayarak olmasa bile yaşayarak bir çok başkaları da biliyor. Arada bir sözünü de ediyorlar. Fakat ömürsüz heveslere, aceleciliğe, kolaycılığa ve kestirmeden güç edinme eğilimine direnmek güç ve iradesi de gösteremiyorlar. Dükkanın henüz batmadığını aleme gösterme kaygısı kadar, ideolojik zayıflıkları ve sımf karekterleri, daha çok da bu ikincisi onları güçsüz ve iradesiz kılıyor, yanlışa itiyor. S.Engin yoldaşın geçen sayıdaki yazısında vurguladığı gibi, "tasfiyeden tasfiyeye koşmak küçük-burjuvazinin kaderidir"(*)

Bizim geçici, arkası hüsran heveslerimiz yoktur.

(*) Komünistlerin tarihsel sorumluluğu, sayı: 13

Devrimci sınıf savaşı kolaycı eğilimlerle, amatörlük ve miyoplukla bağdaşmaz. Devrim mücadelesi zorlu ve uzun sürelidir. Sabırlı, soluklu, bilinçli ve profesyonelce davranmayı gerektirir. Devrim hedefi, politika ve örgüt taktiklerinde hep uzağa bakmayı, uzun vadeli çıkarları gözetmeyi, dönemin davranışlarını ve tercihlerini bu temelde belirlemeyi gerektirir.

Bugünün Türkiyesinde, illegal yayının, tüm gerçekleri ve devrimci çıkış yolunu, yığınlar önünde, her türlü yasal kaygı ve sınırlamadan uzak, dosdoğru ve bütün açıklığı ile ortaya koymadaki üstünlüğü tartışılamaz. Bu yönüyle illegal yayın bütünüyle özgür bir propoganda-ajitasyon platformudur. Fakat özellikle yenilgi sonrasının olumsuz sonuçlarıyla, devrimci hareketin örgütsüzlüğü ve dağınıklılığı ile karekterize olan bugünün Türkiyesinde, illegal yayın esas olarak toparlanma ve örgütlenme faaliyetinin biçimi ve karekteri açısından üstünlük taşır. Sorun illegal bir örgütlenme ve faaliyet temeli yaratabilmekte ve legal araç, biçim ve yöntemleri buna tabi kılabilmektedir. Sürekli güçlendirilen bir illegal siyasal organ ve onun beslediği çok çeşitli diğer illegal yayınlar dışında, bunun başkaca bir aracı yoktur. İllegal, ihtilalci, polisin saldırılarına dayanıklı, her zaman ve her koşul altında yaşayan ve mücadelesini sürdüren bir örgüt yaratmak isteyenin, illegal yayın faaliyetini eksen alması zorunludur. Bunda mesafe katettiği ölçüde, yayın da dahil legal olanakları sağlıklı bir biçimde üstelik çok daha etkili ve yararlı bir tarzda kullanabilir. EKİM, bu konudaki perspektifini 6. sayısında, şöyle ifade etmişti:

"Legal olanakları illegal örgütlenme ve faaliyetin hizmetinde, ona tabi olarak kullanabilmenin önkoşulu, böyle bir örgütlenme ve faaliyete sahip olabilmektir. İllegal bir temelin, illegal bir örgütlenme ve faaliyetin olmadığı koşullarda, legal olanaklar ve araçlar hangi örgütlenme ve faaliyetin 'nefes boruları', kitleler içindeki 'müstahkem mevkileri' olacaktır? Örgütlenme ve toparlanmanın kendisini legal yayın eksenine oturtmak, ona dayandırmak, varolan illegal potansiyel ve olanakları da açığa çıkarıp tehlikeye sokar. '70' lerin ortasında olan buydu, '80' lerin ikinci yarısında olan budur..." (*)

Legal olanakları yayın faaliyeti için biz de kullanacağız elbet. Fakat nasıl, ne zaman, ne ölçüde ve ne şekilde? Bu soruların cevabı yukarıda özetlenen düşüncelerde yeterince var.

(*) Legalizm Ceryanı ve İllegalite, sayı:6

*

Elbette biz Ekimciler yoktan varolmadık. Somut ve pratik olarak, eski bazı devrimci grupların bünyesinde yaşanan, olgunlaşan ve gerçekleşen köklü bir ideolojik-siyasi ayrışmanın ürünüydük. Bu ayrışmada proleter sosyalizmi yönelimini seçmiş belirli güçlerin ifadesiydik. Fakat yeni bir kimlik, yeni bir ideolojik çizgi olarak devrimci çevreler ve kitleler nezdinde bütünüyle yeniydik. Kadro ve kitle gücümüzü ancak fikirlerimizin gücüyle oluşturup gerçekleştirebilirdik. Mevcut bir çok başka grubun eski olmaktan kaynaklanan avantajlarından yoksunduk. Yani, elimizin altında bulunan ve örneğin salt eskiye dönük alışkanlığın, saplantıların ya da önyargıların gücüyle bizi destekleyecek olan hazır bir tabanımız yoktu. Biz ancak fikirlerimizin gücü, siyasal ve örgütsel çabalarımızın düzeyi ölçüsünde etkinlik kazanabilir, yeni destekler edinebilirdik. EKİM gerçekten yeni ve ileri şeyler söylemeseydi, üstelik bunu belirli bir düzey tutturarak yapmasaydı, gelişemez, güç ve etkinlik kazanamazdı.

Ayrışma esnasında kazanılmış sınırlı bir destek hariç, bir yayın organı olarak hazır bir okuyucu tabanından yoksun olan EKİM, kendi okurunu yaratmak, kendini ona beğendirip benimsetmek ve desteğini almak zorundaydı. İlk dört sayısında okuyucu mektubu ya da yazısının görülmemesi de bunu gösteriyor. Fakat bugün, bir yılı aşkın bir yayın faaliyetinin ardından, EKİM, artık yalnızca sürekli genişleyen bir okur tabanına değil, sayıları sürekli artan gönüllü muhabirlere ve yazarlara da sahiptir.

Buradaki başarı ve ilerleme görecelidir elbet. Düne göredir; henüz çok sınırlı ve yetersizdir. EKİM'i daha geniş devrimci ve işçi çevrelerine ulaştırmak, gönüllü muhabirlerin sayısını özellikle işçiler içinde çoğaltmak, daha çok sayıda yoldaştan ve daha sık olarak siyasal ve örgütsel sorunları işleyen yazılar almak EKİM' in gündemde olan ve hep gündemde kalacak önemli sorunları arasındadır.

Bu sorunlara ilişkin söyleyeceklerimizi bir başka "Okurlara Mektup"a bırakıyoruz.

EKİM

Aliağa-Petkim işçileri direniyor

1981 yılından bu yana bir türlü sonuç alınamaması ve son toplusözleşme görüşmelerinde ise patronun uzlaşmaz bir tutum takınması karşısında Petkim işçileri 21 Ekim tarihinde açlık grevine başladılar.

Grev hakları ellerinden alındığından işçiler eylemlerini işi yavaşlatma ve açlık greviyle sürdürüyorlar. İşyerine gidenler işyerinde, işyerinden çıkanlar ise Petrol- İş sendikasının Aliağa şubesinde sürdürüyor.

Aliağa sendika şubesindeki sohbetlerimizde işçiler eylemlerinde kararlı olduklarını özellikle belirtiyorlar ve çevreden de çok fazla ilgi ve destek gördüklerini dile getiriyorlar.

29 Ekim cumartesi günü Aliağa şubesinde, Petrol- İş sendikasının merkez yöneticileri tarafından seminer verildi. Seminerde bir takım politik sorular gündeme geldi. Seminerin yarısında bir Sovyet Türkologunun seminere katılması buna neden oldu. Nazım Hikmet'in yakın arkadaşı olduğunu söyledi ve Aliağa yöresinde açlık grevi olduğunu duydum, durumu sizlerden öğrenmek istiyorum dedi.

İşçiler tarafından üstüste sorulan soruları üstünkörü cevaplarla geçiştirdiği dikkati çekti. Bir arkadaşımız tarafından sorulan en son soru; Gorbaçov'un 70.yıl konuşmasında Stalin'e dizdiği övgüler ile, konuşma sonrasında, son bir yıldır Stalin'e karşı yürütülen saldırı ve karalama kampanyasına ilişkindi. Sovyet Türkolog bu soruya tatminkar bir cevap veremedi; çelişkili ve anlamsız açıklamaları orada bulunan tüm işçilerin dikkatini çekti.

Aynı gün öğleden sonra sendika şubesine grevci işçileri desteklemek için İzmir'den bir grup üniversiteli genç geldi. İşçilerin yanında olduklarını, ama işçilerin kendileriyle olmadığını ve kendilerinin bizlerin öncüleri olduğunu vb. dile getirerek, olumlu tavırlarını gölgelediler. İşçilerin karşısında gülünç duruma düştüler. İşçilerin çoğu tepki gösterdi ve salonu terketti. Popülizmin önyargılarıyla hareket eden bu arkadaşlar, bu kafa yapılarıyla, bu yaklaşımlarıyla kime nasıl, nereye kadar önderlik edebilirler!

Ayrıca son dönemde Demir-Çelik işçileri çok kötü koşullarda çalıştırılıyor. Türk-Metal- İş sendikasının yetkili olduğu Aliağa yüresindeki Demir-Çelik fabrikalarında Eylül ayında toplu sözleşme imzalandı; birinci yıl için %115 ile %130 arasında değişen zamlar alındı. Ücretlerin yükselmesi karşısında işverenin izlediği politika ise kura usulüyle işçileri işten atmak oluyor. Atılanların yerine daha düşük ücretle ya da asgari ücretli olarak işçi almıyor. Sendikacılarla görüştüğümüzde bir şey yapamıyoruz diyorlar. İşyerinde üç kişiyi bir arada gördüklerinde işçilerin kartlarını alıp, işyeri disiplin kuruluna veriyorlar. Biraz da tepki gösteremeyen bir işçi ise 17.maddeyi gerekçe göstererek işten atıyorlar. Özellikle Çukurova, Habaş, İzolaş Demir-Çelik fabrikalarında bu durum yoğun yaşanıyor.

A.Çakmak
1 Kasım 1988

Ekim şenliği

Ekim'in 1.yılı Köln'de düzenlenen bir şenlikle kutlandı.

Gece Enternasyonal'le açıldı.

Fuat Saka ve grubu öz ve biçimde güzel yapıtlarıyla, Mehmet Celal seslendirdiği işçi şarkılarıyla geceye renk kattılar. Nizamettin Arıç ve ozan Cömert Kürt halk türküleri seslendirdiler. *Ekim* adına bir temsilcinin yaptığı konuşma da Türkiye devrimi ve işçi hareketi ve *Ekim* değerlendirildi. "Ekim Devrimi" filmi ise zaman darlığı ve yorgunluk nedeniyle tam izlenemedi.

Gece; katılım, ilgi ve seviyesi ile alışılmışın, ya da birçoklarının beklediğinin üstüne çıktı. Bin kişilik salon doluydu. Kendini tatminden, kuru tekke edebiyatından uzaklığı, kültürel seviyesi ve siyasi olgunluğu ile gece bir başlangıç bir ilk örnek olarak *Ekim*'i destekleyen en geniş çevrenin ve diğer gruplardan devrimci dostların beğenisini kazandı.

Gece göze batan bir çok eksikliğine rağmen, gösterilen destek ve ilgiye layık olduğumuzu kanıtladı, bize güç ve itilim verdi.

EKİM-YDÖ

Ahmet Can yoldaşın, "Kültür cephesinde sınıf mücadelesi" başlıklı yazısını yer darlığı nedeniyle gelecek sayıda yayımlayacağız.

Sınıfa bakış ve sendikalarda çalışma

Günümüzde sendikacılık; 2821-2822 sayılı faşist, baskıcı yasaların yanısıra, mevcut sendikaların yönetimine çöreklenen sınıf düşmanı sendika ağalarının sermaye düzenine jandarmalık ve koruma polisliğini üstlenmeleri durumuyla karşı karşıyadır. Bu sendika ağalarının görevi sınıfı yozlaştırmak ve sermaye düzenini korumaktır. İlerici, aydın, devrimci işçilere tahammülleri yoktur bunların. İlerici işçileri önce işverene, sonra da kolluk kuvvetlerine ve MİT'e ihbar etmeleri sıkça yaşanan olaylardır. Bunun pek çok örneğini verebilirim. Çünkü ben de Türk- İş içindeki bir sendikada çalışmakta, bu durumu somut olarak yaşamaktayım. Sendika toplantılarında yaptığımız konuşmaların ardından Türk-İş ağaları her seferinde orada bulunan devletin kolluk kuvvetlerine dönerek; "bunlara dikkat edilmesi lazım", "biz artık yeterli olmayabiliriz", "yabancı ideolojiler savunuluyor" vb. ifadelerle açıkça ihbarda bulunuyorlar.

Türk-İş'in, sınıf düşmanı sendika ağalarının durumu bilinen bir şey. Benim esas değinmek istediğim konu, sınıfa ve sendikacılığa doğru bakışın ne olduğu...

Bilindiği gibi ülkemizde bir sürü dergi çıkıyor. Bunların hepsi sınıfa yöneldiklerini ve kendilerini yenilediklerini iddia ediyorlar. Ama gerçekte öyle mi? Bunların bir kısmı demokratik devrimci bir kısmı da yozlaşmış revizyonist akımlar. Ben özellikle sendikalar meselesine değinmek istiyorum. Kimi akımlar Türk-İş içinde çalışılmalı, kimileri de bağımsız sendikalar kurulmalıdır düşüncesini savunuyor. Bana göre bunların ikisine de mutlak bakmak yanlıştır. Esas üzerinde durulması gereken sınıfın kendisidir. İşçi sınıfını örgütlemek, sınıfa sosyalist bilinci vermektir. Ekonomik istemleri savunurken kapitalizmi anlatmak, sömürüden nasıl kurtulacağımızı kavratmak gerekir. Yoksa Türk-İş sendika ağalarının güdümünde, orada çalışılmaz dersek, bir buçuk milyon işçinin örgütlü olduğu bir sendikayı ağalara terk etmiş oluruz. Onların da istediği bu. Bu düşünceyi savunanlar, işçiler içinde ileri bir kesime hitap ederek, sınıfın içinden bu işçileri soyutlayarak yığınları Türk-İş yönetimine bırakıyorlar. Türk-İş'in ve MİT'in işini daha da kolaylaştırıyorlar.

Sınıfa güven çok önemli bir olay. Biz kapitalizmi yıkıp sosyalizmi kuracak olan işçi sınıfına güveniyoruz. Türk-İş'in sendika ağalarının varlığı ve ihbarları sendikaları onlara terk etmemize neden olamaz. Biz kaçmayacağız, sendika ağalarını kaçmak zorunda bırakacağız. Çünkü biz işçi sınıfıyız, hayatı yaratıyoruz ve yönetmeye hazırlanıyoruz. Biz sosyalistiz, sınıfa güveniyoruz. Komünistler yaratıcıdır. Bizler de yaratıcı olmalıyız.

Artık sınıf alternatif arıyor. Tek alternatif sosyalizm ve sınıfsız toplumdur. Biz reformlar uğruna değil, devrim ve sosyalizm uğruna mücadele edeceğiz. İşçileri kendi davaları, haklı davaları için mücadeleye çağıracağız.

Artık yeter diyelim. Sınıfın dışında masa başlarında yanlış tespitler yapan, dışarda dikilen elbiseleri bedenimize uydurmaya çalışan küçük-burjuva ve revizyonist akımlara yeter diyelim. Bizim için önemli olan sınıf bilinçli işçileri, sosyalizmin kavgacılarını yaratmaktır. Gelişen sınıf hareketi zaten kendi sınıf sendikasını ve partisini yaratacaktır. Devrimciler tüm alanlarda,tüm sendikalarda çalışmalıdır. Türk-İş'te de, Hak-İş'te de, Bağımsız sendikalarda da çalışmalı, sınıf ordusunu yaratmalıyız. Bunu başardığımızda zafer bizim demektir.

N. Çaylı
10 Ekim 1988

Kolombiya'da...

(Baştarafı s.9'da)

Bu ağır baskı ve tehditler başkent Bogota' da genel greve katılımı etkiledi. Fakat herşeye rağmen toplu taşıt araçlarının ancak yarısı çalıştırılabildi. Baranguilla ve Cartagena bölgelerinde genel grev etkili oldu. Sadece bu bölgede 140 işçi tutuklanmasına rağmen elektrik ve su işleri tamamen durduruldu. Şehirlerde hayat felç edildi. Bazı bölgelerde genel greve katılım % 100'ü buldu.

Çifçi Birliği ve Kızılderililer Örgütü grevci işçilerin yanında gösterilere katıldı. 120 Kızılderili tutuklandı.

Kolombiya işçileri 1985'den bu yana bir kez daha, biz de varız, dediler ve birlikte mücadelenin gücünü yaşadılar.

* * *

DEVRİMİMİZ

N.Suhanov´un notları üzerine

V. İ.Lenin

I

Geçenlerde, Suhanov'un devrim üzerine notlarına gözatıyordum. İnsanın en çok dikkatini çeken şey, küçük-burjuva demokratlarının ve tüm İkinci Enternasyonal kahramanlarının bilgiçlik taslamaları oluyor. Hepsinin son derece yüreksiz olmaları gerçeği bir yana, Alman modelinden en ufak bir sapmaya gelince, en iyilerinin bile, birtakım kayıtlarla kendilerini takviye etmeleri bir yana -tüm küçük-burjuva demokratlara özgü olan ve devrim boyunca onlar tarafından bol bol ortaya konan bu tipik özellik bir yana- insanın ancak dikkatini çeken şey, geçmişin kölece taklidi oluyor.

Hepsi kendilerine marksist diyorlar, ama marksizm anlayışları çekilmez bir biçimde bilgiççedir. Marksizmde belirleyici olan şeyi, yani onun devrimci diyalektiğini hiç anlayamamışlardır. Hatta Marx'm devrim zamanlarında en büyük esnekliğin gerekli olduğu yolundaki sözlerini kesinlikle anlayamamışlar ve örneğin Marx'ın mektuplarında geçen -sanırım 1856'daydı- Almanya'da devrimci bir durum yaratabilecek olan bir köylü savaşı ile, işçi sınıfı hareketini birleştirme umudunu ifade eden sözlerini bile anlayamamışlardır -bu yalın sözlerden bile kaçınmakta ve bir tas kızgın sütün etrafında gezinen kedi gibi dolaşıp durmaktadırlar.

Yaptıkları işler, onların, bırakın burjuvaziden kopmayı, sapmaktan bile korkan ödlek reformistler olduklarını ortaya koymaktadır, aynı zamanda da korkaklıklarını en çılgınca tumturaklı laflar ve kabadayılıkla kapatmaktadırlar. Ama salt teorik görüş açısından bile hepsinde insanın en çok dikkatini çeken şey, şu marksist düşünceleri kavramadaki kesin yeteneksizlikleridir. Şimdiye dek Batı Avrupa'da kapitalizmin ve burjuva demokrasisinin belli bir yol izlediğini görmüşlerdir. Ve bu yolun ancak *mutatis mutandis(*)*, ancak (dünya tarihinin genel gelişmesi açısından çok önemsiz olan) bazı değiştirmelerle bir model olarak alınabileceğini kavramamışlardır.

Birincisi, Birinci Emperyalist Dünya Savaşı ile bağlantılı olan devrim. Böyle bir devrim bizzat savaşın sonucu olan yeni özellikler ya da değişiklikler göstermek zorundaydı, çünkü dünya, bu durumda böyle bir savaş hiç görmemiştir. Görüyoruz ki, savaştan bu yana en zengin ülkelerin burjuvazisi, bugüne kadar "normal" burjuva ilişkileri yeniden kurmayı başaramamıştır. Oysa bizim reformistlerimiz -devrimci oldukları havasını veren küçük-burjuvalar- normal burjuva ilişkilerin sınır olduğuna (buraya kadar gideceksin, daha öteye değil) inanırlardı, hala da inanırlar. "Normal" kavramları bile son derece basmakalıp ve dardır.

İkincisi, dünya tarihinin gelişmesi bir bütün olarak genel yasalar izlerken, bazı gelişme dönemlerinin, ya bu gelişmenin biçiminde ya da sırasında özellikler gösterebileceğinin hiç de olanaksız sayılmadığı, tam tersine bunun öngörüldüğü fikrine tamamen yabancıdırlar. Örneğin, Rusya, bu uygar ülkelerle bu savaşın ilk kez, kesinlikle uygarlık yörüngesine soktuğu ülkeler, yani tüm doğulu, Avrupalı olmayan ülkeler arasındaki sınır çizgisi üzerinde durduğuna göre, bazı ayırıcı özellikler gösterebildiği ve gerçekten de göstermek zorunda olduğu, akıllarına bile gelmemektedir; bu özellikler, dünya gelişmesinin genel çizgisine uygun olmakla birlikte, Rusya devrimini, Batı Avrupa ülkelerindekinden ayırır ve devrim, Doğu ülkelerine doğru ilerledikçe bazı kısmi yenilikler getirir.

Örneğin, Batı Avrupa sosyal-demokrasisinin gelişmesi sırasında papağan gibi ezberledikleri iddia, yani bizim henüz sosyalizm için olgunlaşmamış olduğumuz, aralarındaki "bilgili" beylerden birinin koyduğu gibi, sosyalizmin nesnel ekonomik öncüllerinin ülkemizde bulunmadığı iddiası, son derece basmakalıptır. Birinci Emperyalist Savaş sırasında yaratılan devrimci durum gibi bir durum içinde kendini bulan bir halk için, ne söylenebileceğini kendi kendilerine sormak hiç birinin aklına gelmemektedir. Bu halkın, durumunun ümitsizliğinden etkilenip, uygarlığın gelişmesi için, bir ölçüde olağan-dışı koşullar sağlanmasında ona en azından biraz şans tanıyacak bir mücadeleye atılma olasılığı yok mudur?

"Rusya'nın üretici güçlerinin gelişmesi sosyaliz-

(*) Gerekli değişiklikler yapıldıktan sonra.-ç.

mi olanaklı kılan düzeye ulaşamamıştır." Tüm İkinci Enternasyonal kahramanları, kuşkusuz Suhanov dahil, bu önermenin yaygarasını yapmaktadırlar. Yüz farklı telden bu tartışma götürmez önermeyi çalmakta ve devrimimiz için bunun belirleyici ölçüt olduğunu sanmaktadırlar.

Ama, birincisi azçok etkili her Batı Avrupa ülkesini işin içine karıştıran Emperyalist Dünya Savaşı sırasında, kendine özgü koşullar, Rusya'yı ve Rusya'nın gelişmesini, Doğuda olgunlaşan ya da zaten kısmen başlamış olan devrimler arifesinde, en az Marx'm kendisi kadar "marksist" olan biri tarafından, 1856'da Prusya için olası bir umut olarak önerilen, tam da, "köylü savaşı"mn işçi sınıfı hareketiyle birleştirilmesini başarmamızı mümkün kılan bir duruma soktu ise ne olacak?

Durumun tam ümitsizliği, işçilerin ve köylülerin çabalarını on kat kamçılayarak, uygarlığın temel önkoşullarını Batı Avrupa ülkelerininkinden farklı bir biçimde yaratma fırsatını verdiyse ne olacak? Bu, dünya tarihinin gelişmesinin genel çizgisini değiştirmiş midir? Dünya tarihinin genel gidişine çekilmekte olan ya da çekilmiş olan tüm ülkelerdeki temel sınıflar arasındaki temel ilişkileri değiştirmiş midir?

Eğer sosyalizmin kurulması için belirli bir kültür düzeyi gerekiyorsa (her ne kadar hiç kimse her Avrupa ülkesi için farklı olduğundan bu belirli "kültür düzeyi" nin ne olduğunu söyleyemezse de) neden önce bu belirli kültür düzeyinin ön koşullarını devrimci bir biçimde elde etmekle işe başlayıp, sonra da işçilerin ve köylülerin hükümetinin ve Sovyet sisteminin yardımıyla öteki uluslara yetişme yolunu tutmayalım?

16 Ocak 1923

II

Uygarlığın sosyalizmin kurulması için gerekli olduğunu söylüyorsunuz. Pekala. Ama neden, ülkemizde, toprak sahiplerinin ve Rus kapitalistlerinin defedilmesi gibi uygarlık önkoşullarını yaratıp, sonra da sosyalizme doğru ilerlemeye başlamayalım? Alışılmış tarihsel olaylar dizisinde böyle değişikliklere izin verilemeyeceğini ya da bunların olanaksız olduğunu nerede, hangi kitaplarda okudunuz?

Sanırım Napoleon şöyle yazmıştı: "On s'engage et puis on voit". Serbestçe çevirirsek şu anlama gelir: "Önce ciddi bir savaşa gir -sonra ne olduğunu gör." Biz de, Ekim 1917'de önce ciddi bir savaşa girdik ve sonra da, gelişmenin Brest Barışı, Yeni Ekonomik Politika vb. gibi ayrıntılarını (dünya tarihi açısından bunlar elbette ki sıradan ayrıntılardır) gördük. Ve şimdi, esasta zafer kazandığımız hiç kuşku duyulamaz.

Daha da sağda olan sosyal-demokratları bir yana bırakın, bizim Suhanov'lar devrimlerin başka türlü yapılabileceğini akıllarına bile getirmiyorlar. Avrupalı darkafalılarımız, çok daha geniş nüfusa ve çok daha fazla toplumsal koşul farklılıklarına sahip olan Doğu ülkelerindeki daha sonraki devrimlerin, kuşkusuz, Rus devriminin özelliklerinden bile daha büyük özellikler göstereceğini akıllarına bile getirmiyorlar.

Kautskici çizgide yazılmış bir ders kitabının kendi zamanında çok yararlı bir şey olduğunu söylemeye bile gerek yok. Ama bunun sonraki dünya tarihinin tüm gelişme biçimlerini önceden gördüğü fikrini atmanın zamanı gelmiştir. Bu fikri savunanların, sadece ahmak olduklarını söylemenin de zamanıdır.

17 Ocak 1923
Pravda Nr: 117

(*Sol Yayınları*'nm *Marx-Engels-Marksizm* isimli derlemesinden alınmıştır. s.542-546)

Kolombiya'da genel grev

27 Ekim'de Kolombiya'nın en büyük sendikası, Sendikalar Merkezi (CUT) tarafından genel grev çağrısı yapıldı. CUT' un çağrısına daha az üyeye sahip Sendikalar Birliği (CGT), Kızılderililer Örgütü (ONIC), Çiftçiler Birliği (ANUC) ve gerilla grupları dahil tüm sol örgütler katıldılar, destek verdiler.

CUT, Kolombiya hükümetinden, ücretlerin derhal yükseltilmesini, fiyatların 6 ay süreyle dondurulmasını, son iki yıl içinde 229 sendikacıyı katleden faşist ölüm mangalarının yokedilmesini, can güvenliğinin sağlanmasını vb. istiyordu.

Gerici hükümet genel grevi kırmak ve önlemek için polis güçlerini, ordu birliklerini harekete geçirdi. Greve katılacakları 30 ile 180 gün arasında değişen hapis cezası ve işten atma ile tehdit etti. Çalışma Bakanlığı müfettişleri tüm işletmelerdeki grevcileri kontrola çıkarıldı. Fabrika semtlerinde köşe başları ağır silahlı askerler ve tanklarla tutuldu. Sendika çevrelerinin verdiği bilgilere göre 1000'den fazla insan tutuklandı.

(*Devamı s. 7'de)*

Ekim Devrimi'nden öğrenmemek

T. Göker

Türkiye'de sosyalizm adına yola çıkan her parti, grup ve akım Ekim Devrimi'nin her yıldönümünde onun önemi üzerine sayfalarca yazı yazıyor. Ekim Devrimi'ne övgü sözkonusu olduğunda, bütün halkçı akımların herkesi geride bıraktığı da bir gerçektir. Peki, üzerine ciltleri dolduracak yazılar yazılan, yoğun övgüsü yapılan Ekim Devrimi'nden kim ne anlıyor ve ne öğrenmiştir? Eğer çok yazı yazma ve övgü ölçü alınsaydı, belki de Ekim Devrimi'nden en iyi öğrenenlerin başında Türkiye sol hareketi gelirdi.

Bir şeye çok övgüde bulunmak, hakkında çok yazmak ondan öğrenilmesi gerekenin öğrenildiği anlamına gelmiyor. Türkiye sol hareketinin pratiği bunu kanıtlıyor. Bu sadece Türkiye'ye ve şimdiye has bir olgu da değildir. Geçmişte de çokca örneği görülüyor. Ekim Devrimi'nin bütün canlılığını koruduğu, bütün önder ve kahramanlarının yaşamda olduğu dönemde de gündeme geliyor, tartışılıyor.

Lenin, daha devriinin üzerinden üç yıl gibi bir süre geçtiği bir ortamda, 1920'de, çok övgüden rahatsızlığını dile getirerek "sol" komünistlere sitem ediyor: *"'sol' komünistler biz bolşevikleri pek övüyorlar. Arasıra insanın onlara söyleyesi geliyor: bizi biraz daha az övün de, bolşevik taktiğini daha çok inceleyin, o taktiği daha çok benimseyin!" (*)*

Türkiye'deki halkçı akımlara, Ekim devrimi sözkonusu olduğunda söylenecek en iyi söz bu olabilir.

Belki garip bir çelişki ama, bu kadar yazı yazmalarına, övgüsünü yapmalarına rağmen, büyük çoğunluk, Ekim Devrimi'ni program, strateji, taktik sözkonusu olduğunda dikkate bile almıyor, ondan bu açıdan öğrenecek pek bir şey görmüyor, göremiyor.

Ekim Devrimi'nin teoriye katkılarının gözardı edilmesinde iki temel yaklaşım görülüyor. Birincisi; Ekim Devrimi'nin gerçekleştiği tarihsel-toplumsal koşulların, Rusya'nın ekonomik politik gelişme düzeyinin Türkiye'den temelden farklı olduğu şeklinde ortaya çıkıyor. İkinci yaklaşım ise; açıkça çağ değişikliğinden sözetmese bile, emperyalizmin 3. bunalım dönemi denilen, 2. Dünya Savşı'ndan sonraki koşullar ile Ekim Devrimi döneminin dünya koşullarının temelden farklı olduğu şeklinde ifade idiliyor. İkinci yaklaşım 70'lerden bu yana THKP-C geleneğinin savunucuları tarafından dile getiriliyor. Günümüzde ise bu yaklaşımın tipik savunuculuğunu *Y.Çözüm* yapıyor.

Biz bu yazıda *Y.Çözüm*'ün görüşlerini eksen alarak halkçı hareketin bir bölümünün Ekim Devrimi'ne yaklaşımının bazı yönlerini ele alacağız.

Ekim Devriminden öğrenmek

Ekim Devrimi'nden öğrenilmesi gereken nedir? Bu soruya bir Marksist ile bir dogmatiğin vereceği yanıt doğal olarak temelden farklı olacaktır. Bir dogmatiğe göre, Ekim Devrimi'nden öğrenmek, Ekim Devrimi'ni bütün özellikleri ile başka bir ülkede tekrar etmekten ibarettir. O, bir deneyin temel çizgileri, uluslararası boyutu ile, ikincil, ulusal yanı arasında ayrım yapmaz. Onun için tarihten öğrenmek, tarihi yeniden tekerrür ettirmektir.

Bir marksist için ise durum farklıdır. Bazı devrimler vardır ki, asıl olarak ulusal, konjektürel özellikler taşır. Bazı devrimler vardır ki, ulusal, konjektürel yanlarına rağmen, uluslararası özellikler taşır. En azından bazı temel çizgileri ile böyledir. Böyle bir devrimin genel çizgilerinin, bazı önemsiz değişikliklerle, bir başka ülkede, deyim uygunsa, tekrarlanması kaçınılmazdır. Sorunun özü, bir devrimin uluslararası temel çizgilerini bulup çıkarmakta ve bunu somut koşullara yaratıcı bir şekilde uyarlamaktan ibarettir. Ekim Devrimi, bu bakımdan çok zengin deneyime sahiptir ve ondan öğrenilecek çok şey vardır.

Ekim Devrimi'nden sonra bir çok parti ve kişi, bu devrimi bir Rus olayı olarak görüp, onda örnek alınacak bir şeyin olmadığını söylüyorlardı. İşte tam da bu koşullarda Lenin ve daha sonra da Stalin, Ekim Devrimi'nin bir Rus olayı olmadığım,bazı temel

---

(*)"Sol" Komünizm Bir Çocukluk Hastalığı, s.60

çizgileri ile bir başka ülkenin de aynı yoldan geçmek zorunda olduğunu kanıtladılar, buna ilişkin sonuçlar çıkardılar.

Lenin *"Rus Devrimi'nin Uluslararası Öneminden Hangi Anlamda Sözedilebilir?"* diye soruyor ve bu soruyu kendi yanıtlıyordu. Söze bir yanılgıya işaret ederek başlıyor: *"RUSYA'DA proletaryanın iktidarı ele geçirmesini izleyen ilk aylarda (...) bu geri ülke ile Batı Avrupa'nın ilerlemiş ülkeleri arasındaki çok büyük farklılıklardan dolayı, Batı Avrupa ülkelerinde proleter devrimi bizimkine pek az benzeyecek gibi görünüyordu"* ve devam ediyor: *"Bugün artık önemli bir uluslararası deneyime sahip bulunmaktayız; bu deneyim bize açıkça göstermektedir ki, bizim devrimimizin bazı temel çizgilerinin, yerel değil, özellikle ulusal değil, yalnızca Rusya'ya özgü değil, uluslararası nitelikte bir önemi vardır. Ve ben, burada sözcüğün geniş anlamıyla uluslararası öneminden sözetmiyorum: bütün ülkeleri etkilemesi anlamında uluslararası önemi olan, devrimimizin yalnızca bazı özellikleri değil, devrimimizin bütün temel özellikleri ve üstelik bir çok ikincil özellikleridir. Uluslararası önemini, ülkemizde olup bitenlerin uluslararası bir ölçekte uluslararası geçerliliği ya da bir yinelenmesinin tarihsel kaçınılmazlığı anlamında olarak, sözcüğün en dar anlamıyla bundan sözediyorum. Devrimimizin bazı temel özelliklerinin bu önemi taşıdığını kabul etmek gerekir.(*)*

Bu aym yargıyı bir başka vesileyle de vurguluyor: *"Deneyim kanıtlamıştır ki, proleter devrimin bazı başta gelen temel sorunlarda, bütün ülkelerin Rusya'nın geçtiği yoldan geçmeleri kaçınılmaz bir şeydir." (**)*

Yalnızca "Sol" Komünizm'de değil, Lenin'in başka bir çok yazısında da bu derslerin neler olduğunu görmek mümkün. Ayrıca Stalin de Ekim Devrimi ve Leninizme ilişkin yazılarında bu sonuçları sistematik olarak ortaya koyuyor. Zaten sorun bu sonuçların neler olduğunda da çıkmıyor. Hemen bütün halkçı akımlar yeri geldiğinde bunları tek tek aktarıyor. Asıl sorun, ülke devriminin program, strateji ve taktikleri sözkonusu olunca çıkıyor. Örneğin, herkes yıllardır burjuvazinin çözemediği demokratik devrim görevlerini Ekim Devrimi'nin kısa sürede çözdüğünü söylüyor ama bunun Türkiye'de de benzer bir yolla gerçekleştirilebileceğini reddediyor. Aynı şekilde proletaryanın devrimdeki rolünün sayısıyla karşılaştırılamıyacak tarzda üstün olduğunu, görece geri bir ülkede de proletaryanın uygun bir ittifaklar çizgisi izleyerek kendi devrimini yapabileceğinin Rusya'da görüldüğünü kabul ediyor. Türkiye söz konusu olduğunda koşullar edebiyatı ile bu reddediliyor vb.

Aslında halkçı hareketin gerçeğinden hareket edildiğinde Ekim Devrimi'nden öğrenmesini, öğrendiklerini ülke devrimine yaratıcı bir şekilde uygulamasını beklemek safdillik olur. Çünkü Ekim Devrimi bir proletarya devrimidir, üstelik çağ açan bir proleterya devrimidir. Oysa halkçı akımlarımız, demokratik devrimcidir. Demokratik devrim perspektifiyle istense de Ekim Devrimi'nden öğrenilemez. Önce bu gözbağının çıkarılması gerekir. Bu gözbağı korunduğu sürece halkçı akımlar Çin ve Latin Amerika yolculuğundan vakit bulup da Rusya'ya da yolları düşerse, Ekim Devrimi'nden değil ama, 1905 ve 1917 şubat devriminden, o da yarım yamalak bir şekilde öğrenebilirler. Nitekim şimdi halkçı akımların bir kesimi bakımından Çin yolculuğu rağbette değil, şimdi onların asıl sermayesi Rusya burjuva demokratik devrimidir, bu devrime ilişkin söylenenlerdir.

Aynı şekilde, ama başka bir biçimde, *Y.Çözüm*'den de Ekim Devrimi'nden öğrenmesini beklemek hayaldir. Çünkü o, "emperyalizmin III. bunalım döneminde" "bir model" olarak Ekim Devrimi'ni reddediyor. Ona göre Ekim Devrimi'nden bu yana köprülerin altından çok su akmıştır. (*) *Y. Çözüm*'ün

(*) *"Sol" Komünizm Bir Çocukluk Hastalığı*, s.7, (abç)

(**) Age, s.21, vurgu Lenin'in.

(*) *"Ama oportünizmin en iflah olmaz büyük bir kesimi için hala tek deney vardır. Ekim Devrimi ... 1917'den bugüne köprünün altından hiç su akmamış, adeta yaşam durmuştur oportünizm için."* (*Y. Çözüm*, sayı: 8, s. 36)

Y. Çözüm'ün eleştirisiz savunduğu geleneğin kurucusu M. Çayan da, *Kesintisiz Devrim*'de, THKP-C'nin çizgisinin, emperyalizmin III. bunalım döneminin koşullarının somut tahlili üzerine yükseldiğini "politikleşmiş askeri savaş stratejisini(n) devrim stratejisi olarak saptan"dığını söyledikten sonra şunları belirtiyor: *"Politikleşmiş askeri savaş stratejik çizgisinin teorik kaynakları, hareket çizgisi, somut durumların somut tahlilindedir. Yani genel olarak emperyalizmin 3. bunalım döneminin ayırdedici niteliklerinde, özel olarak bu çelişki ve özelliklerin Türkiye şartlarına yansımasında yatmaktadır."* (*Kesintisiz Devrim*, 2-3, Giriş) üç

modeli -o sık sık modellere karşı olduğunu açıklasa da- Küba Devrimi'dir. İdeolojisi ise Kastrocu, Guevaracılıktır. O aslında, Ekim Devrimi'nin uluslararası sonuçlarını reddederken emperyalizm ve proleter devrimler çağının marksizmini, Leninizm'i reddediyor. Çünkü Leninizm ile leninist proleter devrim teorisi ile Ekim Devrimi'nin deneyleri ayrılmaz bir bütün oluşturuyor.

Bütün bunlara rağmen *Y. Çözüm*'ün politik radikalizmi, Marksizm-Leninizm adına yola çıkma konumu, Ekim Devrimi'ne bütünüyle bir çizgi çekilmesini engelliyor.O yine de, bozarak da olsa Ekim Devrimi ile ilgileniyor. Şimdi bu ilginin nasıl bir ilgi olduğuna, *Y. Çözüm*'ün bu deneyden neler öğrendiğine bakalım.

Y. ÇÖZÜM VE EKİM DEVRİMİ

Y. Çözüm, 8 ve 17. sayılarında Ekim Devrimi ile ilgili iki yazı yayınladı. Bunlardan özellikle birincisi daha geniş bir değerlendirmeyi içeriyor. Bu yazıda, Ekim Devrimi, Çin Devrimi ve Küba Devrimi birlikte ele alınarak sonuçlar çıkarılıyor. (*)

Y. Çözüm'ün Ekim Devrimi'nden çıkardığı sonuçları ikiye ayırmak, genelde halkçı hareketin, özelde de *Y. Çözüm*'ün eklektik konumunu ortaya koymak bakımından önem taşıyor.

Eklektisizm, küçük-burjuvazinin ikili karekterini, onun gerici ve devrimci yanını dile getiriyor. Kapitalist gelişme karşısında parçalanan yok olan bir sınıf olarak küçük-burjuvazi bir yandan kendini yok eden kapitalist egemenliğe karşı savaşım sürdürerek nesnel olarak devrimci bir konumda yer alıyor; daha ötesi sosyalist özlemlerini dile getiriyor. Ama öte yandan da geriye bakıyor tutucu bir konuma giriyor, kapitalist toplumun çerçevesini aşşmayan talepler ileri sürüyor. Yani, reformcu bir konumda yer alıyor.

Halkçı hareketin eklektik teorisini, teorisinin toplumsal dayanağını kavramak bakımından sorunun bu yanı önem taşıyor. Fakat onun eklektik teorisini kavramak bakımından bir başka yanına daha işaret etmek gerekir.

Çağımızda, halkçı akımlar, gerçekte temsil ettiği sınıfın çıkarlarını formüle eden programlarla ortaya çıkmıyor. Onlar sosyalizm adına, proletarya adına yola çıkıyor. Bu durum halkçı akımların saf küçük-burjuva kimlikle ortaya çıkmasını engelliyor, proletaryanın hedefleri ile küçük-burjuvazinin istemlerini bir arada savunuyor, eklektik bir programla ortaya çıkıyor.

Y. Çözüm, "üç devrimin (Sovyet, Çin ve Küba devrimleri-TG) değiştirilemez evrensel ilkeleri nelerdir?" diye soruyor ve bunu üç balık altında topluyor.

"a)*Emperyalizm şartlarında devrimin objektif koşulları dünya ölçüsünde vardır. Bu nedenle en az gelişmiş sömürgeden en gelişmiş emperyalist metropollere kadar devrimin koşulları mevcuttur. Eşitsiz gelişim nedeniyle devrim tek tek ülkelerde gerçekleşecektir ve devrimin yaşaması mümkündür.*" (agy, s.36)

Bazı kayıtlarla bu söylenenler genel olarak doğrudur.

Kayıtlardan biri, birinci cümle ile ilgili. Bu söz Stalin'in "*Leninizmin İlkeleri*" başlıklı eserinden alınmıştır. Burada sözkonusu olan "devrim" herhangi bir devrim değil, proletarya devrimidir. Stalin bunu şöyle anlatıyor: "*Eskiden ayrı ayrı ülkelerde ya da daha doğrusu, gelişmiş şu ya da bu ülkede, proletarya devrimi için nesnel koşulların varlığından ya da yokluğundan sözetmek adetti. Şimdi bu görüş artık yetersizdir. Şmdi devrim için, nesnel koşulların, dünya emperyalist ekonomi sisteminin tümünde bir eksiksiz bütün olarak bulunup bulunmadığından sözetmek gerekir; çünkü sistem, tümü ile, devrim için olgunlaşmış ise, ya da daha doğrusu, olgunlaştığı için, bu sistemin içinde sanayi yönünden yeter derecede gelişmemiş bazı ülkelerin bulunması, devrim için aşılmaz bir engel olmaz.*" (*)

Stalin, aynı yerde bunun nedenlerini tek tek ülke ekonomilerinin kendine yeterli birimler olmaktan çıktığını, emperyalist zincirin tek tek halkaları haline geldiğini vb. açıklıyor. Stalin'e göre bu koşullarla birlikte "*proletarya devriminin sorunlarının ele alınışı dolayısıyla devrimin niteliği, kapsamı, derinliği, genel olarak devrimin şeması değişmiş bulunmaktadır.*" (**)

Halkçı akımlar, bütün bu açık sözlere rağmen hala "proletarya devrimi sorunlarının ele alınışı, dolayısıyla devrimin niteliği, kapsamı, derinliği,

---

sayfa ilerisinde ise, geliştirilen çizgi ve "mücadele medod" larının, "Lenin, Stalin ve Mao'nun kitaplarında olmadığı" söyleniyor.

(**) *Proletaryanın Üç Büyük Zaferi ve Ernesto Che*, sayı: 8

(*) *Leninizm'in Sorunları*, s.29

(**) Age,s.28, (abç)

genel olarak devrimin şeması" konusunda emperyalizm öncesi koşullarda yaşıyorlar.Çünkü onlara göre emperyalizm öncesi dönemde de proletarya devrimi gelişmiş kapitalist ülkelerde gündemdeydi, bugün de öyledir. Geriye kalan ülkelerde demokratik devrimler gündemdedir. Bu onların empeyalizm olgusundan, Ekim Devimi deneyinden, emperyalizm ve proleter devrimler çağının marksizmi olan Leninizm'den hiç bir şey anlamadıklarını gösteriyor. (*)

Y. Çözüm'e göre, "emperyalizmin 3. bunalım döneminde", dünya, emperyalist metropoller ve yeni sömürge ülkeler olarak ikiye ayrılmıştır; birincilerde proletarya devrimi, ikincilerde "anti-emperyalist, anti-oligarşik" demokratik halk devrimleri gündemdedir.

Diğer yandan Y. Çözüm, "devrimin objektif şartları" nın varlığını "yeni sömürge" ülkelerde devrimci krizin, devrimci durumun varlığı olarak yorumlayarak da, Leninizm'i tahrif etmektedir. Lenin'de ve Stalin'de sözkonusu olan, devrimci durumun objektif koşulları değil, genel olarak dünya çapında proletarya devriminin maddi ön koşullarıdır. Bu, *Y.Çözüm*'ün anti-marksist düşünce sistematiği içinde özel bir rol oynadığından ayrıca üzerinde durmuyoruz.

Y. Çözüm'ün çıkardığı ikinci sonuç, *"proletaryanın siyasi partisi olmadan proletarya devrimi olanaksızdır. Parti savaşçı ve öncü bir müfreze olarak örgütlenmesi gerekir."* (Agy. s.36)

Y. Çözüm'ün bundan ne anladığına biraz ilerde değineceğiz.

Y. Çözüm'ün Ekim Devrimi'nden çıkardığı ve en önemli sayılması gereken ders, devrimin görevlerine ve kurulacak iktidarın niteliğine ilişkindir.

Y. Çözüm devrimin başarısı için, devlet aygıtının, onun temel kurumları ordu, polis ve bürokrasinin aşağıdan zor yoluyla yıkılması gerektiğini söyledikten sonra şunları ekliyor: *"Hem aşağıdan yukarı zor yoluyla devleti yikmak, hem de proletarya diktatörlüğü çeşitli biçimler alabilir. Bu, somut koşullar tarafından tayin edilir. Proletarya diktatörlüğü için, proletaryanın devlet aygıtına tümüyle egemen olması şart değildir, süreç içinde buna doğru gelişmesi kaçınılmaz olan, proletaryanın insiyatifindeki, demokratik halk diktatörlükleri de öz olarak proletarya diktatörlüğünün bir biçimidir."* (agy, s. 53)

Çıkarılan birinci dersin devamında da şunlar söyleniyor: *"Geri kalmiş, burjuva devriminini tamamlamamış ülkelerde proletarya diğer sınf ve tabakalara önderlik ederek iki devrimin görevlerini tek bir süreçte toplayabilir."* (agy, s.36)

Görüldüğü gibi *Y. Çözüm*, Ekim Devrimi'nden çıkardığı derslerden hareketle, Türkiye gibi ülkelerde, devrimin, burjuva devrimin tamamlamadığı demokratik görevleri de, aynı zamanda ve süreçte sosyalist devrimin görevlerini de çözmesi ve kurulacak iktidarın da proletarya diktatörlüğü olması ("demokratik halk diktatörlükleri de öz olarak proletarya diktatörlüğünün bir biçimidir") gerektiği öngörülüyor. Buradan hareketle *Y. Çözüm*'ün Türkiye için demokratik görevleri de olan bir sosyalist devrim öngördüğü, proletarya diktatörlüğünü amaçladığı sanılabilir. Ama hayır, o bu devrimin demokratik devrim olduğunu iddia etmektedir. Hem de bunu Ekim Devrimi'nden çıkartılan, "değiştirilemez ilke" olarak ilan ederek.

Halkçı akımların genelinin, bu arada *Y. Çözüm*'ün de, demokratik devrimde proletaryanın önderliğinden, komünist partisinin önderliğini, kurulacak iktidarda ise komünist partisinin belirleyici bir rol oynamasını anladıklarından (nasıl bir parti ve önderlik sorularına verdikleri yanıtı bir kenara bırakıyoruz) kuşku yoktur. Hatta bu konuda, demokratik devrimcilik ile bağdaşmayan bir kıskançlık

---

(*)Genel olarak dünya çapında proletarya devriminin nesnel koşullarının oluşmasından hareketle somut koşulların somut tahlilini bir kenara bırakarak bütün ülkelerde proletarya devrimi gündemdedir gibi mekanik bir sonuca varılamaz. Sorun, emperyalizm ile birlikte genel teorik açıdan Marks'ın burjuva devrimler dönemi için söylediği *"tüm tarihsel hareket burjuvazinin ellerinde yoğunlaşır; bu biçimde elde edilen her zafer, burjuvazinin zaferidir" (Komünist Manifesto*, Marks-Engels, SY, C: 1, s.141) şeklinde ifade ettiği tarihsel olgunun, bir başka tarihsel dönemde, proletarya devrimleri döneminde proletarya açısından yorumu sorunudur. Günümüzde tüm tarihsel hareket proletaryanın ellerinde yoğunlaşmıştır; bu koşullarda elde edilen her zafer tarihsel olarak proletaryaya hizmet eder. Somut durum ise, formülleştirmenin bazı sakmcalarına rağmen şöyle özetlenebilir: a) İleri kapitalist ülkeler sosyalist devrim için azami ölçüde olgunlaşmıştır; b) İleri kapitalist ülkelere ek olarak, kapitalizmin orta düzeyde geliştiği ve görece daha geri ülkelerin çoğunda proletarya devrimi gündemdedir; c) Bütün bunlara ek olarak kesintisiz devrim espirisi içinde ve de zafer kazanmış proletaryanın doğrudan yardımı ile, sosyalizme geçiş olanaklıdır.

içinde oldukları da doğrudur. Fakat bunun ne anlama geldiğinden habersiz oldukları da bir başka doğrudur. Lenin daha 1905'te, *İki Taktik*'de, menşeviklerle tartışırken şunları belirtiyordu: "*Gerçekten de, sosyal-demokrasi tarafından 'iktidarın ele geçirilmesi', sosyalist devrimin ta kendisidir ve bu sözcükler doğru ve alışılan anlamıyla kullanılıyorsa, başka bir şey de olmaz*" (age, s.27)

Sözkonusu kavramların halkçı akımlar elinde yozlaştırıldığını dikkate alarak, söylenenler üzerinde biraz durmak gerekiyor.

Küçük-burjuva yığınların önemli bir kitle oluşturduğu bir kısım demokratik görevlerin proletarya devrimine bağlandığı kapitalist ülkelerde , proletarya diktatörlüğünün gelişmiş kapitalist ülkelere göre özel biçimlere bürüneceği reddedilemez. Diğer yandan çeşitli ülkelerdeki devrim deneyleri, özelde de Ekim Devrimi deneyi göstermiştir ki, proletarya diktatörlüğüne karşı çıkmayan, destekleyen küçük-burjuva sosyalist partilerin hükümette temsil edilmesi proletarya diktatörlüğü ile çelişmez. Bütün bunlar koşullara bağlıdır. Ayrıca Ekim Devrimi deneyi proletarya diktatörlüğü devletinin en iyi örgütlenme biçiminin "sovyet"ler (yada "konsey", "meclis" vb.) temelinde örgütlenme olduğunu göstermiştir. Sovyetler ise, sadece proletaryanın örgütlendiği iktidar organları değil, sömürücü olmayan diğer sınıfların da örgütlenebildiği, onlar aracılığıyla devletin yönetimine katıldığı kitlesel örgütlenme organlarıdır. Bu bakımdan, sovyet örgütlenmesi sadece proletaryayı içine alan örgütler değildir. Lenin proletarya diktatörlüğünü tanımlarken şunları da belirtiyordu: "*Proletarya diktatörlüğü emekçilerin öncüsü proletaya ile, proleter olmayan (küçük-burjuvazi, küçük mülk sahipleri, köylülük, aydınlar vb.) bir çok emekçi tabakaları ya da bu tabakaların çoğunluğu arasında özel bir sınıf ittifakı biçimidir, sermayeye karşı yöneltilmiş bir ittıfak, sermayenin tam yıkılışını, burjuvazinin direncini ve restorasyon çabalarını yenmeyi amaç bilen, sosyalizmin kesin olarak kuruluşunu ve pekiştirilmesini amaç bilen bir ittıfaktır.*" (*)

Bütün bunlara rağmen proletarya diktatörlüğü, proletaryanın başka bir sınıfla iktidarı paylaşmadığı bir durumu ifade eder. İttifak, her durumda iktidarı paylaşmak anlamına gelmez. İktidarı paylaşmak, proletaryanın koşullar zorunlu kılmadığı halde kendi programından ittifak yaptığı sınıflar lehine taviz verilmesi anlamına gelir.

(*)Aktaran Stalin, *Leninizmin Sorunları*, s.147

Bu bakımdan *Y. Çözüm*'ün "proletarya diktatörlüğü için, proletaryanın devlet aygıtında tümüyle egemen olması şart ve zorunlu değildir" sözlerine, "egemen olmama" iktidarın paylaşılması olarak anlaşılmadığı sürece katılmamak olanaklı değildir. (*)

Aslında proletarya diktatörlüğünün, proletaryanın diğer emekçi sınıflarla ya da bunların çoğunluğu ile ittifakın özel bir biçimi olduğu düşüncesi halkçı akımların açmazını ortaya çıkaran canalıcı bir noktadır

Halkçı akımlar halkçı niteliklerini savunmak ve sosyalist devrim stratejisinin yanlışlığını kanıtlamak için, önce proletarya devrimini ve proletarya diktatörlüğünü saf bir işçi devrimi ve işçi diktatörlüğü olarak yorumluyorlar, sonra da bunun olanaksızlığını kanıtlamaya çabalalıyorlar.

Önce bir noktanın altını çizmek gerekir; tarihte, saf proleter devrim diye bir şey gerçekleşmemiştir. Proletarya devrimi gerçek bir halk devrimi, geniş emekçi yığınların bir devrimi olacaksa -ki öyledir-, proletarya devrimi saf bir işçi devrimi olarak gerçekleşemez. Proletarya devrimi, burjuvazinin iktidarından zarar gören bütün sınıfların başkaldırısı ile, en azından bir kısmının hoşnutsuzluğu sonucunda zafer kazanacaktır. Lenin'in ifadesi ile " *'saf' bir toplumsal devrim bekleyen kimsenin ömrü, bunu görmeye yetmeyecektir. Böylesi, gerçek bir devrimin ne olduğunu hiç anlamayan sözde devrimcidir.*" Kuşkusuz proletarya, proletarya devriminde asıl olarak kendi gücüne, örgütüne, yarı-proletarya ile ittifakının sağlamlığına dayanacaktır. Fakat bu, küçük-burjuva yığınların kapitalist düzene başkaldırısı ile proletarya devriminin fiili müttefiki olma gibi bir avantajının gözardı edilmesini, yok

(*) *Y. Çözüm*'ün Küba Devrimi somutunda söylediği şu sözler, gerçekte proletarya diktatörlüğünü doğru anlamadığını, proletarya devrimine katılan bütün sınıfların iktidarı paylaşması olarak anladığını gösteriyor. "*Bu devrim ilk adımda sosyalist devrimin bir kısım görevlerini de (tekellerin malvarlığını ve büyük toprakların kamulaştırılması) yerine getirmesine rağmen, sosyalist devrimden öz ve biçim olarak farklıydı. İktidar, sadece işçi sınıfı tarafından değil, devrime katılan diğer sınıflarca da paylaşılıyordu.*" (N. Sönmez, *Küba Bir " İstisna" mı?*, *Y. Çözüm*, sayı: 10) Demokratik devrim, ama proletarya diktatörlüğü saçmalığının, bir yerlerden kaçınılmaz olarak açık vereceği bir kez daha görülmüş oluyor.

sayılmasını gerektirmez.

Fakat sorunun bir diğer yanı da var. Sosyalizm adına, Ekim Devrimi'nden öğrenilmesi olanaklı olmayan, ama *Y. Çözüm*'ün "değiştirilemez ilke" olarak ilan ettiği görüşler var.

Türkiye'de halkçı akımların ortak özellikleri sayılsa, bunların başında, proleter harekete güvensizlik, küçük-burjuva sınıf zeminini toplumsal zemin olarak ele alma, "tüm halk"ın çıkarlarını savunma, teori ile pratik arasında uyumsuzluk ve burjuva ideolojisinden köklü kopuşun gerçekleşmemesi gelir. Bütün bunlar, bazılarından da fazlasıyla *Y. Çözüm*'-de mevcuttur. (*)

Hangi biçime bürünürse bürünsün, hatta *Y. Çözüm* gibi sosyalist devrimin görevlerini de çözecek dense, kapitalist bir ülkede demokratik devrim düşüncesi, proletaryanın tarihsel rolüne olduğu kadar nitel ve nicel gücüne güvensizliğe dayanır.

Y. Çözüm'e göre proletarya ileri kapitalist ülkeler dışındaki ülkelerde devrime fiili olarak önderlik edemez. Bu ülkelerde esas olan proletaryanın fiili önderliği değil, ideolojik öncülüğüdür. *"Proletaryanın öncülük fonksiyonlarını yerine getirmesi için fiili öncülük şart değildir. Proletarya partisi aracılığı ile ideolojik öncülük yaparak da bu fonksiyonunu yerine getirebilir, esas olan da budur"* (agy, s.36)

Proletaryanın tarihsel rolünün reddine varan bu düşünce, *Y. Çözüm*'e göre Ekim Devrimi'nden çıkarılması gereken "değiştirilemez ilke"lerden biridir. Ekim Devrimi'ni bırakalım, 1905 ve 1917 Şubat burjuva devriminde bile proletarya fiilen devrime öncülük etti, devrimin belkemiğini oluşturdu, en önde savaştı. İnsan Ekim Devrimi sözkonusu olduğunda, bu görüşleri muhatap alarak eleştirirken bile devrimci hareket adına utanmadan edemiyor.

Proletaryanın bu ülkelerde devrime önderlik edememesi, *Y. Çözüm* açısından da pek istenilen bir şey değil. Fakat o halkçı düşünce sistematiğinin bir sonucu olarak proletaryanın gücünü küçük göstermek zorunda. Ona göre zaten bu ülkelerde proletarya "cılız" durumdadır. (*)Bu "cılız"lık nedeniyle, "işçi sınıfının, sınıf katılımı olarak devrimde belirleyici rolü oynayana kadar mücadelenin farklı aşamalardan geç"mesi gerekir. (**)*Y. Çözüm*, hem de bunları, şunları da ekleyerek söylemeye devam ediyor: "b)*Sömürge ülkede emperyalizmle doğrudan bağımlı işbirlikçi tekelci burjuvazi geliştirilerek, feodalizm yukardan aşağıya kısmen tasfiye edilmiştir.*" (***)

Bir ülkede işbirlikçi veya işbirliksiz (mali sermaye çağında "işbirlikçi" olmayan kapitalizm nerede ne zaman varolmuştur?) bir kapitalizm egemen olmuşsa, hele feodalizm "kısmen tasfiye edilmiş"se, bu ülkede "cılız" değil, güçlü bir proletarya var demektir. Bugün Türkiye'de sanayi proletaryasının genel nüfus içindeki oranı 1917 Rusya'sından da, 1949 Çin'inden de, hele hele *Y. Çözüm*'ün "model" ülkesi Küba'dan kıyas kabul etmeyecek tarzda fazladır. Fakat halkçı hareket, demokratik devrim düşüncesini haklı çıkarmak için proletaryanın gücünü zayıf göstermek zorundadır. Nitekim *Y. Çözüm* bir yerde

---

(*) *Y. Çözüm*, tam anlamıyla bir "demokrasi ve bağımsızlık" tutkunudur. Bu tutku ve coşku o derece etkili ki, *Y. Çözüm* 10. sayısına kadar savunduğu "çözüm"ün, sosyalizmi de içine alan bir "çözüm" olduğunu, derginin baş şiarı olarak benimsemeyi unutabilmekte ve bu "eksik"liğin farkına bile varamamaktadır.

Y. Çözüm 10. sayısında, derginin sunuşunda, "Hayat Pahalılığına ve Zulme Karşı Mücadele Yükseliyor", "Zama Zulme İşkenceye Hayır" şiarı etrafında kitleler seslerini yükseltiyor dedikten sonra, bunun devrimcilerin siyasi görev ve sorumluluğunu arttırdığını belirtiyor ve değişiklik gerekçesini açıklıyor: "Bu görev ve sorumluluğun bilincinde hareket eden dergimiz, bundan böyle 'Bağımsızlık ve Demokrasi Mücadelesinde Yeni Çözüm' yerine 'Bağımsızlık-Demokrasi ve Sosyalizm Mücadelesinde Yeni Çözüm' ibaresini kullanacak. 'Bağımsızlık ve Sosyalizm Mücadelesi' ancak sosyalizm hedefiyle bütünleştiğinde gerçek anlamını bulur, birbirini tamamlar. Dergimizin iç sayfalarında sürekli kullandığımız-kullanacağımız, bundan böyle dergimizin kapağında da yer alacak. Eksik olanı tamamladık."

Mantık aynı kaldığında, "sosyalizm" kelimesini ekleyip eklememek hiç bir anlam ifade etmez. Ama herşeye rağmen bunu da bir ilerleme saymak gerekiyor!

(*)*"Devrimin objektif koşullarının oluştuğu 'doğu' (sömürge) ülkelerinde devrimin başarılması için cılız olan proletaryanın gelişmesi beklenemez" (Küba Bir " İstisna" mı?, N. Sönmez,* sayı:11, s.50)

(**)*THKP-C Eleştirileri Üzerine Değinmeler,* sayı:12, s.45

(***)*Proletaryanın Üç Büyük Zaferi...* sayı:8 ,s.34

baklayı ağzından çıkararak "proletaryanın fiili değil de, ideolojik öncülüğü" tezinin, "iki ayrı devrim anlayışı" arasında ayrım çizmek amacıyla ortaya atıldığını söylüyor. O, şöyle yazıyor: "'*ideolojik öncülük esastır' tespiti bu farkı ortaya koymak için yapılan bir tespitti; ML teorinin özünün kaybolduğu bu kargaşa ortamında bu tespit işçi sınıfı öncülüğü üzerine yapılan çarpık, geri ve sığ anlaşıyların teşhirinde önemli bir rol oynamıştır.Bu tespit iki ayrı devrim anlayışı arasındaki farkı ortaya koymak için yapılan bir belirlemeydi de diyebiliriz.*" (*)*Y. Çözüm* yine aynı yerde, işçi sınıfının fiili öncülüğü sorununu "sovyetik ayaklanmayı" dile getirdiğinden dolayı ve bu da Ekim Devrimi'nin bu yönüyle örnek alınmasını getireceğinden dolayı da reddedilmesi gerektiğini belirtiyor. *Y. Çözüm*'de demokratik devrim düşüncesinin savunusu adeta, işçi sınıfının gücünden, ayaklanmasından korkuya dönüşüyor.

Demokratik devrim savunusu için işçi sınıfının gücünün zayıf gösterilmesi, dahası onun devrime fiili önderlik edecek yetenekte olmadığını kanıtlama çabaları, doğal olarak bir başka sınıfın gücünü abartmaya ve övgüye dönüşüyor. Bu sınıf, *Y. Çözüm*'de köylülüktür.

Y. Çözüm'e göre,"*proletaryanın nicel ve nitel güçsüz olduğu yarı-sömürge ülkelerde temel savaş alanı kırlar, temel güç de köylülerdir.*"(**)

Y. Çözüm bu değerlendirmeyle ilgili düştüğü dipnotta da şunları belirtiyor: *"Köylülüğün temel olması işçi sınıfı ve küçük-burjuvazinin temel güçler arasında olmasını dışlatamaz: Devrimin temel gücü esprisi, işçi sınıfı, küçük-burjuvazi ve köylülüğün oluşturduğu temel güçler içinde köylülüğün itici bir rol üslenmesi olarak ele alınmalıdır.*(Agy, s. 38, abç)

Türkiye'de bir çok halkçı grup yaşadığı evrimle kırın temel olması gibi klasik halkçı kavramları aşmış bulunuyor. Fakat *Y. Çözüm* hala bu ilkel halkçı görüşte ısrar ediyor. (*) Çünkü bu görüş *Y. Çözüm*'ün düşünce sistematiğinde belirleyici bir rol oynuyor. Kırların temel, köylülüğün temel güç olmaktan çıkarılması, "ideolojik öncülük" görüşünün de reddedilmesini, "sovyetik ayaklanma modeli" nin de (ki, gerçek hayatta böyle "model"ler yoktur) benimsemesini getirecektir. Bu ise *Y. Çözüm* için, nerdeyse halkçı devrim anlayışının reddedilmesi demektir.

Y. Çözüm halkçı demokratik devrim görüşünü savunmak için işçi sınıfının "nicel ve nitel gücünü" olabildiğince zayıf göstermek zorundadır. Bu nicel ve nitel güç tartışması aslında proletaryanın tarihsel rolünün reddinin de bir göstergesidir. Proletaryanın nitel gücü, nicelik gücüyle, bir başka ifade ile sayısal gücüyle ölçülmez; bu görüş, II. Enternasyonal oportünizminin mahküm edilmesiyle, Leninizm'le aşılmıştır. Çünkü proletaryanın tarihsel rolü, nitel gücü, sınıf olarak proletaryanın özel mülkiyet düzeninin varlığından hiç bir çıkarı olmaması ile, disiplini, kollektif davranma yeteneği ile ilişkilidir. O, işgücünden başka satacak bir şeyi bulunmaması nedeniyle kapitalizme düşman tek tutarlı sınıftır. Onun bu özelliği sermayeye karşı savaşta en kararlı, en önde sınıf olmasını getirir. II. Enternasyonal'in sosyal demokrat partileri, menşevikler, sosyalist devrimciler, Rusya'da proletaryanın sayısı az olduğundan dolayı, devrimin bu sınıfa dayanamıyacağım, bu sınıfın iktidarı alamıyacağını, tesadüfen alsa bile iktidarda kalamıyacağını iddia etmişlerdi. Ekim Devrimi bütün bu teorileri tarihin çöplüğüne attı. Revizyonizmin egemenliği halkçı akımların yeniden bu teorileri Leninizm adına piyasaya sürme olanağı sağladı. Fakat bu görüş sadece teorinin gücüyle değil, asıl olarak pratiğin, toplumsal gelişmenin gücüyle iflas etmek zorunda, iflas ediyor da. Halkçı akımların eklektizm içinde debelenmeleri bunu kanıtlıyor. Bırakalım dünya devrim deneylerini, Türkiye'nin son 20-25 yıllık deneyi bile, proletaryanın devrimci hareket içindeki gücünü, küçük burjuvazinin, özellikle de köylülüğün hareket içindeki tutarsızlığını, zayıf konumunu, bu sınıflara dayanan akımların ufuksuzluğunu, tutarlı hareket geliştirme konusunda yeteneksizliğini kanıtladı. Proletarya son 25 yılda, toplumsal muhalefette reformizm ve revizyonizmin olumsuz rolüne, halkçı akımların bu sınıfa ilgisizliğine ve gücünü küçük gösterme çabalarına rağmen en önemli rolü oynadı.

(*) *THKP-C Eleştirileri Üzerine,* agy, s45

(**)*Proletaryanın Üç Büyük Zaferi...* agy, s.36,)

(***)Gerek *Y. Çözüm*'ün savunuculuğunu yaptığı THKP-C geleneğinin, gerekse de *Y. Çözüm*'ün pratiği, köylülüğün temel alınması düşüncesiyle tam bir zıtlık oluşturuyor. Toplumsal gelişmenin düzeyi, bu teorinin yaşama geçirilmesini engelliyor. Bu nedenle olsa gerek, Y. Çözüm, şimdilik dipnotlarla da sınırlı olsa, köylülüğün temel alınmasının göreceliliğinden, "birleşik devrimci savaştan" bahsederek eski teoriden uzaklaşmaya, pratiğini titrek bir tarzda teorileştirmeye çalışmaktadır. (Bak. Y. Çözüm, sayı: 8, s. 38; sayı:11, s.54)

Bir de sınıf bilinciyle, öncü devrimci partisinin önderliğinde bu sınıfın devrimci savaşa katıldığım düşünelim...

Y. Çözüm bir yandan "yeni sömürge" ülkelerde kapitalizmin en ücra köşelere kadar yayıldığını söylüyor ama, diğer yandan da, Türkiye gibi ülkelerde köylülüğü "demokratik devrimde kesin bir tavır takınmaya yetenekli sınıflar"(*) arasında, hem de "özel" kaydım koyarak sayıyor.

Türkiye gibi ülkelerde, köylülüğün devrimde tutarlı bir sınıf konumu alacağı, genel olarak halkçı akımların ortak yargısını oluşturuyor. Demokratik devrim sözkonusu olduğunda köylülüğün devrimde tutarlı bir kunumu alabileceği doğrudur. Çünkü demokratik devrim burjuva özlü bir devrimdir, genel olarak köylülük ise burjuva bir tabakadır. Çünkü devrim ortaçağ kalıntısı kurumlara karşı yapılmaktadır, kapitalizmin temellerine dokunmamaktadır. Köylülüğün demokratik devrimde tutarlı bir sınıf konumu almasının temeli, kapitalizmin kırda gelişmemişliği ile, kır burjuvazisi ve kır yoksulları olarak sınıf farklılıklarının belirginleşmemesiyle ilgilidir.

Ama kapitalist bir ülkede, "kapitalizmin en ücra köşelere kadar" girdiği ülkelerde, kırdaki sınıf farklılaşması yeterince belirgindir, köylülük içindeki sınıf farklılaşması asıl olarak gerçekleşmiştir. Bu gibi ülkelerde köylülük bir bütün olarak davranamaz, kır burjuvazisi, burjuva düzenle birleşmiş, kır yoksulları ise kapitalizme karşı savaş sürdüren proletarya ile birlikte davranmaya eğilimlidir. Dolayısıyla bizim gibi ülkelerde genel olarak "köylülük" ten, onun "tutarlı" ya da "tutarsız" oluşundan söz edilemez. Biz de "hangi köylülük" sorusu sorulmalıdır.

Halkçı hareketin halkçı niteliğini ortaya koyan diğer bir olgu da, onun proletarya partisi anlayışıdır. *Y. Çözüm*, Ekim Devrimi'nin "değiştirilemez ilkeleri" arasında proletarya partisinin "ideolojik öncülük" yaparak, proletarya ve köylülüğe ideolojik önderlik etmesini de sayıyor. Ona göre, "*Onun* (partinin-TG) *niteliğini belirleyen, proletaryanın sınıf olarak devrimin hangi aşamasında hangi kitle gücüyle veya hangi taktiklerle yar alacağı, nasıl rol oynayacağı değil*" dir. (**) Peki partinin niteliğini ne belirler? *Y. Çözüm*'e göre, "parti, proletaryanın ideolojisiyle donanmıştır ve sınıflar konbinezonunda proletaryayı temsil eder" Bu ideolojiye göre ülkenin somut koşullarını tahlil eder "temel güçleri, temel alanları, geçirilecek aşamaları tespit eder" ve "devrim stratejisini çizer". İşte proletarya partisinin nitelikleri!

Y. Çözüm'e göre, proletarya partisi bilimsel sosyalizmle proletarya hareketinin birliği, yani parti, öncü proleterleri içinde barındıran, asıl gücünü buradan alan, toplumsal zemin olarak proleter tabanına dayanan bir öncü örgüt değildir. Bu mantığa göre parti kadrolarının hangi sınıf kökeninden geldiğinin, partinin hangi kitle gücünü harekete geçireceğinin önemi yoktur. Önemli olan bilimsel sosyalizmi savunması ve doğru bir strateji belirlemesidir.

Proletarya partisinin politik öncülüğünün başarısında kuşkusuz doğru bir ideolojiye sahip olması belirleyici bir rol oynar. Fakat politik öncülüğün esası, eğer bu komünist bir öncülük olacaksa, partinin sınıfla ilişkilerinde yatar. Sınıfın öncülerini bağrında toplamayan bir parti ne kadar doğru şeyler savunursa savunsun, proleter harekete politik öncülük yapamaz, gerçek anlamda proletaryanın öncü partisi sıfatını hakedemez. Lenin, " *Biz, gerçekte, hemen hemen tüm ya da tüm proletarya sınıfını sosyal demokrat bir yolda yönlendirdiğimiz için sınıf partisiyiz...*"(*) *"Sosyal-demokrat parti olmak için, sınıfın desteğini kesenkes kazanmak zorundayız"* (**) derken bu gerçeği çarpıcı ifadelerle dile getiriyordu.

Y. Çözüm, küçük-burjuva toplumsal zeminini meşrulaştırmak için pratiğinin teorisini yapıyor, Leninist parti fikrine sırt çeviriyor. Halkçı akımların halkçı niteliklerini, proleter sınıfın dışında olmalarını en iyi belirleyen demokratik devrimciliklerinin yanısıra, sınıftan kopuk parti anlayışlarıdır.

Y. Çözüm'ün proletarya konusundaki bütün bu küçük-burjuva önyargılarına, köylülük de dahil tüm küçük burjuva sınıfına övgüleri tesadüfü bir şey değildir. Doğmatizminin, halkçı niteliklerinin, burjuva ideolojisinden kesin kopuşu gerçekleştirememenin kaçınılmaz sonuçlarıdır.*Y. Çözüm*'ün burjuva ideolojiyle bağına Kemalizm sorunu çarpıcı bir örnektir. O, küçük-burjuva aydın tutarsızlığını eleştirirken şunları belirtiyor: "Güçlüden yana olmayı kendine ('ilke') edinen küçük-burjuva aydınlarının, kemalizmin en ileri tavrı olan anti-emperyalist yanını ve radikalliğini görmezden gelmesi, onun uzlaşma yanını öne çıkararak Kemalizmi burjuva demokrasisi ile öz-

(*)Bak. *Proletaryanın Üç Büyük Zaferi*... s.36.
(**) *THKP-C Eleştirileri Üzerine*... agy, s.45

(*) *Bir Adım İleri, İki Adım Geri*, s.79, vurgular Lenin'in.
(**)Age, s. 81

deşleştirilmesi..." (Sayı:12, s.36)

Bunlar Marksizm adına söyleniyor, Kemalizm'in burjuva demokrasisinin ilerisinde bir radikalizmi ifade ettiği dile getiriliyor, Kemalizm'in radikalizminin öne çıkarılmamasına hayıflanılıyor. Kemalizmin bugün bir ideoloji ve politika olarak burjuvazinin elinde devrimci hareketekarşıen ağır toplarından biri olduğu biliniyor. Buna rağmen *Y. Çözüm*, Kemalizm'in, kemalistlerin radikalizminden bir şeyler bekleyebiliyor. Buradan da görülebileceği gibi Türkiye'de ayakta kalan en radikal akımlardan biri olan Y. *Çözüm*'ün halkçı devrimci çizgisi ile, resmi burjuva ideolojisinin birlikte savunulması bir çelişki oluşturmuyor.

Kuşkusuz bu fikirler yeni de değildir; küçük-burjuva halkçı hareketin en radikal dönemlerinde bile bu tezler, *Y. Çözüm*'ün eleştirisiz savunduğu gelenek olan M. Çayan'da bolca vardır. M. Çayan'a göre, ***"Kemalizm, küçük-burjuvazinin en sol en radikal kesiminin milliyetçilik tabanında anti-emperyalist bir tavır alışıdır."*** (*Kesintisiz Devrim*, II-III, a.ç.-yazar) Ona göre bu ideoloji ve politika 1940'lara kadar devlet yönetiminin de resmi politikası olmuştur. Fakat ona göre, "Türk ordusunun küçük-burjuva devrimci geleneği"(abç) 12 Mart'a kadar devam etmiş, ancak 12 Mart darbesi ile son bulmuştur. (Agy, *12 Mart ve Değişen Sınıflar İlişkisi*)

Konumuz Kemalizmin niteliğinin tartışması olmadığından sadece *Y. Çözüm*'ün Kemalizm, köylülük ve işçi sınıfına ilişkin değerlendirmesine, bu değerlendirmeden çıkan devrim anlayışına, demokratik devrimciliğin sonuçlarına dikkat çekmekle yetiniyoruz.

Aslında bunlar bir şeyi daha çarpıcı olarak sergiliyor:Ne kadar ince biçime bürünürse bürünsün demokratik devrimcilik şu veya bu alandan burjuva ideolojisine ve politikasına açık kapı bırakılması anlamına geliyor. Halkçı hareketin radikalizmi asıl olarak politik radikalizmdir ve bu durum ortama göre reformizme evrimin de temeli oluyor. Bugün çeşidi biçimlerde yansıyan SHP solculuğu bunun bir ifadesi değil midir?

Halkçı hareketin radikalizminin boyutuna değinmişken, *Y.Çözüm*'ün "Marksist-Leninist" hareketin doğuşunda belirleyici gördüğü bir olguya da değinelim.

Y. Çözüm'e göre 1971 devrimci pratiği ile "artık Türkiye'de kendi özgücüne güvenen, sağ güçlerle bağlantılarını kesmiş, proletarya ve emekçi halkın önderi THKP-C vardır"(*) Yukarda aktardığımız Kemalizm ve ordu değerlendirmelerinin "sağ güçlerle bağlantı" yı ne derece koparmayı ifade ettiğini burada bir kenara bırakıyoruz. *Y. Çözüm*'e göre yenilgiden sonra Marksist-Leninist hareket yeniden toparlandı fakat, bu dönemde de reformizm ve oportünizm çeşitli şekillerde etkili oldu. Asıl doğuş,1978-79'da gerçekleşti. 78-79'lara gelindiğinde, ***"Resmi ve sivil faşist saldırıların artması ve buna karşı alınacak tavır sorunu acillik kazanınca herkesin rengi ortaya çıktı... 78-79'lara gelindiğinde, artık yerini bir ideolojik netliğe, anti-faşist mücadeledeki tavır alıştan kaynaklanan bir ideolojik saflaşmaya bıraktı."***(*)

Bir hareketin çizgisini ve niteliğini değerlendirmede, "resmi ve sivil faşist saldırılara" karşı tutum da kuşkusuz önemlidir. Fakat salt, hatta esas olarak bu konudaki tutum, ne Marksist-Leninist niteliği, ne de reformizmi ve oportünizmi belirler. "Resmi ve sivil" faşist tetöre karşı tutum ancak reformistle devrimciyi ayırmada bir kıstas olabilir. *Y. Çözüm*'ün bu sorunu "ideolojik niteliğe", "ideolojik saflaşmaya" neden olan bir olgu olarak sunması, proleter sınıf çizgisinden hiç bir şey anlamadığını kanıtlar ancak. Bu değerlendirmeyle proleter sınıf tutumu tutarlı bir anti-faşizm düzeyine indirgenerek halkçı ideolojinin darlığı ve ufuksuzluğu sergilenmiş oluyor.

SONUÇ

Buraya kadar anlatılanlardan da görülebileceği gibi *Y. Çözüm*, Ekim Devrimi sözkonusu olduğunda çelişkili değerlendirmelere rağmen, proletaryanın devrime önderliğinden, partinin ideolojik öncülüğünü; partiden, sınıfın dışında bir grup öncü savaşçıyı; devrimden, demokratik devrimi; proletarya diktatörlüğünden devrime katılan tüm sınıfların iktidar paylaşımını; proletaryanın nicel ve nitel güçsüzlüğünü, kırın temel olmasını, devrimde köylülüğün proletaryadan daha etkin bir rol oynayacağını;strateji, taktik, örgütlenme, savaşım biçiminden, politikleşmiş askeri savaş stratejisini, silahlı propogandayı vb. anlıyor. Daha doğrusu hiç bir şey anlamıyor. Yukarda belirtilenleri "Ekim Devrimi'nin değiştirilemez ilkeleri" ilan etmek, Ekim Devrimi'nin doğru anlaşıldığını göstermiyor. Ekim Devrimi sözkonusu olduğunda *Y. Çözüm* tam bir teorik ve politik miyopluk sergiliyor.

(*) *THKP-C Eleştirileri Üzerine...* Agy, s. 36

(*)Agy, s.38. (abç)

Diktatörlük hayvanca saldırıyor

Cezaevi direnişiyle dayanışmaya!

Adalet Bakanlığı cezaevlerinde kazanılan hakları geri almak, devrimci tutukluları sindirmek için, "Ağustos Genelgesi" ile yeni bir saldırı başlatmıştır. Genelgenin neler içerdiği ve direnişçilerin tutumu Ekim'in 12. sayısında yer almıştır.

Diktatörlük karşılaşacağı direnişi bildiği için genelgenin uygulanmasını zamana yaydı. Duyarlılığı körelmeye, güçleri bölmeye özen gösterdi, oyalayıcı-muğlak açıklamalar yaptı.Bu manevralar sökmeyince provakasyonlara, sürgünlere başvurdu. Tünel veya değişik gerekçeler öne sürerek yaygın bir sürgün politikası izledi. Aydın'dan, Diyarbakır'dan, Bursa'dan, Metris'ten, Eskişehir'den... devrimci tutuklular hayvanca dövülerek başka cezaevlerine sürüldüler. Tüm bunlar, uygulanan disiplin cezaları ve infaz yakma tehditleri ile beraber boşa çıktı. Hemen tüm cezaevlerinde geniş bir katılımla genelgenin uygulanmasına fırsat verilmedi ve iptali için topyekun açlık grevine gidildi. Bursa, Eskişehir ve Nazilli'de başlatılan süresiz açlık grevleri Ceyhan, Bayrampaşa, Amasya, Diyarbakır, Urfa, Ergani ve Gaziantep'in de katılmasıyla yaygın, etkili bir eyleme dönüştü. Bugün 1000'in üzerinde siyasi tutuklu hayatı pahasına tekrar onuru ve haklarını koruma kavgasında. Bazı cezaevlerinde açlık grevinin 20. günleri çoktan geride kaldı. Onlarca direnişçi hastaneye kaldırıldı. Uzun yıllar süren kötü hayat koşullarının, baskı ve açlık grevlerinin bitkin düşürdüğü özgürlük savaşçılarının sağlığı bugün herzamankinden daha fazla tehlikede.

Tutuklu yakınları, ilerici dayanışmacılar Bursa'dan başlayarak Ceyhan'a, Diyarbakır'a kadar her an direnişin yanında oldular. Diyarbakır'da açlık grevi yapıldı. Metris'teki protesto ve Özal'ın kapısına dayanmaları örneklerinde olduğu gibi ellerinden gelen herşeyi yapıyorlar.

İşte engellenemeyen topyekün ve çok yönlü direniş faşist hükümetin dolaylı yollardan kazanılacak kolay zafer hayallerini yıktı. Onlar bugün açık ve kesin konuşmak, saldırıyı sürdürürken yüksek bir faturayı peşin kabullenmek zorundalar ve bunu yapıyorlar. Genelgeden taviz vermeyeceklerini, cezaevine istedikleri gibi bir düzen getireceklerini açıkladılar. Ayrıca insanlık dışı bir tutumla açlık grevinde olanlara şeker ve tuz verilmesini yasakladılar. Böylece süresiz açlık grevleri ölüm orucuna dönüştürülmüş olmakla kalmadı, direnişçiler daha şimdiden ağır bedeni yıkım ve ölüm ile yüzyüze bırakıldılar. Bu son alçakça saldırı açlık grevine yeni katılımlar ve tutuklu yakınlarının isyanıyla, ilerici kamuoyunun tepkisiyle cevaplandı.

Analar kendilerini ateşe veriyorlar.

Şimdi kavga en çetin yerinde. Burjuvazinin insanlık dışı, alçakça uygulamalarıyla, aldığı yenilgiyi geçici de olsa telafi etmesine izin vermemek; yüz akımız, onurumuz cezaevi direnişini daha güçlü ve yaygın kılmak için her yolla, var gücümüzle dayanışmaya!

Basın Açıklaması

Türkiye'de yıllardan beri cezaevleri kanayan bir yara olarak gündemdedir. Göreve yeni gelen bir Adalet Bakanı'nın ilk sorunu cezaevleri olmakta bu sorunun çözümü artık dayatma halini almaktadır. Eski Adalet Bakanı Oltan Sungurlu tarafından hazırlanan ve 1 Ağustos 1988'de cezaevlerine gönderilen genelge durumu iyileştirmekten uzak, tam tersine daha önce varolan bir takım haklarda kısıtlama getirmektedir. Bildiğiniz gibi çağdaş hukuk kurallarında geriye dönüş değil her zaman adaletin genişletilmesinden yana ileriye doğru bir gidiş sözkonusudur. Bizlerde cezaevlerinin çağdaş, yaşanabilir ve baskıdan uzak olmaları konusunda taleplerimizi iletmek istiyoruz.

TALEPLERiMiZ:

1- İnfaz yakma uyulamalarına son verilmeli ve yasa tutuklu ve hükümlüler lehine düzenlenmelidir.

2- Cezaevleri yönetmenlik ve iç tüzüğünün kaldırılması ve daha çağdaş bir yönetmenliğin hazırlanması.

3- Görüş süresinin uzatılması ve açık ziyaretlerin daha uzun

(Devamı s.21'de)

Direndiler ve kazandılar

Ülkemizde sınıf çelişkileriyle direk bağlantılı olan toplumsal olaylar çok çeşitli ve yaygındır. Bu nedenle, her dönemde yüzbinlerle ifade edilen tutuklu ve hükümlü cezaevlerine dolduruluyor. İnsanlık dışı yaşama koşullarına ve giderek ölüme mahküm ediliyor.

Sermaye sahipleri kendi egemenliklerinin tehlikeye düştüğü her buhran döneminde askeri faşist diktatörlüğe geçiyor. Devrimcilere, işçi sınıfına, yoksul halka ve ezilen Kürt ulusuna yönelik baskılar yoğunlaşıyor. İşkence ve katliamlar günlük bir olay haline geliyor. 12 Eylül 1980 faşist darbesinden bu yana geçen 8 yıllık süre içinde, uluslararası af örgütünün kayıtlarına göre, 250.000'den fazla insan siyasi nedenlerle gözaltına alındı ve işkence gördü.(29 Ekim 1988 tarihli Cumhuriyet Gazetesinden). Gerçekler bu rakamların üzerindedir. Ayrıca adi suç sayılan hırsızlık, cinayet, kaçakçılık vb. suçlardan onbinlerce insanın da işkence tezgahlarından geçirildiği düşünülürse, Türkiye'deki işkencelerin yaygın-lık ve süreklilik derecesi ortaya çıkar.

Burjuva devletinin kanun yapıcıları ve uygulayıcıları sık sık el değiştiriyor. Yeni gelenler eskiyi ararcasına kanun ve hükümler getiriyor. Bunları uygulamaya koyuyor.

Faşist terörün en katmerli olanı, doğal olarak, siyasi tutuklu ve hükümlülerin toplu halde yaşadığı cezaevlerindedir. 12 Eylül'den sonra yalnızca yaşama hakkını garanti altına almak için verilen mücadelelerde onlarca şehit verildi. Daha sonra onurluca yaşama yolunda talepler arttırıldı. Ve bunların birçoğu kazanıldı. Fakat direniş durumu ve özgül koşullardaki farklılık nedeniyle cezaevleri arasında farklı uygulamalar yapılmaktaydı. Bir kaç ay öncesine kadar, cezaevlerindeki yaşam koşullarının farklılığı tutsaklara karşı tehdit unsuru olarak kullanılıyordu.

Yeni işbaşına getirilen Mehmet Topaç, ayağının tozuyla cezaevleri arasındaki farklı uygulamaların ortadan kaldırılacağını söyledi. Faşizmin adalet ve eşitlik kavramları uyarınca, tüm cezaevleri en geri kazanımlara sahip olanlara eşitlenmek isteniyordu.Hatta hiç uygulanamayan baskı yasaları dayatılıyordu. "Adalet" bakanı M. Topaç tam bir adaletsizlik örneği verdi. Ve tutsakların yıllardır verdikleri mücadele ile elde ettikleri bir takım hakları geri almak için 1 Ağustos 1988 tarihli genelgeyi yayınladı.

Bu genelgedeki insanlık dışı hükümler, faşizmin kudurganlığını gözler önüne seriyor. Genelgeye göre;

"1- Tek tip elbise uygulaması...

"Her ne kadar tüzüğün 139. maddesi hükmü ile hükümlü ve tutuklulara tek tip elbise giyme mecburiyeti getirilmiş ise de, bilahare yapılan açıklamalarda tutuklulara tek tip elbise giydirilmesinin mecburi olmayabileceği belirtildiğinden, bu konuda mevzuat değişikliği çalışmalarına başlanmış olup, sonuç alınıncaya kadar yasal zorunluluk nedeniyle tüzüğün 139. maddesi hükmünün uygulanmasının sağlanması konusunda azami hassasiyet gösterilecektir." (abç) (Genelge; B-Cezaevlerinde farklı uygulamalarla ilgili hususlar)

"Hükümlü ve tutukluların saçları 4 numaraalabrus veya 4 numara makina ile 15 günde bir kurum berberhanesinde kesilecek, alışılmış hal dışında sakal ve bıyık bırakılmasına müsade edilmeyecektir." (Genelge, madde:6)

"Radyo, teyp, volkmen; ideolojik yayın yapan yabancı radyoların dinlenmesini ve içerden dışarıya, dışardan içeriye her türlü haberleşmenin doğurabileceği zararların önlenmesi amacıyla merkezi yayın sistemi bulunan cezaevlerine rodyo, teyp, volkmen gibi yayın cihazları kesinlikle verilmeyecek, daha önce verilmiş olan bu gibi cihazlar toplattırılacaktır." (Madde:8 aa bendi)

"... açlık grevine giden ve her öğün verilen yemekleri almayarak eylemlerini devam ettiren hükümlü ve tutuklulara açlık grevi süresince idarece verilen yemekler dışında; grevi uzatıcı bal, şeker ve tuz da dahil olmak üzere herhangi bir yiyecek maddesi doktor tarafından verilmesi zaruri görülen ilaçlar dışında ilaç verilmeyecektir. (Güvenlik ile ilgili hususlar; madde: 4)

"İdeolojik marşlar söylenmesi veya slogan atılması halinde merkezi yayın sistemiyle bu koğuş ve koğuşlara yüksek sesle milli marşlar, kahramanlık türküleri veya Türk sanat müziği yayınlanması sağlanacaktır." (Madde:5)

1 Ağustos genelgesinin uygulanmaya konulmasıyla birlikte devrimci tutsakların onlarca şehit vererek kazandığı haklar bir çırpıda geri alınmak istendi. Bunun o kadar kolay olmayacağını açlık grevlerinin ve toplu eylemlerin patlak vereceğini genelge sahipleri biliyorlardı. "Adaletsiz"

bakan M. Topaç, "kararlı olduğunu" ve "hiç bir gücün 1 Ağustos genelgesinin uygulanmasını engelleyemeyeceğini" söylüyordu. (19 Ekim 1988; 130 tutuklu yakını adına giden iki kişiye söylendi) Faşist yasaların her şeye kadir olduklarını sanan uygulayıcıları bir çok defa yanıldılar. Bu sefer de yanılıyorlar. İlerde de yanılacaklar.

Genelgenin uygulanmaya başlanmasıyla birlikte tüm cezavlerinde açlık grevleri başladı. Tutsakların birliğini parçalamak için nakiller yaptılar. Metris'i boşalttılar. Diyarbakırı sözde bir tünel bahane ederek sürdüler. Bunlardan Bursa cezaevi son bir aydır örnek bir mücadele sergiledi. Bursa cezaevinde 12 Eylül 88 ayı boyunca idare tarafından kışkırtıcı uygulamalar yapıldı. Amaç genel bir saldırıya zemin hazırlamaktı. Nihayet 30 Eylül gecesi saat 2'de beklenen saldırı başladı. Koğuşlara eli sopalı jandarma saldılar ve uyku halindeki tutukluları kıyasıya dövdüler. Yataklar toplandı. Eşyalar paramparça edildi. Üst baş yırtıldı. Devrimciler iç çmaşırları ve pijamalarıyla hücrelere atıldı. 48 saat su ve yemek verilmeyince fiilen ölüm orucu başlamış oldu. Zaten genelgede de açlık grevinin başlayacağı düşünülmüş ve buna karşı yeni bir keşif yapılmıştı; su, şeker ve tuz vermemek... Bir tarafta süren ölüm orucu 7 Ekim 1988 günü SHP milletvekilleri aracılığıyla ve tüm hakların geri verilmesi şartıyla durduruldu. Fakat cezaevi yönetimi sözünde durmadı. Bunu tutsaklar da biliyorlardı zaten. 12 Ekim çarşamba günü 15 dakikalık bir görüş yaptıktan sonra ölüm orucu tekrar başlatıldı.

17-18 Ekim günleri çeşitli cezaevlerini temsil eden 130 tutuklu yakını Ankara'da toplandı. İnsan Hakları Derneği aracılığı ile milletvekillerinden randevu alan tutuklu yakınları polis engellemelerine rağmen amaçlarını gerçekleştirdiler. SHP milletvekilleri ve DYP grup sözcüleriyle görüştüler. Toplu randevu verilmediği için aralarından seçtikleri iki temsilciyi bakan M. Topaç'a gönderdiler. Fakat tüm bu girişimlerden sonuç alamadılar. Bakan diretiyordu ve SHP milletvekilleri tam bir umursamazlık örneği veriyorlardı. SHP'nin başı E. İnönü tutuklu yakınlarını görünce "bir dakika tuvalete gideceğim", diyerek kaçtı.

Meclisten ayrılan tutuklu yakınları İnsan Hakları Derneği'nde basın açıklaması yaptı. Belçika TV. si tüm gelişmeleri izledi ve röportajlar yaptı. Daha sonra kendi yörelerine dağılın tutuklu yakınları Bursa'da açlık grevi başlattılar. 27 ailenin başlattığı açlık grevi Bursalı işçiler ve öğrenciler tarafından da desteklendi. Bursa'nın yerel basını (Hakimiyet, Bursa Hakimiyet, Olay) gazeteleri açlık grevine yoğun destek verdi. Sonuçta Bursa Cumhuriyet Savcı Yardımcısı Aykut Kutlay'ın ve cezaevi müdürünün itiraf ettiği gibi yaygın bir kamuoyu oluştu. Dışardan verilen destek tutsaklara güç kattı. 26 Ekim çarşamba günü tüm haklar geri alınarak ölüm orucuna son verildi. 29 Ekim'de yapılan açık görüş mücadeleye omuz veren tutuklu yakınlarıyla Bursa Cezaevindeki direnişçi tutsakların bayramı şeklinde geçti.

Yaşasın insanlık onuru için direnen devrimci tutsaklar ve onlara güç katanlar.

30 Ekim 1988
M. Taşçı

Basın açıklaması

(Baştarafı. s.19'da)
yapılması.

4-Hastalanan tutukluların ve hükümlülerin cezaevlerinde tedavilerinin ciddi ve düzenli yapılması, revirde tedavisi mümkün olmayanların geciktirilmeden hastaneye sevk edilmesi.

5- Yemek miktarının arttırılması, kalitenin düzeltilmesi.

6- Havalandırma süresinin gün boyu yapılması.

7- Aramalarda yapılan operasyonlarla yakınlarımızın üzerindeki baskıların kaldırılması, sorumlular hakkında soruşturma açılması.

8- Eğitim araç ve ereçleri arasında bulunan daktilo, müzik aletleri, kağıt, defter gibi malzemelerin verilmesi.

9- Yakmlarımıza giyecek türü her eşyanın verilmesi.

10- Bu güne kadar verilmiş olan wolkman, radyo vb. müzik araçlarının ellerinden alınmaması.

11- Kitap, dergi, gazete vb. yaymların yasaklanmadığı, yayın yasağının bulunmadığı sürece yakınlarımıza ulaştırmamızda zorluk çıkarılmaması.

12- Tek tip elbise giydirilmesi dayatmasından vazeçilmesi.

13- Siyasi tutuklu statüsünün tanınması.

İnsanca ve çağdaş yaşam koşulları çerçevesinde tüm kurum, kuruluş ve duyarlı kamuoyunu destek vermeye çağırıyoruz.

Diyarbakır, Eskişehir, Bursa, Metris, Aydın, G.Antep, Malatya, Mamak, Buca, Çanakkale, Sağmalcılar, Erzincan 2 Nolu Cezaevi, Sinop, Urfa cezaevlerinde yatan tutuklu yakınlarınm temsilcileri.

PKK Avrupa Temsilciliği'nin açıklaması:

"ARGK devrimci intikam timi azgın faşist, Kontr-gerilla uzmanı, zindan direnişçilerinin katili Binbaşı Esat Oktay Yıldıran'ı ölümle cezalandırdı"

PKK Avrupa Temsilciliği 26.10.1988 tarihli yazılı bir açıklamayla, Diyarbakır'daki devrimci tutsakların celladı, işkenceci Binbaşı Esat Oktay Yıldıran'ı ölümle cezalandırdığını duyurdu. Açıklama halka karşı işlenen suçların hesabının sorulduğu sözleriyle başlıyor ve şöyle devam ediyor:

"Bu suçların en başta gelen faillerinden, faşist Türk devletinin has elemanlarından, halkımızın en değerli evlatlarının katili, vahşet ve akıl almaz işkencelerin bir numaralı ismi olan kan içici sadist Binbaşı Esat Oktay Yıldıran, İstanbul şehir merkezinde ARGK'nin bir intikam timi tarafından ölümle cezalandırıldı. (...)

Her türlü insani değerden arınmış, kan içici bu vampir, 12 Eylül faşist cuntası ardından estirilen karşı-devrimci terör dalgasının en başta gelen uygulayıcısı ve savunucularındandı. Sömürgeci-faşist TC'nin ulusal kurtuluş mücadelemiz ve önderi PKK'yı imha faaliyetinin kadrolarından biriydi. 12 Eylül sonrasında savaşın en temel ve önde gelen arenalarından biri haline gelen Diyarbakır Askeri Cezaevi'nde sömürgeci imha faaliyetinin en üst düzeydeki sorumlusu olarak, 1981-84 yılları arasında Cezaevi İç Güvenlik Amirliği görevini yürütmüştür. Her ne pahasına olursa olsun, tutuklular şahsında PKK'yı bitirme temel göreviyle Diyarbakır'a gelen, her türlü yetki ile donatılmış ve doğrudan Genelkurmaylığa bağlı olarak çalışan bu cellat, savaş esirlerini teslim almak için, görev yürüttüğü sürede hiç bir kural tanımayan akılalmaz bir vahşet sergilemiştir. Devrimcilere boyun eğdirmek için fiziki ve ruhi işkence metodlarını sonuna kadar kullanmış; onlarca devrimcinin şehit olması ve yüzlercesinin sakat kalmasına neden olmuştur. O sadece işkenceci bir cani değil, sömürgeci özel savaş politikasının da bir kadrosu; CİA ve Özel Harp Dairesi'nce eğitilmiş bir kontr-gerilla elemanıydı.

Cellat Esat Oktay Yıldıran, Partimize karşı cezaevlerinde Şahin Dönmez ve Yıldırım Merkit hainleri etrafında bir ihanet şebekesinin örgütlendirilmesi faaliyetinin de mimarıydı.(...) PKK'nın tarihi zindan direnişini yaratarak ulusal kurtuluş ve varoluş savaşımızın zaferine kesinlik kazandıran yoldaşlarımızın fiziki imhalarının en baş sorumlusu bu gözü dönmüş canidir. O temsil ettiği düzenin siyasi tükenmişliğinin durdurulmasını yoldaşlarımızın fiziki imhasında görmüş, ancak ölümle ölümsüzlüğü yaratanların büyüklüğü karşısında mahküm olmaktan kurtulamamış, başarısızlığa uğramıştır. Bu caninin cezaevi içi güvenlik amiri olduğu 1981-84 yılları arası, Diyarbakır Cezaevinin Saygon zindanlarının ününü kat kataşan bir vahşet arenasına dönüştürüldüğü, 32 devrimcinin işkencelerde katledildiği bir dönemdir. Emrindeki cellatlar eliyle devrimcileri katletmekle yetinmeyen bu insanlık düşmanı yaratık, itirafçı olmayı reddeden Partimizin değerli kadrolarından ALİ EKER yoldaşı ise bizzat kendi elleriyle katletmiş bir katildi. O, insanlık için bir utanç, evreni kirleten ve mutlaka temizlenmesi gereken bir lekeydi.

Yoldaşlarımızın kanına elini bulaştırmış, katledilmelerinde birinci derecede rol oynamış olan bu cellat, başta Kemal PİR yoldaş olmak üzere, bütün cezaevi direnişçilerinin ve halkımızın intikam yemini gereği ölümle cezalandırılmıştır. Bu faşist binbaşının cezalandırılması insanlık onuruna bağlılığımızın ve tüm insanlığa karşı sorumluluklarımızın da bir gereğidir. Çünkü Partimizin ve halkımızın şahsında işlenen bir insanlık suçudur ve bu suçun cezasının ödetilmesi insanlığa bir hizmettir. Bu olay şahsında insanlık davasının gerçek sahipleri ile ona karşı suç işleyenler; yüksek erdemlerin sahipleri ile caniler bir kez daha açıkça gözler önüne serilmiştir."

(..)

Ulusal Sorun ve Devrimci Hareketin Zaafiyeti

S. Metin

Türkiye sol hareketi uzun yıllar Kemalizmin, eşdeyişiyle de burjuvazinin ideolojik-politik etkisinin işçi hareketi saflarındaki taşıyıcılığını yaptı.

Bunun Kürt sorunundaki yankısı sosyal-şoven bir politikaydı. Türkiye sosyalist hareketinin tarihinde utanç verici bir durumu ifade eden bu tutum hareketin yeni kuşaklarına adeta kefareti ödenmek zorunda kalınan oportünist bir miras olarak kaldı.

Bu oportünist miras, ilk kez ve kısmen '71 Devrimci' hareketi diye de tabir edilen küçük-burjuva demokrasisi ile aşılmak istendi. Örneğin İbrahim Kaypakkaya'nın Kemalizme ve burjuvaziye, burjuvazinin Kürt sorunundaki yalan ve inkar politikasına ve bu arada Türkiye sol hareketindeki sosyal-şoven geleneğe karşı Kürt ulusunun ulusal kendi kaderini tayin hakkını savunması, Kürt ulusunun bu hak için savaşım vermesinin haklı ve meşru bir savaşım olacağını açıklıkla vurgulaması, bu bakımdan anılmaya değer yürekli bir çıkıştı. Ne var ki, bu tutum, -kimi yanlışlıkları bir yana- cılız ve bir ölçüde de yanlız kaldı.

Türkiye devrimci hareketi yetmişlerin ikinci yarısında yeni bir yükselişi yaşadı. Faaliyet alanı Türkiye Kürdistan'ını da kapsar biçimde genişledi ve hareket giderek kitleselleşti. Denilebilir ki, hareketin Kürt sorunu ile gerçek anlamda yüzyüze gelişi bu tarihten sonra oldu. Bu durumun kendisi ve yanısıra da Irak'taki Kürt ulusal hareketinin dıştan baskısıyla, Türkiye sol hareketi Kürt sorunundan ve Kürt ulusal kendi kadereni tayin hakkından daha sık söz etmeye başladı. Ne ki, yapılan, ilkelerin soyut ve mutlak bir yönden, doktriner tarzda yinelenmesinden başka bir anlam taşımıyordu. Sorunun özünden hala bir kaçış vardı. Sorun tarihsel ve sınıfsal bir perspektifle, kendi gelişmesi içinde ve diyalektik bir yönde ortaya konmak yerine, tek yanlı bir biçimde "her şey bizim tekelimizdedir" mantığıyla ikameci tarzda ele alınıyordu. Kürt ulusunun ve bu arada Kürt ulusal kendi kaderini tayin hakkının çeşitli gerçekleşme biçimlerinin olduğu, dahası da, başka sınıflarında (sözgelimi Kürt burjuvazisi) bu hak için mücadele edebileceği ve bunun meşru olduğu kavranmıyor, hatta, adeta kabul edilmiyordu. Kürt ulusal kendi kadeini tayin hakkı için mücadele edenlerin milliyetçi ve ayrılıkçı olarak ilan edilip aforoz edilmelerinin erdem sayılması işte bu mantığın ürünüydü.

Bütün bunlar, Kürt burjuva ve Kürt küçük-burjuva milliyetçileriyle doğru ve haklı bir konumda ideolojik mücadeleyi güçleştirdiği gibi, onlarin bunu, Türkiye devrimci hareketinin tarihsel oportünizmini de kullanarak, kendi milliyetçi tezlerinin haklılığım (!) kanıtlamada kullanmalarına ve güç kazanmalarına elverişli ortam yarattı.

Günümüzde durum daha farklıdır. Türkiye devrimci hareketini temsil eden akımların hemen hepsi, bugün, Kürt sorunu karşısında daha duyarlıdırlar ve bu soruna giderek artan bir ilgi göstermektedirler. Bu gelişmenin içtenliğinden de kuşku duyulamaz. Ne var ki, bu gelişmenin bütünüyle sağlıklı bir gelişme olduğunu söylemek mümkün değil. Devrimci hareket, bu kez, bir başka yönden ve başka bir zaafiyeti yaşıyor. Şöyle ki; önce Şahlığın yıkılması sürecinde İran'da, ardından Irak- İran savaşımn başlamasından da yararlanarak Irak'ta ulusal bir Kürt hareketinin yükselmesi, buna 84'ten itibaren Türkiye Kürdistanı'ndaki ulusal hareketin eşlik etmesi ve hepsinin birden büyük bir kuvvet oluşturması karşısında Türkiye devrimci hareketi tam bir şaşkınlığa düştü. Bu şaşkınlık süreç ilerledikçe yerini önce Kürt ulusal hareketi gerçeğinin ve giderek de Kürtlerin ulusal kendi kaderlerini tayin için mücadelesinin haklılığını ve meşruiyetinin teslimiyetçi bir tarzda kabul edilmesine bıraktı. Bununla doğrudan ilintili olarak, Türkiye devrimci hareketinde, Kürt hareketi gerçeğinden ve Kürtlerin ulusal kaderlerini tayin hakkı için mücadelesinin haklılığı ve meşruiyetinden söz etmek adeta moda haline geldi. Daha da önemlisi, özellikle güçten düşmüş kimi akımlar, denilebilir ki, ulusal sorunda kendilerini Kürtlerin bu hak için mücadelesinin haklılığı ve meşruiyetini propoganda etmekle sınırlamaya başladılar. Kuşkusuz bu onların, proletaryaya ve marksizme ne denli uzak olduklarının bir kanıtı oluyor. Zira bu sorunun

sadece bir yanıdır ve sorunu bununla sınırlamak sosyalist perspektiften uzaklaşmaktır. Yanısıra, bu tutum, kelimenin gerçek anlamıyla, Türkiye devrimci hareketinin Kürt sorunu karşısında bugüne değin sergilenen oportünist günahlarının kefaretinin bir ödenme biçimidir. Güçsüzlük gerçeğin dayatması karşısında teslimiyete, sosyal-şöven tutumun terkedilmesi çabası tersten küçük-burjuva milliyetçiliğine yakınlığa dönüşüyor.

Dipten gelen milliyetçi dalganın devrimci hareketin saflarında şu ya da bu düzeyde yankı bulduğu bir gerçek. Kuşkusuz bu ceryan henüz yığınları sürükleme gücünde değildir. Yine de bu, devrimci hareketi zayıflıkları konusunda uyarma ve sorunun gerçek çözümünün ne olduğuna bir kez daha vurgu yapma görevimizi ortadan kaldırmıyor.

*

Türkiye, Kürdistan da dahil kapitalist ilişkilerin egemenliğinin yaşandığı ,sınıf karşıtlıklarının nispeten gelişkin bir düzeyde olduğu, emek-sermaye çelişkisinin temel bir çelişki haline geldiği, sayıca kalabalık bir proleter kitleye sahip, Kürt ulusal sorununun gündemde olduğu ülkeler arasında sosyalizme evrilme şansı en yüksek olan ülkedir.

Türkiye'de iktidarda kapitalist bir sınıf, burjuvazi durmaktadır. Kürtlerin özgürlüğü de dahil, tüm toplumsal sorunların çözümünün önündeki engel bu iktidardır. Dolayısıyla, tüm toplumsal sorunların çözümü gelip bu iktidarın yıkılması sorununa bağlanmıştır.

İşte, Kürt ulusal kurtuluş mücadelesinin, proleteryanın sosyal kurtuluş mücadelesinin bir bileşeni olmasını zorunlu kılan koşullar bunlardır.

Genel olarak demokrasinin ve sosyalizmin (eş deyişle de proletaryanın) çıkarları bu zorunluluğun kavranmasını gerektirir. Zira Kürtlerin ulusal kurtuluş mücadelesi ile proletaryanın sosyal kurtuluş mücadelesi tek bir devrimci dalga halinde geliştirilip, her iki halkı tek ve ortak bir boyunduruk altında tutan sermaye iktidarı devrilmedikçe ve iktidar her iki ulustan proletaryanın eline geçmedikçe, her türden sınıfsal sömürü ve zulme son verilemeyeceği gibi, özgür bir Kürdistan'ı gerçeklik haline getirmek güçtür.

Özetle, sorunu bu şekilde ortaya koyduğumuzda doğrudan doğruya Kürt burjuva ve küçük-burjuva milliyetçileriyle karşı karşıya geliriz.

Şöyle ki; Kürt burjuva ve küçük-burjuva milliyetçileri için (ve "sosyalist" geçinen "ulusal sosyalist"lerimiz için), her iki halkı çevreleyen ve gittikçe birbirlerine yaklaştıran tarihsel, iktisadi, toplumsal ve siyasal koşulların neleri öngördüğünün hiç bir önemi yoktur. Onları ilgilendiren sadece ulusal kurtuluştur. Şu ya da bu yoldan, şu ya da bu biçimde "ulusal" bir Kürt devletinin kurulması -onların biricik hedefi budur.

Burjuva ve küçük-burjuva milliyetçilerinin bu hedefe varmada ileri sürdükleri tezler ise şöyledir: Kürt ulusal kurtuluş mücadelesi bağımsız bir süreç olarak geliştirilmelidir ve diğer ulustan (ya da uluslardan) proletaryanın devriminden ayrı bir "Kürt devrimi" öngörülmelidir.

"Cezayir Devrimi, Fransa'yı savaş meydanında yenmedi. Ancak bu işgalcinin savaş gücünü yıprattı, tüketti, sonunda da ülkeyi terketmeye mecbur etti. Kürt devrimi işte bu türden bir devrim. Örneğin Bağdat'ı alma diye bir amacı yok Kürt devriminin... Yönetimi devirmek amacı, esas olarak Arap kitlelerinin bir sorunudur...."(1)

"Kopma gerçekleşmiş, bağımsızlık yönünde istekler artmıştır. Bu anlamda birlikte mücadele etme tarihe karışmıştır... bugün bir birlikten sözedilecekse, bu, Kürtler arasında bir birlik olabilir" (2)

Burjuva milliyetçilerinin ağzından dile gelen bu görüşler, -eninde sonunda- Türkiye'de Kürt "sosyalist"i ve "marksist"i olduklarını ve Kürt proletaryası adına hareket ettiklerini iddia eden akımların da savundukları görüşlerdir. Onları burjuva milliyetçileri ile ortak bir payda üzerinde birleştiren (ya da yakınlaştıran) görüşlerdir bunlar.

Bizim onları gerçek Marksistler değil de, küçük-burjuva "oportünist sosyalistler"i ya da "milliyetçi sosyalistler" olarak nitelememizin nedeni de budur.

Bu görüşlerin Türkiye ve Türkiye Kürdistan'ı gibi sınıf karşıtlığının nispeten ileri derecesini veren bir yerde dile getirilmesi halinde şöyle bir tablo ile karşılaşırız: Türkiye Kürdistanı'ndaki Kürt ulusal kurtuluş mücadelesi bağımsız bir süreç olarak geliştirilmesi ve Türkiye devriminden ayrı bir "Kürt devrimi" esas alınmalıdır. Merkezi iktidarı (sermaye iktidarını) devirme görevi "Türkler"in görevidir. "Kürtler"in görevi, merkezi iktidarın yıkılmasından bağımsız olarak bu işgalcinin Kürdistan'daki savaş gücünü yıpratmak, onu taciz edip Kürdistan'dan çekilmeye zorlamaktır. Türkiye devrimine en iyi yardım da bu şekilde, Kürdistan'ı "TC" den koparıp zayıflatarak yapılabilir. Bu nedenle Türk işçi ve emekçi yığınlarıyla "tam ve candan bir ittifak" yap-

maya gerek yok. Ama Kürtlerin ortak davası için Kürtlerin birliği sağlanmalıdır.

Besbelli ki, sermayenin uluslararasılaştığı, tüm güçlerini merkezleştirip tek tek ülkelerdeki kollarına giderek artan bir destek verdiği ve bu arada Türkiye'deki sermaye düzeninin bir proleter devrim ihtimaline karşı ve Kürt ulusal kurtuluş mücadelesine karşı savaş gücünü geçmişe oranla on kat arttırdığı koşullarda, bu iki gücün büyük direncini ve ortak iktidarını ifade eden merkezi devletin devrilmesinden bağımsız "yıpratma", "taciz etme" ve "Kürdistan'ı terke zorlama" stratejisi, son tahlilde, devrimi zayıflatır ve uzatır.

Bu tezlerin mantığına uyulması demek, proletaryanın ve devrimin güçlerinin bölünmesi, verili koşullarda geri ve cılız bir düzeyde seyretse de, iki ulustan işçilerin sınıf savaşımının iyice zayıflatılması ve bu savaşımdaki birlikteliğinin dinamitlenmesi demektir. Genel olarak demokrasinin ve proletaryanın uzun vadeli çıkarlarının, proletaryanın hiç bir zaman uğruna savaşmayacağı "ulusal devlet" e feda edilmesi demektir. Dahası da, bu, sosyalizm bir yana, Kürtlerin ulusal kurtuluş mücadelesine dahi zarar verir. Bu yolla da gerçek özgürlüğün ve de özgür, bağımsız ve sosyalist bir Kürdistan'm yaratılması olanaksızdır.Zira uluslararası burjuvazinin ve Türkiye'deki sermaye iktidarının büyük direncini kıracak, onu "zayıflatacak", "taciz edecek" her türlü sömürü ve zulmün ortadan kaldırılmasının koşullarını yaratmanın yolunu açmak da dahil, "işgalci güçleri Kürdistan'ı terke zorlayacak" tek güç. iki ulustan proletarya ve halkların ortak gücüdür. Ancak bu, "tam ve candan" birliktelik sermaye iktidarım devirebilir. Özgür, bağımsız, sosyalist bir Kürdistan da ancak bu birliktelik sayesinde bir gerçek olabilir.

Burjuva ve küçük-burjuva milliyetçileri, sınıf karşıtlığını ve sınıf savaşımını bir yana iterek, sorunu her zaman ve her koşulda "biz Kürtler" ve "onlar Türkler, Araplar ve Farslar" olarak ortaya koyuyorlar. Marksistler ise sorunu "biz" işçiler ve sömürülenler, "onlar" burjuvazi, biçiminde ortaya koyarlar.

"Biz" proleterler ve onların sınıf bilinçli ögeleri olan Marksistler, ulusal hareketi nesnel bir veri olarak alırız, ama hiç bir zaman ve hiç bir koşulda kelimenin burjuva anlamında ulusal bir devlet için mücadeleyi amaçlamayız.

Tersine, onun ulusal hareketini proletaryanın sosyal kurtuluş mücadelesinin bir bileşeni ya da desteği olarak gelişmesini esas alırız.

Bu koyuş biçimi hiç bir şekilde Kürt ulusuna "ulus olarak ezilmeyi sineye çekip, bir proleter devrim olana kadar bekleyin, ulusal kendi kaderinizi o zaman tayin edersiniz" demek anlamına gelmez. Tersine, Kürt ulusuna, Türk sömürgeciliği tarafından uygulanan zulme karşı, bu zulmün "yumuşatılmasını" isteyen ve bir başka yönden devamını arzulayan liberal burjuvaziye karşı, dahası da Kürt sorunu karşısında burjuvazinin siyasetini devrimci hareket içinde taşımaya devam eden sosyal-şövenlere karşı hep ve hiç durmaksızın mücadele edeceğiz. Yorulmaksızın Türk proletaryasını bu zulmü teşhir etmeye ve buna karşı savaşmaya çağıracağız.

Kuşkusuz ki, Kürt sorununun ve Kürt ulusal kendi kaderini tayin hakkının çeşitli gerçekleşme biçimi vardır. Bunlardan biri de kelimenin burjuva anlamında ulusal bir devletin kurulmasıdır. Kürt orta ve küçük-burjuva sınıflarının (ve onların temsilcisi olan milliyetçi akımların) biricik alternatifi budur. Onların bu yoldaki eylemi meşrudur ve bunu engellemiş de değiliz. Ama "biz" marksistler "halkların ya da ulusların kendi kaderini tayin hakkı yerine her ulus içindeki proletaryanın kendi kaderini tayin hakkına geçerlik kazandırmayı" bu sosyalist gerçekleşme biçimini esas alıyor, bunun için savaşıyoruz.

Kürdistan üç devlet arasında (Türkiye, İran ve Irak) bölünmüş ve bölgede belirli bir statüko oluşmuştur. Hem bölge devletleri ve hem de onların arkasındaki emperyalist güçler bu statükonun köklü bir değişikliğe uğramasına karşıdırlar. Bu nedenle de stotükonun değiştirilmesi yönündeki her girişimi tek tek ve birlikte ezmişlerdir, ezmektedirler ve ezmeye devam edeceklerdir. Ve bizce bugünkü koşullar altında Kürt halkı, burjuva milliyetçilerinin Kürt halkına her defasında acı ve yıkım getiren yolunu terkedip, içerde ve dışarda gerçek dost ve müttefikler bulmadan, eşdeyişle içinde yaşadığı ülkenin işçi ve emekçi yığınları başta olmak üzere, uluslararası ilerici güçlerin desteği sağlanmadan ve sözkonusu bu devletlerden hiç değilse biri yıkılmadan gerçek ve kalıcı bir özgürlük, hep onun için bir özlem olarak kalacaktır.

Bu devletlerden biri yıkılmalıdır. Bu gerici devletlerden birinin yıkılıp, Kürtlerin özgürlüğünü de ifade edecek olan birleşik sosyalist bir cumhuriyetin (ki buna en yakın olan Türkiye'dir) kurulması; bütün Kürt halkı için esin kaynağı olacak, onu bağrına

(Devamı s. 32'de)

İdeolojik mücadele ve sınıf hareketi

R.Genç

İşçi sınıfı bir sınıf olarak ortaya çıktığından buyana kapitalist burjuvazi onu yalnız zor yoluyla değil, değişik türden burjuva gerici ideolojilerle de kendi etkisinde tutmaya çalışmıştır. Bunda hayli başarılı olmuş ve işçi sınıfı hareketi içinde büyük tahribatlara yolaçmıştır. Burjuvazinin bu başarısını kolaylaştıran en önemli faktörlerden biri de burjuva ideolojisinin her biçimine karşı açık, ilkeli, uzlaşmaz ve bilimsel esaslara dayalı bir ideolojik mücadelenin yetersizliğidir.

Ülkemizdeki solun geçmişi irdelendiğinde Marksizmi savunma adı altında onun, bilimsel ve devrimci özünün nasıl karikatürleştirildiği görülecektir.

Bu nedenle komünistlere büyük görevler düşmektedir. Sınıfa yabancı ideolojilere karşı mücadelede yaratıcı, devrimci Marksizme dayanmalıyız, formüllere değil. Zira Stalin'in de belirttiği gibi, proleter sosyalizm herhangi bir felsefi "öğreti"ye benzemez, O işçi sınıfının bilimsel ve devrimci dünya görüşüdür. Marks ve Engels de herhangi bir felsefi "okul"un kurucuları değil, canlı, yaşayan proleter hareketin devrimci önderleridir. Bu anlamıyla Marksizm-Leninizm gerçek hayattan kopuk ele alınınca en az reformizm ve revizyonizm kadar zararlı hale gelir.

Ciddi, sistemli ve sürekli bir ideolojik mücadele verilmeden bağımsız sosyalist bir işçi hareketi oluşturulamaz. Sınıf hareketinin ideolojik temelleri net bir şekilde ortaya konulmadan, bu yöndeki çalışmalarda bir adım dahi atılamaz. İşçi sınıfına yabancı ideolojilere karşı mücadele, işçi sınıfının Marksist-Leninist dünya görüşü ile donatılması gelecekteki zaferlerin garantisidir. Bütün bunlar ideolojik çalışmanın ve ideolojik mücadelenin büyük önemini anlatır. Bunun gerekleri yerine getirilmediği sürece proletaryanın devrimci mucizeler yaratması beklenemez.Proletarya içinde yayılmakta olan yabancı ideolojilerin sınıfsal kökenlerinin ve pratikte yansıyış biçimlerinin açık bir şekilde ortaya çıkarılması; ideolojinin fonksiyonu ve sınıf çıkarları ile bağlantısının, yani hangi sınıfın çıkarlarının yansıtıldığının açıklanması; bunu yaparken de Marksizm-Leninizme bağlılık ve ilkelilik, işçi sınıfı hareketi açısından hayati öneme sahiptir. Bu son nokta, ideolojik mücadelede tavizsiz ve ilkeli olmak, özel bir önem taşır. Lenin sınıf mücadelesinin her düzeyinde bölünmeden korkmamalı derken bu ilkeyi vurguluyordu. Çünkü her temel politik davranışta belli bir sınıfın çıkarları ifade edilir. Aksi taktirde koskoca II. Enternasyonal'e ilk etapta tek başına kafa tutan, Rosa Luxemburg'un "dik kafalı" dediği, "Nisan Tezleri"ni yeni dönemin programı olarak sunduğunda tüm Bolşevik Partisi'ni karşısına almakta tereddüt etmeyen Lenin'in tavrı anlaşılamaz.

İdeolojik mücadelede ilkeli ve tavizsiz davranmak günümüz koşullarında daha da büyük öneme sahiptir. Popülizmden kopuşta ve şimdi EKİM'de simgelenen kesin ve ilkeli tavrın, bazı çevrelerde şaşkınlık yaratmasının sebebi bu konudaki kavrayış yetersizliğinin doğal sonucudur.

Önümüzde somut bir görev olarak duran, ideolojik mücadelenin sivri ucu reformizme ve revizyonizme yöneltilmelidir. Reformizmin Türkiye işçi sınıfı ve sol gruplar üzerindeki etkinliği düşünüldüğünde (konuyla ilgili H.Fırat yoldaşın Ekim, sayı 12'deki yazısına bakın), ona karşı mücadelenin önemi daha da anlaşılır. Reformizm işçi sınıfı saflarındaki etkinliğini büyük derecede sürdürmektedir. Reformizmin bu etkinliği işçi sınıfı saflarında sendika bürokratlarının aracılığıyla pekiştirilmektedir. Bugün özellikle SHP solundaki revizyonist parti ve örgütlerin programlarından devrimi, proletarya diktatörlüğünü silmeleri, reformlar ve anayasa değişikliğiyle sömürünün kalkacağını vaazetmeleri onları kaba reformist bir konuma getirmiştir. Bu partiler, proletaryaya ihanet eden eski sosyal demokrat partilerin günümüzdeki benzerleri haline gelmişlerdir.

Reformizm ve Revizyonizmin Tarihsel Kökleri ve Bugünkü Evrimi

Reformist ve revizyonist ideolojinin tarihsel kö-

kenleri ve gelişimini irdelemek, değişik tarihsel dönemeçlerde büründüğü biçimleri açıklamak, ideolojinin kendisini bilmek önemlidir. Bugünkü reformizmin ve revizyonizmin ideolojik temellerini Lasalle, Bernstein ve Kautsky oluşturmaktadır.

Lassalle 1863'de yayınladığı makalelerle devleti toplumun değiştirilmez temel aracı olarak ele alır. Ona göre devlet insanlığı ileriye götürmede bir kurtarıcıdır. Devlet belirli bir sınıfın elinde baskı aygıtı değil, işçilerin maddi durumunu düzeltmeye de yarayabilen bir araçtır. Lassalle devlet desteği ile üretken işçi birliklerinin oluşturulup, böylece işçilerin yoksulluktan kurtulacaklarını vaazediyordu. Bugünkü tüm gerici burjuva ideologları gibi Lassalle da, ekonomik hayata müdahalesi insanların yararına dönüştürüldüğünde devletin sınıfsal karekterinin kaybolacağını düşlerdi. Bu sav, devletle ilgili bütün anti-Marksist ideolojilerde görülmektedir. Lassalle için en önemli şey, devletin ekonomiye müdahalesini talep etmekti. İşçiler ve partileri artık bu talep için birleşmeli ve mücadele etmeliydiler. Proletarya partileri bu talebi programlarının temeli olarak görmeliydiler. Lassalle devlet aracılığıyla kapitalist yapının değişebileceğine inanmaktaydı. Marks bu düşünceleri "peygamberlerin muskası" olarak niteledi.

Trade-unionizmin yetiştirdiği Bernstein, Lassalle'in ileri sürdüğü savlardan daha da ileri giderek, bu savların teorik temellerini hazırlamaya başlamıştır. Bunu yerine getirmek için de önce Marksizmi hedef almıştır. Bernstein felsefi materyalizme, diyalektiğe, Marks'ın değer teorisine, kapitalizmin iç çelişkileri öğretisine, devrim ve sosyalizm öğretisine sermaye birikimi ve nispi yoksullaşma tezlerine savaş açmıştır. Bernstein, diyalektiği Marks'ın teorisinin "ihanet ögesi" olarak nitelendiriyordu. Politik alanda daha da ileri giderek, bütün devrimci proletarya partilerinin çağın koşullarına uygun olarak devrimden vazgeçmelerini ve sadece % 75 oy kazanmayı hedef alarak parlemento yoluyla reformlar için mücadele etmelerini öğütlüyordu. Ona göre devrim partileri değil, sosyal reform (reformlar mutlaktır) partileriydi gerekli olan. Bernstein kapitalizmin kurumlarının kendi çelişkilerini çözecek, kendini yenileyecek niteliğe sahip olduklarını düşlerdi. İşçilerin burjuva devletini parçalayarak, iktidar mücadelesi vermelerinin hiç bir anlamı kalmamıştı artık. Her şey reform için olmalıydı. Bernstein devleti sınıflar üstü tarafsız bir aygıt olarak görmekteydi. Demokrasi de sınıfların eşitliği anlamını taşıyordu: *"Demokrasi uzlaşmanın yüksek okuludur"* !

Bernstein, işçi sınıfına ve onun partilerine kapitalizmin sürekliliğini sağlayacak reformlarla ilgilenmelerini öğütleyen -Rosa Luxenburg'un deyimiyle- bir ihanetçiydi.

Kautsky de sınıf mücadelesinde proletarya devrimine ihanetin tipik bir temsilcisidir. O da devletin kutsallığından dem vurur. Şöyle der: *"Devlete hiçbir zaman karşı durmam, yalnızca onun proletaryanın hizmetine verilmesini talep ederim."* (1) Ve böylece devrimci proletaryanın esas amacı devleti parçalamak, proletarya diktatörlüğü aracılığıyla toplumu yönlendirme değil, devlet içerisinde güçler dengesinin bozulmasını temel almak olmalıydı. " Saf demokrasi" mücadelesi esas gündemi oluşturmalıydı.

Genel olarak bakıldığında reformist ideolojinin temelini, devletin kutsallığı, kapitalist ilişkilerin, daha doğrusu sömürü ilişkilerinin süreklilik kazanması çabası oluşturur. Reformizmin ve modern revizyonizmin tarihsel ideolojik dayanakları Marksizm düşmanı bu papazlardır. Bu düşünceler işçi sınıfı saflarında büyük tahribatlara yolaçmış, bir çok ülkede varolan Marksist işçi partilerini, devrim partisinden düzenin parçası birer reform partisi haline dönüştürmüştür. Zira, toplumda varolan uzlaşmaz çelişkilerin zor yoluyla, devrimle çözümünü yadsıyan, işçi sınıfını burjuva devletin parçalanması görevi ve proletarya diktatörlüğü için eğitmeyen ve buna hazırlamayan herparti ve örgütün, burjuvazinin soldaki yedeği haline gelmesi, kötü bir sosyal reform partisine dönüşmesi kaçınılmazdı.

Yüzyılın başında, Leninizm ve Ekim Devrimi bu gerici revizyonist teorilere büyük bir darbe vurdu. İşçi hareketi üzerindeki etkinliğini büyük ölçüde kırdı. Fakat yüzyılın ikinci yarısında, uygun tarihsel-toplumsal koşullarda modern revizyonizm denilen akım boy verince esas itibarıyla bu eski teorilerden beslendi, onlara dayandı. Başlangıçta Kuruşçev ve Brejnev tarafından Marksizm-Leninizm'e üstü kapalı ve sinsice yöneltilen saldırılar, bugün Gorbaçovcular tarafından açık ve çok yönlü yapılmaktadır. Prestroika, bilimsel sosyalizmin temel öğretilerine açık savaşın ifadesidir. Bu yeni saldırının boyutu diyalektik ve tarihsel materyalizme ve Marksist ekonomi politiğe kadar uzanmaktadır. Sonuçta, teorik düzeyde tartışma gerektirmeyecek kadar pratikte iflas etmiş Yugoslav özyönetimine açık hayranlık ifade etmek noktasına varmaktadır.

Modern revizyonizm toplumsal olayların sınıfsal karekterini inkar etmektedir. Proletarya diktatörlüğü

yerine bir çeşit "demokratik sosyalizm" savunulmakta, Marksist-Leninist parti teorisine saldırılmakta, tek parti içinde (KP) puluralizm (burjuva çoğulculuk) savunulmaktadır. Marksizm coğrafi bölgelere ayrılarak, örneğin, Afrika marksizmi, Asya, Avrupa marksizmi, demokratik sosyalizm, islam sosyalizmi, yeşil sosyalizm gibi çeşitli marksizmlerin ve sosyalizm modellerinin varlığı savı ileri sürülmektedir. En önemlisi de, Afanasyev'de göreceğimiz gibi, marksizmin burjuva toplumlarındaki bugünkü gelişme düzeyine uygun olarak artık "geçersiz" olduğu ileri sürülmektedir. Yeni revizyonist teorisyenler bunu yaparken, Bernstein'dan etkilenerek, 1920'lerde Marksizm'i Hegel'leştirme çabası güden yeni-kantizme (Lukacs ve Korsch), varoluşçuluk felsefesine, Franfurt okulunun "eleştiri teorisi"ne ve Ernst Bloch'un "Umut Felsefesi"ne dayanmaktadırlar.

Gorbaçov revizyonistlerinin ileri sürdükleri savların anlaşılması açısından bu sözde "kurtarıcı" felsefelerin mantıklarını kısaca irdelemek zorundayız. Çünkü revizyonistler ideolojik önermelerinde bunlara dayanmaktadırlar.

Revizyonistlerin yeni teorisyenlerinden Afanasyew (*) şöyle demektedir: " Sovyet marksistleri batı marksistleri ile diyaloğa girmelidirler. İlk başta gelen Gramsci ve onu takiben İtalyan marksizmi, Frankfurt okulu (Markuse) ve Macar marksistleridir (Lukacs)"(2)

Bu okulların temel özelliği, felsefenin temel sorunu olan madde ile düşünce arasındaki ilişkide, düşünceyi temel almalarıdır. Bu anlamda idealizmin temsilcileri konumundadırlar. Politikada "üçüncü bir yol" savunulmakta. Yani ne batı demokrasisi ne de proletarya diktatörlüğü "demokratik diktatörlük" ve "demokratik dünya düzeni" esas amaçtır. Özelikle Lukacs, Hegel'in idealizminde devrimci bir potansiyelden bahsederek, "madde mi, ruh mu?" sorusunun, Hegel'in her süreçte zıtların birliği savma ters düştüğünü belirtir ve bu konuda Engels'e saldırır. Politikaya tercüme ettiğimizde, kapitalizmin ve sosyalizmin bir bütünlük oluşturduklarını savunarak, Engels'in sözde "Dualizmi" ni (madde ya da ruh) eleştirir. Lukacs, 1946'da Sovyetler ve Batı arasındaki çelişkilerin iki tip demokrasi arasında bir sürtüşmeden öteye gitmediğini söyler. Burjuva özgürlükleri kıstığı iddiası ile devrime karşı çıkar. Ona göre kapitalizme karşı sosyalizmi savunmak soyut bir taleptir. Sosyalizm yerine somut olarak ilericilik veya gericilik temel alınmalıdır. O proletarya diktatörlüğünü "demokrasinin" inkarı olarak görür. Hatta, Stalin'in "totalizmi" çağımızın gericiliğinin kaynağıdır, der.

Bloch ise Marksizmi, dini, tepkinin sosyal bir biçimi olarak görmediği için eleştirir. Marksizmin bilimsel özelliği "insani bir sosyalizme" yer bırakmamaktadır! Bloch, Marksizmi sosyal ütopilerin bir toplamı olark görür. Tarihin motoru sınıfların mücadelesi değildir; esas gelişme, olmak ve daha olma-mak arasındaki gerginlikten doğmaktadır. Bu anlamda Marksizm daha olma-mak'a cevap veren yeni bir dindir. Çünkü insanın bugününü unutması için geleceği vaad eden ütopilerle uğraşması zorunludur. Esas olarak insanlar değiştirilmelidir, toplumsal ilişkiler değil. Bloch 1929'da Stalin'e saldırarak, sosyalizm yerine "devlet kapitalizmini" yarattığını söyler.

Gramsci'nin konumuzu ilgilendiren en önemli düşünceleri devlet konusundadır. Marksizm-Leninizm; devleti belirli bir sınıfın elinde bir baskı aracı olarak görürken, Gramsci onu bir "düzenleyici" olarak ele alır. Gramsci'ye göre, devlet bir sınıfın elinde baskı aracı değil, tersine zora dayanmayan, toplumun büyük kesimi tarafından kabul edilen, çeşitli güç ve kesimlerin bir "blok"udur. Esas sorun "blok"ta yeralmak için çoğunluğun "rıza"sını kazanmaktır. Toplumun çoğunluğu "rıza"sını geri çektiği zaman, barışçı bir biçimde "rıza" gören yeni bir "blok" başa gelir. Bu sosyalizm için de geçerlidir. Bunun mantiki sonucu olarak proletarya partileri devlet yönetimine sızmayı temel almalıdırlar, onu parçalayıp proletarya diktatörlüğünü kurmayı değil. Hedef kitlelerin çoğunluğunu kendi tarafına çekerek hegomonya kurmak olmalı, zora baş vurmadan toplumda önemli yönetici kademeler ele geçirilmeye çalışılmalıdır. Gramsciye göre bugün artık gündemde olan -Euro-Komünizmin temel tezlerini oluşturan- "tarihsel uzlaşmadır" : Kilisesi, liberali, sosyalisti, komünisti hepsi bir blokta "ilerleme" için birleşmelidirler !

Satre ve Marcuse felsefelerinin temelini soyut bir "insan" oluşturur. Satre, toplumda var olan sorunları, çelişkileri toplumsal ilişkilerin bir ürünü olarak görmez. Esas sorun "insan" ın kendisidir. İnsan özgürlüğü elde etmek için uğraşmaz, zira insanın ken-

(*) Afanasyew sıradan biri değildir; Gorbaçov reformlarının ideolojik temellerini hazırlayan, reformlarla ve tarihle ilgili tüm entellektüel tartışmalara yön veren başlıca kişilerden biridir.

disi özgürlük demektir. İnsan olmak özgür olmak anlamında olduğu için sürekli bir sorun olarak kalır. Marcuse de bu anlamda toplumsal ilişkilerin değiştirilmesi yerine, insanın içgüdüsünün değiştirmeyi "eleştiri felsefesinin" temel görevi olarak görür. Bu görevi layıkıyla yerine getirmek için bilimsel sosyalizmi ve Freud' un "psikoanaliz"ini birleştirmek gerekmektedir. Bu "sentez"in sonucu olarak "Freudçu-Marksizm" savunulmaktadır.

Kısaca toparladığımızda bu okullarda şu özellikleri görürüz. Felsefi Materyalizmin reddi. Demokrasi ve diktatörlük arasındaki ilişkiye idealist bakış... Toplumsal ilişkilerin, kapitalist düzenin devrim yoluyla değiştirilip sosyalizmi inşa etmek değil, insanları bu düzenin sınırları ve imkanları içerisinde yaşamaya alıştırmak. Proletarya diktatörlüğü ve komünist partisinin reddi. Stalin düşmanlığı vb. vb.

Afanasyev Marksizm-Leninizm'e saldırılarında bu idealistlere dayanmaktadır. İleri sürdüğü bütün savları bunlara dayanarak açıklamaya çalışmaktadır. Afanasyev Ekim Devrimi'nin amaçlarına erişmediğini ve Sovyet toplumunun hiç bir zaman sosyalist olmadığını, bir tür "kışla sosyalizmi" nin yerleştiğini söylemektedir. Bu aynı zamanda Ekim Devrimi'ne, onun ulusal ve uluslararası rolü ve önemine açık bir saldırının ifadesidir. Afanasyev, devrim ve sosyalizmden vazgeçmeye temel gerekçeler olarak kapitalist ekonomide ve burjuva toplumdaki bazı olguları göstermektedir. Bütün burjuva ideologları gibi o da, Marks'm kapitalizmin "yeteneğini" küçümsediğini, örneğin, "endüstri toplumu" nu (telekominikasiyon, bilgi teknolojisi, üretimdeki otomasyonlaşma vb. şeyleri) göremediğini söyler. Lenin'in ise, emperyalizmin özelliklerini sayarken en önemli olguyu, yalnızca tekelleri gösterdiğini, oysa bugünkü kapitalizmin daha "değişik" olduğunu iddia eder. Kapitalizmin özellikleri İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra olumlu ögeler gösterdiğini ileri sürer (Örneğin demokrasinin gelişimi, yeni sosyal hareketler, feminizm, yeşiller vb.). Neticede bu gelişmelere uygun olarak, artık yeni bir sosyalizm anlayışının "barışçı" ve "insani" bir sosyalizm anlayışının geliştirilmesi gerektiği sonucuna varır. Çünkü ona göre, Lenin geçiş aşamasında kapitalizm ve sosyalizmin bir arada yaşayabileceğini göremedi.

Bir süredir gündeme getirilen bu açık saldırılar rastlantı değildir. Bilimsel sosyalizmin temel öğretilerine yapılan saldırı ve hedef gösterilen "demokratik sosyalizm" Gorbaçov'un reform sürecinin hızlandırılması açısından zorunludur. Afanasyev'in ve modern revizyonistlerin ileri sürdükleri argümanlar yeni değildir. Avusturyalı sağ sosyalist Kari Renner yıllarca önce bu savları ileri sürmekteydi.

Marks'm görmediği dedikleri şey neydi? Marks, kapitalist toplumda üretim araçlarının bir kapitalist zümrenin elinde toplandığını, diğer kutupta ise tüm üretim araçlarından dıştalanmış, işgücünü kapitaliste satarak yaşam kavgası veren bir proleterler ordusu olduğunu söylemektedir. Yüz tane yeni olgu ileri sürülse dahi bu temel gerçek değişemez. Bu çelişkinin çözümü ne beyinde eşitlik sağlayarak, ne "özgürlük" "eşitlik" "kardeşlik" sloganları atarak, ne de reformlarla değişir. Sömürü ilişkisinin ortadan kalkması, kapitalist toplumda varolan temel çelişkinin çözümü, ancak kapitalist devlet parçalanarak ve bir avuç burjuva mülksüzleştirilerek çözülebilir. Bu da, devrimci proletaryanın görevidir.Fakat modern revizyonistler bu gerçeklerden kaçmak için her türlü yola başvrmaktadırlar. Devrimler onlara göre toplumsal gelişmeyi ileri bir aşamaya çıkartmaz; tersine, insanlığın (kapitalizmin) elde ettiği kazançları geriletir. Onun için de işçilerin bu "kirli pratik"ten vazgeçmeleri önerilir. Yani kapitalist sisteme dokunulmamalı. Tüm insanlar (kapitalisti ve işçisi) barış içinde, saygı, güven ve karşılıklı bir anlayışla dünyanın geleceği için kafa yormalı. Afanasyev bu dileğini şöyle ifade ediyor: "Önemli olan kültürel alışverişi ilerletmek, dünyanın bütünlüğünü korumaktır"(3) Modern revizyonistlerin Bernstein'-dan özünde farklı olmayan bu argümanlarının amacı, işçi sınıfını devrimden vazgeçirmek, onu kölelik koşulları içinde bırakıp kapitalist sömürüye mahkûm etmektir. Modern revizyonizmin objektif rolü sımf bilincinin gelişmesini engellemek ve devrimci gelişmeyi sekteye uğratmaktır. İşçi sınıfı hareketinin tarihine bakıldığında her dönemde sosyalizm adına işçi sınıfı saflarında aktif faaliyet sürdüren bir çok parti ve örgüt görülür. Burjuvazi sosyalizm ve işçi sınıfı adına hareket eden partilere ihtiyaç duyar ve bu tip partilerin oluşumunu teşvik eder ve destekler. Lenin, burjuvazinin kendi yaptıkları açıklamalara dayanarak şöyle der: "Sosyal-demokrat partilerin ulusal liberal işçi partilerine 'dönüşüm süreci' fevkalade ilerlemektedir. Ama bu partilerin dahada sağa kayması burjuvazi için tehlikeli olur. 'Onun (sosyal-DemokratPartinin R.G) işçi partisi olarak karekteri, sosyalist ideallerle korunmalıdır...' (*) Yukardaki sözlerde burjuvazinin her zaman her yerde yaptıkları açıkça söylenmektedir. Kitlelerin inan-

(*)Lenin bu sözü Prusya burjuvazisinin yayınlarından aktarır.

ması için 'radikal' sözlere ihtiyaç duyulmaktadır. Oportünistler onları ikiyüzlüce tekrarlamaya hazırdırlar. Burjuvaziye böyle faydasını 1914-1915 bunalımında sosyalistlerin burjuvaziyi savunmasıyla gösteren, İkinci Enternasyonal tipi partiler gereklidir" (4) Bu gerçek hiç bir zaman gözden kaçırılmamalıdır. Reformizm ve revizyonizm her zaman sosyalist ideallerle ve sosyalizm maskesiyle işçilerin karşısına çıkacakları ve etkileyecekleri bilinciyle, ideolojik mücadelenin sürekliliğine ve işçi sınıfının devrimci bilinçle eğitilip uyanık tutulması görevine özen gösterilmelidir.

Popülizm: Bazı Temel Özellikler

İdeolojik mücadelenin önemine dikkat çekerken popülist ideolojinin yapısı ve evriminde taşıdığı bazı ögelerin kısaca irdelenmesi gereklidir. Popülizm ideolojik etkinliğini daha çok küçük-burjuva kesimler üzerinde de olsa sürdürmektedir. Reformizm ve revizyonizmden farklı olarak devrimci popülist hareketler savundukları sosyalist ideallerde samimidirler. Ama bu samimiyet teori ve politikalarıyla reformizme ve revizyonizme güç kazandırmalarına engel değildir.

Bu ideolojinin en önemli ögesi "halk" kavramıdır. Halkçı akımlar, halk kavramını idealize edip mistik bir hale büründürmüşlerdir. Cunta öncesi yayınları incelendiğinde sınıftan, sınıf çıkarlarından değil, sürekli olarak "halk" tan, "halkın çıkarları"ndan söz edildiği görülecektir. "Halk" kavramı, örgüt isimlerinden Gazete ve Dergilere (HK, HB, DHB, HY) temel sloganlarından savundukları temel tezlere kadar her alanda belirgin bir şekilde öne çıkar, baş köşeye oturur. Küçük-burjuvazi tarihi gelişim süreci içinde işçi sınıfından önce kendini "işçi kesiminin" temsilcisi olarak adlandırmıştır. Böylece işçi sınıfının çıkarlarını kendi çıkarlarına adepte etmeye çalışarak, çelişki taşımayan saf bir bütün olarak yorumlamaya çalışmıştır. Bakıldığında görülecektir ki popülist örgütler bunu uç noktaya çıkarmışlardır. Marks, "halk" tan bahsederken somut bir olguyu vurguluyordu. Örneğin, 18 Mart 1848'de barikatlarda savaşan tüm "vatandaşları" halk kavramı ile tanımlıyordu. Yani, "halk" kavramında devrimi sonuna kadar götürme yeteneğine sahip çeşitli ögeleri topluyordu. Marks, "halk" kavramıyla ahenkli bir topluluk yaratmaya çalışan, "halk" içerisindeki farklı çıkarları ve sınıf mücadelesini inkar eden küçük-burjuva sosyalist ütopyalara karşı amansız bir mücadele yürütmüştür.

Popülist örgütler böyle ütopyalar yaymaktan başka bir şey yapmamışlardır. Sınıf çıkarlarını "halk"ın çıkarlarına adepte edip kararlılması ve propogandalarının merkezine halkçılığı yerleştirmeleri onların sosyal bileşimlerine ve perspektiflerine uygundur.

Küçük-burjuva demokratının -der Lenin- parolası şudur: *"Her şey halk için; her şey halk tarafından... Prişkeviç düzeninin temellerinin yıkılmasını samimice arzular, fakat ücretli işçinin sermayeye karşı mücadelesinin anlamını kavramadan"* (5) "Halk"ın çıkarlarını sınıf çıkarlarının üstünde tuttukları için, temsil ettikleri sınıf çıkarlarına uygun olarak, demokratik talep ve görevleri, sınıflar arasındaki mevcut ilişki ve somut tarihsel ve toplumsal koşullar dikkate alınmaksızın, mutlaklaştırmışlardır. Onlar demokratik taleplerin göreceli olduğunu, her durum ve koşulda savunmanın idealizm olduğunun farkında bile olmadılar. Demokratik görevler, sosyalizm mücadelesinde proleter devrim sürecinin bir yan ürünü, ona bağlı olarak görülmediği için, dolaylı olarak reformizme destek sağlamıştır.

Halkçılık propogandası, sosyalist bilincin sürekli zayıf kalması ve gerilemesini birlikte getirmiştir. Bu temsil edilen politikaların doğal bir sonucu olarak yansır. Demokratik görevleri mutlaklaştırarak kapitalist bir ülkede program edinmek, proletarya içinde örgütlemilse dahi demokratik halkçı bir hareket yaratmaktan öteye gitmez.Çünkü işçi savunulan perspektife uygun bir biçimde "halk" tan bir nefer olarak kazanılır. Sonuca bakıldığında, bu halkçı anlayışın, işçi sınıfı ve sosyalizm maskesi altında faaliyet sürdüren revizyonist ve reformist ideolojilerin işçi sınıfı saflarında yayılmasını kolaylaştırdığı görülecektir.

İdeolojik konumlarına uygun olarak popülist hareketler genel anlamıyla "halk" içerisinde örgütlenmiş, sosyal bileşimlerinde işçilerin işgal ettiği yer çok önemsiz kalmıştır. Bilimsel sosyalizm, örgütlenmesinde proletaryayı temel alır, popülizm ise "halk"ı."Halk" kavramı Rus Sosyalist-Devrimcilerinin politik kültürlerinde en önemli ögeyi oluşturmaktaydı. Politikalarında proletarya ile "halk"ı eşitlemeye ve çıkarlarını aynılaştırmaya çalışmaktaydılar.

Lenin şöyle der: *"...Sosyalist -Devrimci Parti, sosyalist ideolojiye karşı küçümseyici bir tavır almak ve aynı anda aydın kesimine, proletaryaya ve köylülüğe eşit derecede dayanmaya çalışmakla (istesin veya istemesin) kaçınılmaz olarak Rus proletaryasının si-*

yasal ve ideolojik açılardan Rus burjuva demokrasisine tutsak olmasına yolaçmaktadır. Kuram karşısındaki küçümseyici tavır, kaçak oynamak ve sosyalist ideoloji konusunda kararsızlık, kaçınılmaz olarak burjuva ideolojisinin oyununa gelmektir. Rus aydın kesimi ve Rus köylülüğü, proletaryayla karşılaştırılabilir toplumsal tabakalar olarak , yalnızca burjuva demokratik bir hareketin dayanağı olarak iş görebilirler.(6)

Bu sözler 1917 Şubatında değil, 1902 de, daha işin başında iken söylenmiştir. Yukarıda aktarılanlarla karşılaştırıldığında, proletaryanın nicel ve nitel olarak büyük ve belirleyici bir yer tuttuğu Türkiye toplumunda "demokratik kapitalizmi" hedef almak (TKP/ML Hareketi) gerici bir ütopyayı ifade eder. Bu, burjuvazinin bazı kesimlerinin destek vermemesi için hiç bir neden bulunmayan Sismondi'nin kapitalist romantizmi düzeyine inmek anlamına gelir. Bunun mantiki sonucu olarak da proletaryaya kuşkuyla bakılır ve sosyalist devrimi gerçekleştirme yeteneğine güvensizlik duyulur. Ve bu kuşku ve güvensizlik sosyalist devrim için subjektif etken yetersizdir sözüyle ifade edilir. Bütün güçler proletarya üzerinde yoğunlaştırılıp, sosyalist devrim ordusu oluşturulacağına, geri adım atılır ve demokratizmin döngüsünde politika yapılır.

Küçük-burjuvazinin politikası sosyalist veya demokratik nitelikte olsun, hiç bir zaman net değildir, yürüttüğü politika çelişkilerle doludur. Küçük burjuvanın doğasında ikircilik yatar. Bu durum, onun ekonomik konumunda, politikasında, bilimsel ve sanatsal anlayışında objektif olarak görülür. Bu, Marks'ın deyimiyle, canlı bir çelişkidir. Popülizmin ikinci belirgin özelliği olan eklektizm,küçük burjuvanın bu doğasının yansımasıdır.

Eklektikçi toplumsal süreci bir bütün olarak ele almaz. O sürecin çeşitli yanlarını tesadüfü ve seçmeci bir anlayışla mekanik bir biçimde yanyana koyarak süreci açıklamaya çalışır. Eklektikçi incelediği şeyin farklı özelliklerini "bir yanıyla" ve "diğer yanıyla" "bir taraftan" ve "diğer taraftan" prensibine göre yorumlar. Popülist hareketlerin evrimi irdelendiğinde, düşüncelerinde ve programlarında diyalektik bütünlük aramak boşunadır. Onlar her zaman yanlışlıklarını savundukları programlarının bir parçası olarak ele almaz. Ya "programımız işçi sınıfına önem verdi ama pratikte ona uygun davranılmadı" denilir. Ya da, perspektifinin mantiki sonucu olarak ortaya çıkan siyasetleri eleştirildiğinde; "ayrıca bu hatalar partimizin perspektiflerinden değil, o cümleleri yazan yoldaşların perspektiflerinden ya da yazdıklarını titiz bir şekilde kontrol etmeyişlerinden kaynaklanıyordu"(7) denilip, gönül rahatlığı ile işe devam edilir.

Eklektikçi kendine uygun bir kavram sistemi de geliştirmiştir. Kullandığı ekonomik ve siyasal kavramlar toplumsal gerçeği yansıtmamaktadır. Sofizm eklektikçinin kavram sisteminin özünü oluşturur. Diyalektik düşünce kavramların esnekliğini şart koşar. İnsan düşüncesi objektif gerçeği durgun değil hareket içerisinde kavramak; hareketi, çelişkileri, bir süreçten diğerine geçişi kavramlarda yansıtmak zorundadır.

Lenin hareketin, eylemin kavramlarda, düşüncede vurgulanması zorluğuna dikkat çekmiştir. Bu zorluk, hareketin zengin çelişkilerle dolu olmasında, ve düşüncenin, bu zengin çelişkileri kavramlarda bütün yönleri ile yansıtması gerekliliğinde yatmaktadır.

Sofizmin özü şudur; şeylerin objektif durumlarının analizini yapacağı yerde, o subjektif bir şekilde kelimeleri yan yana getirerek yorumlarda bulunur.

Popülistlerin düşünce yapılarını kavramak için bu gerçekler gözönünde bulundurulmalıdır.

Sözde ülke kapitalist olarak değerlendirilir fakat demokratik görevler program edinilir. Yıllardır "emperyalizm feodalizmi çözer ama tasfiye etmez" savı savunulur, ama kapitalist ekonominin ekonomik ve siyasal hayatta egemenliğinin sırrı açıklanmaz. Kapitalist sömürü biçimi hakimse, kapitalizm öncesi sömürü biçimlerini kendine bağımlı kılıyorsa -ki Marx Kapital'de kapitalist ilişkilerin girdiği yerde, somut olarak nasıl hakim hale geldiğini çok net açıklar- ayrı kavramlar, farklı çözümler aramak zorunludur.

Çünkü kapitalist sömürü, kapitalist ilişki, kapitalizm öncesi sömürü biçimlerinden nitel olarak farklıdır. Farklı özellikler taşıyan bir sömürü ilişkisi kavramlarda ve siyasal programlarda bu değişik özellikleri ile yansıtılmak zorundadır. Farklı nitelikte bir çelişki, farklı bir çözüm gerektirir. Popülistlerin devrim anlayışları bu kapitalist çelişkiyi ve onun çözümünü yansıtmamaktadır. Fakat görülen o ki popülist hareketler ideolojik yapılarındaki bu eklektizmi aşma gücünü gösterememektedirler. (TDKP'nin şişirilmiş "tarihi şahsiyetler"i dahi mantıklarındaki bu çelişkileri aşma gücünü gösteremişlerdir).

Bu çelişkinin çözümü için diyalektik düşünce, sosyalist bir bakış açısı gerekmektedir.

"Küçük-burjuva sosyalistleri -der Marx- sert bir

şekilde kapitalist üretimin çelişkilerini mahküm ederler; ama onları anlamazlar, bundan dolayı da onun çözüm sürecini de anlayamazlar."(8)

Doğmatizmde popülist hareketlerin anlayışlarında önemli bir yer tutar. Bu eklektizmin ve sofistlik kavram sisteminin doğal sonucudur. Onlar toplumsal gerçeği bilimsel sosyalizmin kavramlarında yansıtacaklarına, tersine maddenin hareketini kafalarındaki alıntılara uydurmaya çalıştılar.

Bilimsel sosyalizmin ustalarının sözleri tekrarlanarak Marksist olunmaz. Kautsky Bernstein'na karşı diyalektiği, Marksizmi ağzından hiç düşürmedi. Fakat o söylediği sözlerin devrimci özünü boşaltarak tekrarlıyordu. Kautsky'nin düşünce sistemi de eklektik ve mekanikti. Marksizmin bilimsel niteliğini tahrif etmede ve devrimci özünü boşaltmada doğmatizm ile revizyonizm arasında öze ilişkin bir farklılık yoktur. Farklılıklar yalnızca biçimseldir.

Fakat doğmatiklerin gerçek yüzleri Marksist formülleri ağızlarından düşürmedikleri için her zaman ortaya çıkmaz. Ancak yeni durumlar yeni tavırlara zorladığında, koşullar kimlik belirlemeyi dayattığında, 12 Eylül koşullarında olduğu gibi, bütün zorluklar kapıya dayanıp, "*Hic Rhodus, Hic salda*" (*) diye bağırdığında, işte o zaman doğmatizmleri çözülmeye başlar.

Doğmatizm özellikle İkinci Enternasyonal partilerinde görülmüştür. Onlar Marksistlerin değişik tarihsel durum ve koşullarda söyledikleri sözleri tekrarlarken, Lenin kapitalist ekonomide ortaya çıkan yeni olguların, kapitalizmin bir üst aşaması olan emperyalizmin somut analizini yaparak, yeni koşullara uygun yeni görüşleri ve yeni görevleri belirlemiştir.

Lenin Marksizmi bir doğmalar yığını olarak algılasaydı, 1917 Şubatı ve Ekimi arasında şimşek gibi değişen koşulları programda yansıtamazdı. Lenin bütün dikkatini toplumsal hayattaki değişikliklere vermiştir, alıntılara değil. Örneğin, Şubat Devriminden hemen sonra, 25 Mart 1917'de, yani daha Nisan Tezleri'ni ortaya koymadan önce İnessa Armand'a yazdığı bir mektupta, Lenin, şöyle der: *"Rusya'da eskisi gibi aynı sınıf iktidarda değildir; onun için önümüzde duran devrim de başka, tamamen başka olacaktır"*. (9) Evet işte doğmatik ile diyalektik düşünce arasındaki fark budur. Biri gerçek hayattaki değişiklikleri izler, diğeri ise kavramlara bağlı kalır.

Özellikle popülist gruplar, programlarında ve bazı siyasi yaklaşımlarında belli rötuşlara gidip bazı şeyleri farklı söyleseler dahi, düşüncelerinin özü değişmeyecektir. Bu ancak eklektizimlerini daha da derinleştirir. Bu, aynen Maocu teori ve †in Devrimi formülleri temelinde oluşturulan programların temel tespit ve tezlerine dokunmadan, Mao'yu sözde reddetmeye benzemekten öteye gitmez. Önümüzdeki dönemde popülist grupların bünyesindeki bu çelişki ve karmaşayı birlikte yaşayacağız.

Temel ideolojik farklılıkları netleştirmek ve sistemli bir ideolojik mücadele yürütmek hayati önemdedir. Proletaryanın çıkarları açıklığı, diğer tabakalarla arasındaki çizgilerin net olmasını zorunlu kılar. Karışıklık burjuvazinin işini kolaylaştırır. Burjuvaziye ve ideolojik temsilcilerine karşı mücadele ertelenemez. İşçiler parti ve örgüt ruhuyla, reform ve uzlaşmalara karşı, devrim ve mücadele içine itilmeli ve hazırlanmalıdır. Sosyalist bir Türkiye hedefi bu bilinçle hareket etmeyi gerektirir.

(1) *Kautsky, Marxsche Auffassung im Spiegelbild eine Marxisten (Bir Marksistin Gözüyle Marks'ın Anlayışı)* s.26
(2)*Deutsche Volkszeitung, Nr. 37, 1988*
(3)*Deutsche Volkszeitung*, Nr. 37, 1988
(4) Lenin, *Bütün Eserler*, C.21, s.453 (Almanca)
(5)*Bütün Eserler*, C.18, s.36 (Almanca)
(6)*Aydın Kesimi Üstüne*, Başak yay. s.33, 1988
(7) Z.Ekrem, *Hatalarmız ve İnkarcı Tasfiyeci Eğilim Üzerine*, s.24
(8)*Theorin Über Mehrwert (Artı-Değer Üzerine Teoriler)* C.26, s.51
(9)Bütün Eserler, C.35, s.283 (Almanca)

* İşte kılıç işte meydan!

Ulusal sorun ve...

(Baştarafı s. 25'de)

basacak ve kendisine çekecek biricik devrimci çözüm budur.

Yalnızca bu çözüm Kürtleri birleştirebilir, onun maddi ve manevi güçlerini harekete geçirip, nispeten geri toplumsal koşullardan alarak sosyalizme taşıyabilir.

Biz, var gücümüzle bu seçenek için çalışacağız.

(1)C. Talabani, *2000'e Doğru*, 18 Eylül 88
(2) KDP Temsilcisi, *2000'e Doğru*, 2 Ekim 88

Borç krizi ve alacaklıların korkusu

H.Akarsu

İMF ve Dünya Bankası'nın yıllık toplantısı 26-29 Eylül'de Batı-Berlin'de yapıldı. Batı-Berlin son yılların en geniş, hazırlığı iki yıl önceden başlayan, İMF ve Dünya Bankası'na karşı, anti-emperyalist gösteri, yürüyüş, toplantı, kültürel ve bilimsel etkinlilere sahne oldu. Toplantıya katılanların güvenliğini sağlama gerekçesiyle 10 bin dolayında Alman polisi şehirde kuş uçurtmamaya çalıştı. Polis ile binlerce gösterici arasında sert çatışmalar oldu. 500'den fazla gösterici gözaltına alındı, tutuklandı. Özellikle otonom devrimci, ilerici örgütlerin ağırlıkta olduğu eylemlerde toplumun çok çeşitli kesimlerindn insanlar yer aldı.

İMF ve Dünya Bankası'mn , emperyalist devletlerin soygun politikalarını teşhir etmek, yargılamak, öneriler getirmek için 22-23 Eylülde Alternatif Kongre düzenlendi. Kongreye dünyanın dört bir yanından birçok bilim adamı, politikacı, yazar ve çeşitli kitle örgütlerinin temsilcileri katıldı.

Bu yılki İMF ve Dünya Bankası toplantısının ana konusu borçlu kapitalist ülkeleri saran borç krizi idi. Borçlu ve alacaklı emperyalist devletlerin, finans-kapital kurumlarının temsilcileri borç bombasının patlamasını önlemenin , dünya kapitalist ekonomisinin devamını sağlamanın çarelerini, yollarını tartıştılar.

Alternatif Kongre'nin ele aldığı başlıca konular ise; yürürlükteki dünya ekonomik sisteminin gelişmiş kapitalist sanayi ülkelerindeki toplumsal etkileri, yeni bir dünya ekonomi düzeninin olabilirlik şartları, Üçüncü Dünya ülkelerinde ve kapitalist metropollerde direniş alanları vs. oldu. Kongre aynı zamanda çeşitli ülkelerden gelen örgütlerin, politikacıların birbirleriyle daha sıkı bağlar kurabilmelerine, karşılıklı deney ve bilgi aktarımı sağlayabilmelerine ortam yarattı.

Bütün bu gösteriler, kültürel, bilimsel ve sanatsal etkinliklerle Batı Alman emperyalizminin metropolünde anti-emperyalist, anti-Amerikancı bir hava estirilebildi; ezilen ve sömürülen dünya halkları ve ülkeleriyle dayanışmanın güzel bir örneği yaşandı.

***

Kim kime ödüyor?

Son yıllarda yapılan İMF ve Dünya Bankası'nın, önde gelen emperyalist devletlerin başkan ya da başbakanlarının katıldığı yıllık toplantılarının ana konularından birini borçlu ülkeler sorununun, geri kapitalist ülkelerin yaşadığı borç krizinin oluşturması bir tesadüf değildir.Borç krizi son yıllarda emperyalist sistemin işleyişini, sermaye ihracını, sermayenin akışını ve dönüşümünü alt üst edebilecek bir büyük "tehlike" haline gelmiştir.

1970'li yılların başlarında ileri kapitalist devletler, finans-kapital kurumları, bankalar Afrika'nın, Asya'nın, Latin Amerika'nın geri kapitalist ülkelerine sermaye ihracını hızlandırdılar. Sermaye ihracı ile birlikte empoze ettikleri anlayış, "daha fazla yabancı sermaye, daha hızlı kalkınma ve gelişme" idi. Meksika, Brezilya, Arjantin gibi ülkeler yabancı sermaye ve yatırımlarla kalkınan ülkelere örnek gösteriliyordu.

Halbuki bu anlayışın emperyalist, gerici niteliği; mali sermayenin sömürü ve bağımlılıktan başka bir şey getirmeyeceği çok önceden bilimsel olarak ispatlanmıştı.

Nitekim 1980 sonrası, yaygın deyimi ile "3. Dünya Ülkeleri" nin borçları ödenemez boyuta ulaştığında borç krizi de kendini açığa vurdu. Borç tutarı son 15 yılda 10 kat artarak bugün 1245 milyar doları aşmıştır. 70'li yılların hızlı gelişen ülkelerine örnek gösterilen Brezilya, 110 milyar dolarlık borçla, dünyanın en borçlu bir ülkesi haline gelmiştir. Petrol zengini Meksika, artık 100 milyara varan borçlarını ödeyemeyeceğini ilan etmiştir. Arjantin, Venezuella, Polonya ve Yugoslavya'nın durumu hayli "kaygı verici" dir.

1970'li yılların sonunda ciddi bir borç krizi yaşayan Türkiye ise son yıllarda yeniden çok ciddi, İMF ve Dünya Bankası'nı, Batılı alacaklı finans kurumlarını telaşlandıran bir borç krizi içindedir.Türkiye 1980-1986 döneminde toplam dış borçlardaki artış bakımından ,aşağıdaki tabloda görüldüğü gibi, % 106'lık büyük bir oranla, borç krizine girmiş ülkeler içinde ilk baştadır.

Borçlu ülkelerin, ülkelerinin varını yoğunu borç ödemeye ayırmaya zorlandığı, İMF reçeteleri ve süngü zoruyla ücretlilerin, emekçilerin boğazındaki lokmanın da alınmaya çalışıldığı, özellile borç krizinin yaşandığı 80'li

Toplam Dış Borçlardaki Artış (1980-86 Dönemi)	
Türkiye	% 106
Arjantin	% 80
Meksika	% 72
Şili	:% 71
Brezilya	% 58
Venezüella	% 15
En ağır borçlu 15 ülke	: % 65
Borç krizi içindeki ülkeler	: % 65
Tüm gelişmekte olan ülkeler	:% 76

(1)

yıllarda, toplam dış borcun, borçlu ülkelerin, Gayri Safi Yurt içi Hasıla (GSYiH) ya oranları artmıştır. 1986 yılı sonunda en ağır borçlu 15 ülkede bu oran ortalama % 49,3 iken ve borç krizi içindeki Brezilya'da Toplam Dış Borç/ GSYiH oranı % 31,7 iken, Türkiye'de bu oran % 54,8 dir. (2)Bu bakımdan da Türkiye'nin durumu borç krizi yaşayan ülkelerden farksızdır.

Borç yükü neden artıyor?

İMF ve Dünya Bankası'nın reçetelerinin ve "istikrar proğramları" nın içeriği artık biliniyor: Ücret ve maaşları dondurma sosyalve kamu harcamalarını kısma, besin ve temel ihtiyaç mallarından sübvansiyonları kaldırma, iç tüketimi kısarak ihracatı artırma. Böylece borç ödemelerini güvenceye alma.

Türkiye'den Arjantin'e, Polonya`dan Zaire'ye kadar İMF kıskacındaki borçlu ülkeler yıllardır bu reçeteyi uyguluyorlar. Fakat ne borçları azalmakta, ne de artışı önlenebilmektedir. Borçlu ülkelerin 1986'da toplam ihracat hacimlerini % 8,6 artırmalarına rağmen, ihracat toplam gelirlerindeki düşüş % 26 olmuştur. ithal malları fiyatlarının yüksekliği yüzünden bu ülkelerin kaybı % 16, 7'yi bulmuştur. (3)

Geri ülkelerin başlıca ihraç ürünleri olan 34 çeşit hammaddenin fiyatları 1987'de 1980'e göre % 33 düşmüştür. (4)`Hammadde ihraç gelirlerini aynı üretim güçleri ile daha fazla miktarda mal satarak sabit tutmaya zorlanan bu ülkeler maden yataklarını, doğal zenginliklerini harap etmektedirler. örneğin orman ürünü ihraç eden Brezilya ve bazı Afrika ülkelerinde tropik ormanlar ihracat adına kesilip biçilmekte, geniş alanlar çoraklaşmaktadır.

Bütün bu "ihracat seferberliği", "ihracat patlaması" adına yapılan tahribata, yıkım ve soyguna karşın, tüm borçlu ülkelerde dış borçların ihracat gelirlerine oranı 1986'da % 171 olmuştur. Bu oran, en ağır borçlu ülkelerde % 349, Türkiye'de ise % 419'dur. Tüm borçlu ülkeler aynı yıl içinde tüm ihracat gelirlerinin ortalama dörtte birini; en ağır borçlu 15 ülke, ihracat gelirlerinin yarısını ve Türkiye % 57,4'ünü sadece borç faizi, borç taksidi ödemelerine ayırmak zorunda kalmıştır.(5)

Açıkçası borç krizi içindeki ülkeler ihracatı arttırmak için çabalarken, borç batağına daha fazla batmaktadır. Çünkü, borçları ve borç yükünü artıran etmenler sadece ihraç malları fiyatlarının düşmesi, eşitsiz dış ticari ilişki de değildir. Emperyalist devletler, finans kurumları, bankalar kredi ve borç faiz oranlarını tek taraflı yükseltmektedir.1978'den 1984'e kadarki dönemde faiz oranları ortalaması % 6,3'den % 9'a yükselmiştir. Uzun vadeli borçlardaki değişken faiz oranları ise, % 8,4'den %11,5' e yükselmiştir. Faiz oranlarındaki her yükselme borç miktarlarını daha da arttırmaktadır. örneğin, % 1'lik bir faiz oranı yükselmesi, Brezilya'nın tüm kahve ürünü gelirlerinin dörtte birini yok etmektedir. (6)

Ayrıca faiz oranları yükseltilirken, orta ve uzun vadeli borçların ödeme süreleri kısaltılmaktadır. Devletten devlete orta vadeli kredilerde 1970'te 20 yıl olan ödeme süresi, 1982'de 14 yıla inmiştir. Aynı dönemde özel kredi kurumları da bu süreyi 12 yıla indirmiştir. Dahası kredilerde ödemesiz geçen zaman da 5,5 yıldan 3,9 yıla indirilmiştir. Ödemesiz borç zamanı ve toplam borç ödeme sürelerinin kısaltılması, yabancı sermayenin yükünü, yıllık ödeme masraflarını arttırarak borçlu ülkelere sıkıştırmakta, zorlamaktadır.

Borç yükünü artıran diğer bir etmen de değişken döviz kurlarının yükselmesidir. Bu yüzden sanayi ürünleri ithal eden ülkelerin ithal masrafları, ihraç ürünleri gelirine göre daha hızlı artmakta, krediler pahalanmakta, borç ödemele güçleşmekte, sonuçta borç miktarı büyümektedir.

Geri ülkelerde üretilen malların ve hammadde fiyatlarının hızlı düşüşü, ihracat gelirlerinin azalması; kredi faizleri artarken, ödeme sürelerinin kısalması, dövizin pahalılanması olguları biri diğerini hızlandıran ya da engelleyen, bağımlı ülkeleri daha da bağımlı hale getiren, borç yükünü ve krizini artıran bir rol oynamaktadır.

Öte yandan faizin yüksekliği, sermayenin güvenlik isteği gibi nedenlerle geri kapitalist ülkelerden, borçlu ülkelerden emperyalist-kapitalist metropollere sermaye çıkışı hızlanmakta; fakir

ülkelerin dövizleri İsviçre bankalarına, ABD ve Batılı gelişmiş sanayi ülkelerine akmaktadır.

Sermaye ihracı, "kalkınma yardımı", "kredi" vb. yollarla emperyalistler çok yüksek karlar elde etmekte, fakir ülkelere verdilerinin kat kat fazlasını geri almaktadırlar.

Bu yüzdendir ki, 1986 yılında tüm Afrika Kıtası'na "kalkınma yardımı" ve kredi olarak toplam 18 milyar dolar sermaye girişi olurken, aynı yıl dünya piyasalarında ihraç malları fiyatlarındaki düşüşün doğurduğu kayıp ve faiz, ana para taksit ödemeleriyle toplam 34 milyar dolar sermaye çıkışı ve gelir kaybı olmuştur. (7) Aynı şekilde, ABD'nin 1985 yılındaki sermaye ihracatı 42 milyar dolar iken, aynı yılda borç faizi, borç taksiti olarak devşirdiği kar ve gelir toplamı 131 milyar dolar olmuştur. (8)

Emperyalist dünya sistemi içinde ileri kapitalist ülkeler giderek zenginleşirken, geri ülkelerin halkları, çalışan kesimleri fakirleşmektedir.1980 sonrası kişi başına düşen brüt sosyal üretim ortalama % 10'dan fazla azalmıştır. (9)

Yeni yatırımlara, üretim güçlerini arttırmaya, mevcut üretim kapasitelerini geliştirmeye ayrılması gereken sermaye ve üretim gelirleri talan edilen ülkeler, giderek daha az yatırım, daha az üretim yapabilir hale gelmektedir. Öyleki, Afrika'da, kişi başına düşen yatırım miktarı 1960'lı yılların seviyesine, 17 en borçlu ülkede ise 1970 yılının düzeyine gerilemiş ve bu ülkelerde 1980-87 yıllarında yatırımlar da her yıl ortalama % 4,8 azalmıştır. (10) Bunun yanında İMF'nin borçlu ülkelere dayatmalarıyla, kamu işletmeleri özelleştirilirken, küçük ölçekli üretim yapan bir çok işletme iflas etmiş, bir çok işletme de uluslararası tekellerce satın alınarak yutulmuştur.

Bu genel sürecin bir sonucu olarak, % 25-40'a varan işsizlik borçlu, geri ülkelerin onulmaz hastalığı halini almıştır.

Alacaklı borçluya muhtaç

İMF ve Dünya Bankası başta olmak üzere 1000 kadar banka, finans kurumu ve emperyalist devletler sermaye ihracının gelirleriyle semiren dünyanın tefecileridir. Fakat tüm bu gelirler, tefeci karları, tekel karları mevcut sistem sürdüğü, borç ödemelerinin devam ettiği, borçlu ülkelerinin borç ödeyebilir konumda olabildikleri sürece varolabilmektedir.

Faiz ve borç taksidi ödemelerinin durdurulması ya da büyük borç yükü altındaki ülkelerin borçlarını ödemeyeceklerini ilan etmesi, uluslararası finans sistemini, sermaye akışını alt üst edebilir, bankaların karlarını düşürebilir. Nitekim 1986 yılında, Brezilya'nın Morotoryuma gitmesi sonucu, faiz gelirlerinin kaybıyla büyük ABD bankalarının karları % 22 düşmüştür. 1982 Ağustos'unda Meksika, artık borçlarını ödeyemeyeceğini açıkladığında alacaklı banka ve kuruluşlar 72 saat içinde 4 milyar dolar yeni krediyi derhal Meksika'nın emrine verdiler. (11) Mesele Meksika'nın yaşayıp yaşamaması değil, mevcut sistemin yaşayabilmesi, borç krizinin doğurabileceği korkunç yıkımı önlemekti.

Son yıllarda bir yanda Fildel Castro'nu borçların tümden ödenmemesi, silinmesi önerisi, diğer yandan Peru'nun yaptığı gibi borç ödemelerini ihraç gelirlerinin % 10 ile sınırlama uygulamaları çeşitli uluslararası toplantılarda, formlarda tartışılıyor. Alacaklılar da borçlular da krize, mevcut şartlarda çözüm arıyor.

Özal gibi, emperyalizmin sadık uşakları, Peru örneği karşısında, "adamı oyarlar" şeklinde tepkide bulunuyor.

Fakat bu sadık uşakların çabalarına, İMF'nin, Dünya Bankası'nın, sermaye ihracatçısı ülkelerin sonu gelmez "tavsiye" ve reçetelerine, ve gerektiğinde açık zora, darbelere başvurmalarına rağmen borç krizi atlatılabilmiş değildir. Tersine uluslararası finans-kapital sisteminin bu müzmin hastalığı, tüm sistemi tehdit etmeye devam etmektedir. Bir borç ödememe ya da borç ödeyemez duruma gelme uluslararası finans-kapital sisteminin önlenemez çöküşünü doğurur.

Bu nedenle, bugün alacaklı borçluya daha fazla muhtaçtır. Alacaklının korkusu borçludan az değildir.

---

(1) Cumhuriyet, 10 Ocak 1988
(2) Cumhuriyet, 10 Ocak 1988
(3) "DerGewerkschafter", Nr: 10, Oktober 1987, s.17
(4) "Der Spiegel", September 1988
(5) Cumhuriyet, 10 Ocak 1988
(6) "Der Gewerkschafter", Nr:10, Oktober 1987
(7) "AIB Dritte Welt Zeitschrift", Sonderheft, 3/1988
(8) "Der Gewerkschafter", Nr:10,1987
(9) "Die Armut der Nationen", Rodbuch Verlag, Berlin 1988, s.27
(10) "Memo-Forum Nr: 13" Bremen, Oktober 1988, s.4
(11) "Die Armut der Nationen", s.14

Evren´i Almanya´da rahat bırakmadık!

Ekim-YDÖ faşist Evren'in F. Almanya ziyareti sırasında etkin propoganda ve protesto eylemleri gerçekleştirdi. Bu amaçla kurulan "Evren'i Protesto Komitesi" ne katıldı -devrimci örgütlerle güçbirliği yaptı.

Güçbirliğinin sürekli ve yaygın protestoları ve özellikle Köln-Bonn'da yapılan başarılı eylemlerle F. Alman emperyalizminin ve Evren'in planı büyük ölçüde bozuldu. Ne Alman polisinin saldırganlığı ve aldığı onca önlem, ne resmi propoganda, ne de Türk Devlet yetkililerinin daha çok ilkokul öğrencilerinden oluşturduğu düzmece cılız karşılama merasimleri vaziyeti kurtarmaya yetmedi. Türkiye'deki faşist rejim ve onun general eskisi şefi F.Alman kamuoyuna tanıtıldı.

Aşağıda kampanya sırasında dağıtılan bildiriyi yayınlıyoruz.

General Evren´e Almanya´da rahat yok!

General Evren 17-21 Ekim tarihleri arasında Cumhurbaşkanı Weizsäcker'in konuğu olarak Federal Almanya'ya geliyor.

Evren, bir süre önce de ABD ve İngiltere'yi ziyaret etmiş, Beyaz Saray ve Bukingham sarayında ağırlanmıştı. Bu kez de Bonn'da onurlandırılacak!

Kimdir Kenan Evren? Ve neyi temsil ediyor?

Evren 12 Eylül 1980'de süngü zoruyla işbaşına gelen zorba ve darbeci generallerin, Türkiye'de ilericilik, demokrasi ve sosyalizm adına ne varsa boğmuş, onbinlerce insanın işkenceden geçirilmesinden, binlercesinin sakat bırakılmasından ya da öldürülmesinden, Türkiye'nin boydanboya adeta bir hapishaneye çevrilmesinden birinci derecede sorumlu bir katiller ve kirli işler çetesinin MGK (Milli Güvenlik Konseyi)' nin şefidir.

Evren demek, sınır tanımaz bir faşist terörle toplumun zapturapt altına alınması, okulların eğitim kurumları olmaktan çıkartılıp birer askeri kışlaya dönüştürülmesi, bilimin üniversitelerden kovulması, binlerce öğretim üyesinin ve aydının "hain" ilan edilip dışlanması, mazlum bir halkın, Kürt halkının hemen toptan sopadan geçirilip, özgürlük istemlerinin zora dayanılarak bastırılması, "ekonomide istikrar" adına yoğun bir iktisadi terör eşliğinde işçi ve emekçi yığınların soyulup-yıkıma uğratılması, satın alma güçlerinin yarıyarya düşürülüp açlığa mahküm edilmeleri demektir. El altından desteklenen ya da düpedüz yasalarla teşvik edilen, yolsuzluk, vurgunculuk, hayali ihracat, Türkiye tarihinde benzeri görülmemiş rüşvet demektir.

İnsanların manevi çöküşe itilerek, insanı insan yapan değerlerden zora dayanılarak da arındırılmaya çalışıldığı, her türlü ahlaksızlığın yaygınlaştırıldığı, dizginsiz bir iktisadi ve siyasi terör koşullarında bunaltılan ve yıkıma uğratılan insanların dini gericiliğin pençesine itildiği bir dönem düşününüz; akla faşist Evren ve çetesinin başını çektiği 12 Eylül dönemi gelecektir. "12 Eylül Dönemi" hala günümüzde de fiilen sürmekte olan bir karanlık ve kirli işler dönemidir. İşte Kenan Evren böylesi bir dönemin baş mimarı olarak Federal Almanya'yı ziyaret ediyor.

Kuşkusuz ki, Bonn yönetiminin, demokrasi ve özgürlüklerin yokedicisi, Türkiye halklarının celladı bu antikomünist mücahidi davet etmesinde şaşılacak ya da yadırganacak bir yan yoktur. Bu olsa olsa liberallerin ve küçük-burjuva demokratların aklını çelen ve adını burjuva demokrasisi denen şeyin sahteliğini ve gerçek içeriğini gösterir, hepsi bu.

Faşist Evren ve çetesi, Türkiye burjuvazisi ve ABD başta olmak üzere, Batı burjuvazisinin, NATO'nun tehlikede olan çıkarlarını korumak ve sağlama almak için darbe yaptı. Sözkonusu darbenin ardındaki ve destekçisi güç ABD ve Batı burjuvazisidir. Evren'in süngü zoruyla kendisini Cumhurbaşkanı seçtirmesi ABD ve Batı burjuvazisinin de istemiydi. Nihayet Bonn Yönetimi Evren'i Federal Almanya'ya davet ederek, gecikmeli de olsa sırasını savuşturuyor. Böylece, Evren'e ve onun şahsında, kendi emperyalist çıkarlarının Boğazdaki bekçisi Türk ordusuna şükranlarını bildiriyor.

Türk ve Kürt İşçileri !

Yıllardır, yaşamı, biz ve Türkiye'deki kardeşlerimiz için çekilmez hale getiren katil Evren gözlerimizin önünde aklanmaya çalışılıyor.

Buna sessiz kalmayın ! Bu durumu protesto edin ! Protesto eylemlerine katılın ! Federal Almanya'da Evren'e rahat yok! Şiarımız bu olsun ! ! !

EKİM-YURTDIŞI ÖRGÜTÜ

Kamuoyuna açıklama

Faşist rejimin başı faşist Kenan Evren, 16-22 Ekim tarihleri arasında F.Almanya'da gittiği her yerde "FAŞİST EVREN DEFOL" sloganlarıyla karşılandı.

Faşist cuntanın başı Kenan EVREN, 16-22 Ekim tarihleri arasında F. Almanya'yı ziyaret etti. Bu ziyaret, ABD ve İngiltere ziyaretlerinin bir devamı niteliğindeydi. Bu ziyaretle amaçlanan Türkiye'de "demokrasi"ye geçildiğinin (!) gerek Alman gerekse de Avrupa kamuoyuna, Batı Alman emperyalizminin açık desteğinde ber kez daha propogandasını yapmak, sahte demokrasi imajını kamuoyunda güçlendirmekti. Bunun için faşist şef Evren F. Almanya'ya davet edildi.

Türkiye ve Kürdistan'da işkence, operasyon ve katliamlar sürerken, faşist rejim bütün kurumlarıyla ayakta dururken böyle bir ziyareti protesto etmek, sahte demokrasiyi ve faşizmin gerçek yüzünü teşhir etmek, her ilerici, demokrat, devrimci ve komünistin tarihi bir göreviydi.

Bu nedenle bir araya gelen Türkiye ve Kürdistanlı örgütler faşist şef Evren'i ve onun nezdinde faşist rejimi teşhir ettiler. Evren her gittiği yerde protestolarla karşılandı. "FAŞİST EVREN DEFOL","KAHROLSUN FAŞİZM-YAŞASIN MÜCADELEMİZ" sloganları sahibinin yüzüne haykırıldı.

Türk burjuva basınının iddialarının ve propogandalarının tersine, faşist Evren'i gittiği yerlerde "sevgiyle" karşılayanlar binlerce olmadı. Türk burjuva basını bu konuda hep yalan yazdı. Kaldı ki Evren'i karşılayanlar önemli ölçüde resmi güçlerin zoraki topladığı öğrenci ve öğretmenlerdi. Evren'i karşılayanları sürekli abartan Türk basım, beklendiği gibi Evren'i protesto eden güçleri az ve küçük düşürücü bir havada vermeye özel önem gösterdi.

Evren, ziyaret ettiği yerlerde umduğu ilgiyi, alkışları değil, protestolarımızı buldu. Alman polisinin büyük önlemlerine ve saldırılarına rağmen protestolarımız durmadı, "FAŞİST EVREN DEFOL" şiarımız ve Türkiye-Kürdistan gerçeği Alman basın-yayın organlarında, TV'de sürekli işlendi. Faşist şef Evren'in yalanlarına, protestolarımızla, Türkiye ve Kürdistan gerçeğiyle cevap verdik.

Tarih, insanlık suçlularını, zalimleri, faşistleri affetmiyor. Bütün zalimlerin sonu ortaktır. Faşist Evren ve faşist rejimin sonu da bütün diktatörlüklerin sonu gibi olacaktır. Bu kaçınılmazdır. Faşist Evren'in yanı "biraderi" Ziya Ül Hak'ın yanıdır.

Alman Polisi Terör Estirdi

Alman polisi faşist Evren'e karşı protesto eylemleri yapılacağını hesapladığı için, Evren daha F. Almanya'ya gelmeden bir çok evi ve bir işçi derneğini bastı. Protestoları engellemek için, kitlelere gözdağı verilmeye çalışıldı. 15 Ekim'de Bonn'da yapılan yürüyüşte "Faşist ve Katil Evren" pankartlarının taşınmasını, slogan atılmasını yasakladı. Köln ve civarında, özellikle de Bavyera eyaletinde çıkartılan bir kararnameyle 30'un üzerinde kişiye günde bir kaç defa polise gidip imza atma zorunluluğu getirildi. Evren'in Münih ziyaretinde ise bir çok kişinin Münih'e girişi yasaklandı...

Faşist Evren'i protesto eylemleri sırasında her yerde F. Alman polisinin saldırılarını yaşadık.Onlarca protestocu eylemlerimiz sırasında polis tarafında coplandı, yerlerde sürüklendi, gözaltına alındı, bazıları karakollarda da dövüldü, haklarında davalar açıldı.

Onlarca anti-faşist hakkında açılan bu davaları protesto ediyoruz ve ilerici-demokrat kamuoyunu maddi ve manevi olarak yanımızda yer almaya ve bu uygulamaları protesto etmeye ağırıyoruz.

KAHROLSUN FAŞİZM YAŞASIN MÜCADELEMİZ!

Av.DEV-GENÇ, DEVİMCİ İŞÇİ, EKİM, PARTİZAN, PPKK (Almanya), TDKP (YDÖ), TKP(B), TKP/ML Hareketi, TSK ALMANYA (30 Ekim 1988/F. Almanya)

(Başlarafı s.40'da) **F. ENGELS**

dığını gerçekte proletaryayı karşı konmazcasına ileriye doğru iten ve nihayi kurtuluşu için savaşmaya zorlayan durumun, haysiyeti çiğnenmiş kendi ekonomik durumu olduğunu ilk söyleyen Engels'tir." (Lenin)

Proletaryanın mücadelesinin, üretim araçları üzerinde kapitalist özel mülkiyetin lağvına ve bunun yerine toplumsal mülkiyetin geçirilişine kadar devam edeceğini, sınıfsız toplumu ancak işçi sınıfının kurabileceğini, "tarihin çarkının" bu yönde döndüğünü tespit eden Engels ve Mars Alman Komünist Cemiyeti'nin önerisiyle bütün dünya işçilerini birleşmeye çağıran *"Komünist Manifesto"* yu yazdılar (1848). Aynı yıl önce Fransa'da başlayan sonra Batı Avrupa'yı saran devrimler sürecinde proletaryayı örgütlemeye çalıştılar. Fakat organik bağları henüz zayıf ve sınıf bilinci henüz eksik olan devrimci güçler, burjuvazinin devlet güçleri karşısında yenilgiye uğradı. Marks Prusya'dan sürgün edildi. Silahlı halk ayaklanmalarına üç yerde katılan Engels sonunda Londra'ya geçti. İki arkadaş orada buluştular ve çalışmalarına devam ettiler. Marks kapitalist ekonominin tahliline girişti ve *"Kapital"*i yazmaya başladı. Engels emekçilere doğrudan hitapeden bir dizi kitapla felsefi ve bilimsel sorunları diyalektik ve materyalist tarzda işledi. Proletaryanın dünya görüşü olarak sistemleştirdi.

Marks 1864'de "Uluslararası İşçi Birliği" ni kurdu. Engels birliğin yönetiminde aktif rol aldı. On yıl içinde işçi sınıfı hareketi güçlendi ve güçlendikçe Marksizm yayıldı. Marks'ın ölümünden sonra Engels Avrupa sosyalistlerinin önderi olarak 12 yıl daha devrim davasına hizmet etti.

***

Engels'in felsefi çalışmalarının başlıca ürünleri *"Anti-Dühring"* (1877-78),*"Ludwig Feuerbach ve Klasik Alman Felsefesinin Kapanışı"* (1888) ve 1870'lerde kaleme aldığı ölümünden sonra yayınlanan *"Doğanın Diyalektiği"* dir. Birincisinde, Alman sosyalist çevrelerinde Marks'a saldırılarıyla "sosyalist kariyer" yapmaya çalışan Dühring eleştirilir. Öyle bir eleştiri ki Dühring bir daha ses çıkaramaz olmuş, Engels'in kitabı defalarca basılmış ve sosyalizm tarihinde oportünistler ilk darbeyi bizzat Engels'ten yemişlerdir. Bu kitap sadece Marksizm düşmanlarına karşı bir polemik değil, diyalektik ve tarihi materyalizm yasalarının, Marksist politik ekonomi teorisinin ana hatlarının ve geleceğin toplumunun özelliklerinin anlatıldığı bir kitaptır. Doğadaki ve toplumdaki hareketi yöneten, ve belirleyen üç yasa, üç temel ilke vardır. 1-Hareketin, değişmenin ve gelişmenin karşıt güçlerin mücadelesiyle meydana gelmesi (çelişki yasası). Doğada etki ve tepki, toplumda sınıf mücadelesi gibi. 2-Nicelik bakımından (sayıca) çoğalmanın ya da azalmanın bir noktada birdenbire yeni bir topluma dönüşüp yeni niteliklere sahip olması (niceliğin niteliğe dönüşümü yasası). Doğada suyun sıfır derecede buza 100 derecede buhara dönüşmesi; toplumda: Kitlelerin örgütlü birikiminin devrimle patlaması gibi. 3- Her gelişme sürecinde eski durumun (eski niteliklerin) inkar edilmesi ve aynı zamanda olumlu yanların korunarak bir üst düzeyde yenilenmesi. Doğada: Maymundan insana geçişte sadece tutan ve tutunan elin evrimle inkar edilerek alet yapma becerisi kazanması, hayvani üretimin insani üretime dönüşmesi, genel olarak canlılarda elin fonksiyonunun bir üst düzeyde tekrarı; makina yapımı ile el emeğinin hem inkarı, hem de üst düzeyde yenilenmesi gibi. Toplumda ilkel komünal toplumda varolan toplumsal mülkiyetin, sosyalist üretimde üst düzeyde, bilinçli yenilenmesi, sömürü toplumlarına has devlet mekanizmasının inkarı ve aynı zamanda toplum hayatının olumlanması, kültür mirasının olumlu yanlarının devralınıp yeniden değerlendirilmesi, gibi.

Engels'in Feuerbach ve Klasik Alman Felsefesi üzerine kitabı, bir yandan devrimci diyalektik olan ama materyalist olmayan Hegel'ci felsefeyle, diğer yandan materyalist olan ama devrimci olmayan Feuerbach'ın soyut insan felsefesiyle hesaplaşmadır. Bu hesaplaşmada Engels daima bilimlerdeki yeni buluşlardan yararlandı. Enerjinin değişik biçimlere dönüşümünün keşfi, hücrenin canımın temel yapı birimi olarak anlaşılması ve Darwin'in evrim teorisi çığır açan buluşlardı ve felsefe onlarla uyumlu olarak en genel kavramlarına -madde, hareket, süreç vb.- yeni içerikler kazandırılmalıydı. Bu da kendi başına bir iş olarak görülmemeli, toplumsal hayatta ve doğru siyasetle birleştirilmeliydi. Klasik Alman Felsefesi Feuerbach'da dinin eleştirisiyle kapanmıştı. Bu yeterli değildi, çünkü dinde her zaman siyasetlerin aracı olmuş ve belli çıkarlar yönünde işlenmişti. Materyalist tarih anlayışlı toplum tarihini baştan sona yeniden yazarak ideolojik üst yapıların açıklanmasını maddi alt yapılara oturtmalıydı. Böylece, kendi başına olup bitiyormuş ve sebebi bilinemez gibi görünen şeylerin bağlı oldukları yasalar açıklanmış oldu.

Doğanın diyalektiğinde Engels, diyalektik materyalizmin ilkelerini doğa bilimlerinden verilerle kanıtlar. Bu eser kaba materyalizmin inkarı ve aşılması, materyalizmin diyalektikle birleştirilerek üst düzeyde korunmasıdır. Kaba materyalizm tek yanlı olduğundan metafizik özellikler taşıyordu. Örneğin, insan beyninin de maddi bir yapı olduğunu kavrıyor ama maddeye karşı gelişen düşüncenin, bilincin özelliklerini kavrayamıyordu. Bu durumda insanın doğaya hakim olmasından, dünyayı değiştirmesinden söz edilemezdi. Hegel, dünyayı ve toplumu temelde değişmez olarak gören metafizik felsefeye karşı her şeyi varoluşu ve yokoluşu içinde inceleyen diyalektik felsefeyi sistemleştirmişti. Ama bu sistem maddeyi, maddenin hareket biçimlerini değil, külli bir ruhu her şeye hakim bir fikri ilke olarak kabul ediyordu. Hegel bu fikrin nereden geldiğini, nasıl ilerlediğini ve nereye gittiğini açıklamak için tarihi zorluyor, gerçeklerin dışına taşırıyordu. Hegel tarihte sürekli ilerleme olduğunu görmüş ve buna "özgürlüğün ilerlemesi" demişti. Fakat bunu maddi, gerçek temellerine oturtamadığından, özgürlüğün ilerlemesinin üretime bağımlılığını aklına getirmemişti. Oysa özgürlük kendi başına değil, kendisine karşıt bir şeyle mücadele ederek ilerler. Bu nedenle Hegel'in diyalektiği kendi özgürlük anlayışını çürütür. Marks ve Engels Hegel'in başaşağı yürüttüğü tarihi ayakları üzerine yeniden diktiler. Özgürlük, emeğin sömürüden özgürleşmesidir, tarihte ilerlemeyi anlamak üretim tarzlarında ilerlemeyi anlamakla mümkündür. Belli toplumsal fikirlerin ancak belli maddi üretim şartlarında doğduklarını ve bunun hep böyle olacağını, tarihi yöneten tarih-üstü bir kuvvetin bulunmadığını gösterdiler.

Engels, materyalist tarih anlayışını, toplum sistemlerinin, devlet biçimlerinin ayrıntılı tahliliyle pekiştirdi. "*Ailenin, Devletin ve Özel Mülkiyetin Kökeni*" eserinde ilkel toplumlarda komünal, toplu üretim olduğunu, sınıflı toplumlara köleci toplum düzeninin kurulmasıyla geçildiğini açıkladı. Materyalist devlet teorisi burjuvazinin idealist devlet teorisini yıkıyordu. İdealist teori devletin insanla beraber var olduğunu ve hep varolacağını, bu nedenle sınıfların da her toplumda her zaman varolacağını savunur. Buna bağlı olarak savaş olgusu "insan doğasına" dayatılır: Bu, görünüşte değişen temelde değişmeyen, olmuş bitmiş bir "insan doğası" dır. Burjuvazi bu teorilerini geliştiren ideologları aracılığıyla yağmacılık düzenini sürdürmek ve haklı çıkarmak amacındadır.

Engels bütün bu önyargıları kökünden sökecek insanın insanı sömürmediği, insanın yeteneklerinin çarpıtılmadan geliştiği, insanın doğasının gene insan eliyle yeniden yaratıldığı toplumu kuracak komünistlere (yukarıda belirtilen kitabında) şunları söyler:

"*Üretimi üreticilerin özgür ve eşit birliği temelinde yeniden örgütleyecek olan toplum bütün devlet mekanizmasını ait olduğu yere koyacaktır: Eski Çağlar Müzesine, çıkrığın ve bronz baltanın yanına.*"

G.Afrika'da ırkçı rejim yama tutmuyor !

Irkçı rejimin düzenlediği yerel seçimler çok geniş güvenlik önlemleri altında 26 Ekim'de yapıldı. Sadece siyahların yaşamaya zorlandığı 10 otonom Homeland bölgesinde kalan kimsenin oy hakkı olmadığı, sadece "beyaz" bölgelerde yaşayan siyahların oy kullanabildiği yerel seçimleri siyah halk boykot etti. Beyazlar arasında katılımın yüksek olduğu seçim sonucunda yönetimdeki Ulusal Parti (NP) durumunu korudu.

Güney Afrika'daki geniş muhalefet örgütleri, yasaklanan "Birleşik Demokratik Cephe" (UDF) yerel seçimleri "anti-demokratik, aldatıcı ve adaletsiz" olarak nitelendirerek halkı seçimi boykota, işçileri genel greve çağırdı. Silahlı muhalefet örgütleri sadece Ekim ayı içinde 32 silahlı gerilla eylemi ve sabotaj düzenlediler.

Botha bu yerel seçimlerle 1985-86 sonrası ülke çapında yayılan ayaklanma ve direnişlerle tamamen tahrip edilerek işlemez hale getirilmiş yerel yönetim kurumlarını yeniden oluşturmayı, işler hale getirmeyi ve böylece gücünü sağlamlaştırmayı amaçlıyordu. Bu nedenle yerel seçimler ve siyah seçmenlerin katılım oranları hükümetin reform programının inandırıcılığının önemli bir göstergesi olacaktı. Aynı zamanda bu seçimler halkı boykota, işçileri genel greve çağıran muhalefetin gücünü dosta düşmana göstermek için de bir vesile olacaktı.

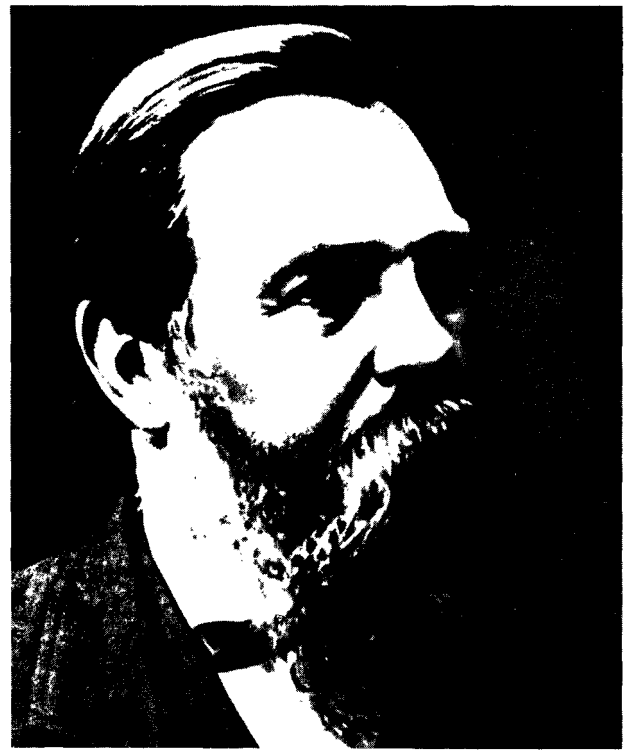
Gözlemciler siyah seçmenler arasında % 30'dan az bir katılımın başarı sayılabileceği değerlendirmesini yapmışlardı. Halbuki 26 Ekim'de seçim hakkı olan siyahların ancak % 10' dan azı sandık başına gitmiştir. Bu sonuç, muhalefetin gücünün, siyah halk üzerindeki etkisinin tartışmasız bir ifadesi, ırkçı rejimin reform programının iflasının ilanı olmuştur.

Doğumunun 168. yıldönümü:

BİLİMSEL SOSYALİZMİN KURUCULARINDAN:

FRIEDRICH ENGELS

U. Zafer

28.11.1820 - 5.8.1895

İşçi sınıfının kapitalizme karşı mücadelesinin ve zaferinin bilimsel temel taşlarını ilk koyan, bilimsel sosyalizmi kuran iki büyük devrimci düşünürden birisi Friedrich Engels'tir. (1820-1895). Onun ve Marks'ın içinde yetiştikleri tarihi dönem, Batı Avrupa burjuvazisinin feodalizmi yıkarak kazandığı ilerici niteliğini yitirmeye ve proletaryanın, yeni devrimci sınıfın büyüdüğü ve toplumsal olaylarda yerini almaya başladığı dönemdir. Engels daha 25 yaşlarındayken, o sıralarda tanıştığı Marks ile beraber proletaryanın mücadelesine katıldı ve ona bilimsel bir yön vermek için insan bilgisinin hemen her dalında çalışmalara başladı. Toplum bilimleri olan felsefe, politik ekonomi, siyasi ve askeri tarih,antropoloji ve doğa bilimleri olan fizik, kimya, astronomi, biyoloji Engels'in derinlemesine incelediği konulardır. Marks ve Engels bütün bilimlerin işçi ve emekçi sınıfların hizmetine sunulması gerektiğini 40 yıl süren beraber çalışmalarında daima gözönünde tuttular, çünkü onlar ancak özgür emeğin gerçek bilimsel ürünler verebileceğini ve ancak emeğin özgürlüğü için uygulanan bilimin gerçek değerini kazanabileceğini kavramışlardı. Bu uğurda bir çok eserler verdiler ve çoğunu beraber yazdılar. Ayrı ayrı kaleme aldıkları konular üzerinde de sürekli fikir alışverişiyle tespit ettikleri ilkelerden hareket ettiler.

Marks ve Engels'in modern toplumda sınıfların durumu ve sınıf mücadeleleri konusundaki tahlil ve tespitlerini Lenin *"Friedrich Engels"* başlıklı yazısında şöyle anlatıyor:

"İşçi sınıfının ve onun taleplerinin mevcut ekonomik sistemin zorunlu bir sonucu olduğunu ilk gösteren Marks ve Engels'tir; bu sistem, burjuvaziyle beraber proletaryayı da önüne geçilmezcesine yaratır ve örgütler. İnsanlığı ezen kötülüklerden onu kurtaracak olanın asil fikirli kişilerin iyi niyetli çabaları değil, örgütlü proletaryanın sınıf mücadelesi olduğunu gösterdiler."

Kapitalist toplumun temelleri ancak proletaryanın bilinçli mücadelesiyle yıkılabilirdi. Burjuvazi ile proletarya arasındaki uzlaşmaz çelişki kavranmadıkça özgürlük talepleri hedefe uygun siyasi sonuçlar doğuramaz ve bu talepler toplumsal bir kuvvet haline gelemezlerdi. Toplumsal kuvvet olmak sömürüden kurtuluş için savaşmaya hazır duruma gelmektir. Engels işçi sınıfının yeni bir toplum düzeni kurma imkanını ve gücünü henüz 22 yaşındayken kazandığı tecrübeler ve edindiği bilgilerle bilimsel olarak göstermeye başlamıştır. 1842'de İngiltere'nin sanayi merkezi olan Manchester'a yerleşen babasının ortak olduğu ticaret firmasında çalışırken işçilerin sefalet içindeki hayatlarını gözlemledi ve onların ekonomik durumu hakkında bütün yayınları, belgeleri inceledi. Üç yıllık çalışmasından sonra " *İngiltere'de Emekçi Sınıfların Durumu*" eserini yayınladı. Bu eser işçiler üzerine yapılan önceki çalışmalardan özce farklıydı. Önceki "iyi niyetli" düşünürler toplumu devrimle değiştirmeyi anlamadıkları ve buna inanmadıkları için proletaryanın kurtuluş yolunu göremiyorlar, kurtuluşu hayallerinde kurdukları "mükemmel toplumlarda" (ütopyalarda) arıyorlar, böylece birer yarı-aydın olarak kişisel niyetlerini tatmin ediyorlardı. Kimileri de proletaryaya yardım etmek gerektiğini söylüyordu. Oysa,

"Proletaryanın sadece acı çeken bir sınıf olma-

(Devamı s.38'de)